

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

AKCIJSKI PLAN
NA JAVNOJ RASPRAVI

BROJ
662

Subotica, 18. prosinca 2015. Cijena 50 dinara

KASA IZMEĐU
PROJEKCIJE I REALNOSTI

MANJINE U DRŽAVI
NEMAJU PARTNERA

OSKOMIĆ O PRESUDI

INTERVJU
LJILJANA JELASKA

HNV
13 godina

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLAS

Probajte
naš novi
sajt!

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

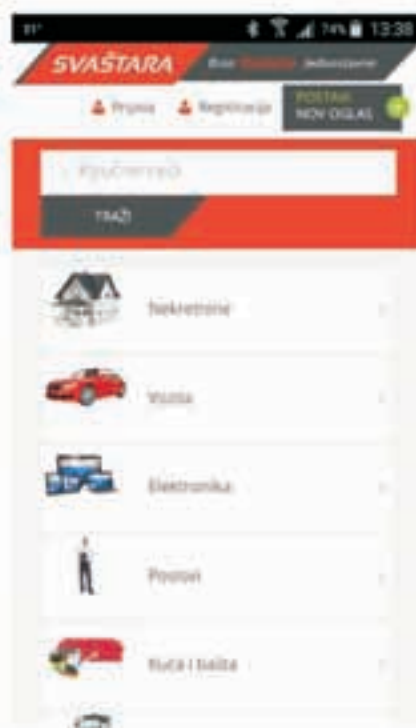
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

Božićni i novogodišnji popust

50%

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARAĐORĐEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

AKTUALNO

Uspostavljena željeznička veza s Hrvatskom

Vlakom iz Sombora za Osijek 6

TEMA

Što, gledano kroz republički proračun, donosi naredna godina?

Kasa između projekcije i realnosti ... 10-11

Stjepan Oskomić o presudi za ubojstva njegovih roditelja

Nijedna svota nije dovoljna za tako jedan svirep zločin 18-19

INTERVJU

Ljiljana Jelaska, književnica

Za pisanje treba pročitati kamion knjiga 12-13

SUBOTICA

Posjet ravnatelja škola križevačko-koprivničke županije OŠ *Matko Vuković* i gimnaziji *Svetozar Marković*

Uzvratni posjet hrvatskim školama u proljeće 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Kazališni susret u Hrvatskom domu u Somboru

Amaterska teatarska smotra 24-25

Povodom 10. prosinca međunarodnog dana ljudskih prava

Dug put do ostvarivanja prava – kada većina prihvati manjine 26-27

KULTURA

Godišnji koncert HKPD-a *Tomislav Golubinci*

Godina u znaku velikih uspjeha .. 32-33

SPORT

Održan Prvi ultramaraton Osijek – Apatin

Na granici mogućeg 55

Naslovnica: Z. Sarić, N. Sudarević

Početak teških poglavlja

Bliži se kraj ove godine, za većinu ljudi u Srbiji nesumnjivo izuzetno teške. Kraj godine obilježio je značajan događaj za Srbiju – 14. prosinca uvečer na Međuvladinoj konferenciji u Bruxellesu Srbija je nakon skoro dvije godine nakon službenog pokretanja pregovora s EU otvorila dva poglavlja: poglavlje 32 - financijska kontrola i poglavlje 35 - ostala pitanja (Kosovo).

»Srbija danas prestaje sanjati snove, Srbija danas razumije da će biti dio Europske unije, a na nama je da svojim radom, marljivošću i energijom odredimo vrijeme ulaska u EU«, izjavio je tim povodom premijer Srbije Aleksandar Vučić. On je čestitao svim građanima na ovome postignuću i kazao da je to veliki dan prije svega zbog tipa društva kojem želimo pripadati, zbog ekonomskog napretka Srbije i zbog toga što je to i poruka investitorima da je zemlja u koju dolaze stabilna i usklađuje svoje standarde i norme s europskim. Kazao je premijer i da ćemo u razdoblju pred nama našu zemlju urediti po najvišim mogućim demokratskim standardima, sa snažnijim i jačim institucijama, i da ćemo se izboriti i protiv korupcije i kriminala kroz moderniji sustav pravosuđa. Najavljeno je i otvaranje poglavlja 23 koje sadrži i korpus manjinskih prava.

Ministar pravde Nikola Selaković je rekao da, kada je riječ o poglavlju 23, očekuje da će najkompleksniji dio tog pregovaračkog poglavlja biti korpus prava nacionalnih manjina. On je kazao da će, iako su pravosuđe i borba protiv korupcije kompleksna i važna potpoglavlja, »stvari ići najsporije kod osnovnih prava, naročito kod korpusa manjinskih prava, ali nikako na uštrb kvaliteta«.

O pravima nacionalnih manjina u ovome poglavlju i pregovaračkom procesu pisali smo u prethodnim brojevima, pišemo i u ovome. Upravo je u tijeku javna rasprava o Akcijskom planu za nacionalne manjine koji se izrađuje u sklopu poglavlja 23 i svi zainteresirani mogu slati svoje komentare do 23. prosinca kada se održava i finalna sjednica. Predstavnici nacionalnih manjina koji su dio Radne grupe za izradu ovog akcijskog plana su u više navrata izrazili svoje nezadovoljstvo što se njihovi prijedlozi ne usvajaju, a predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća su izišli iz radne grupe prosvjedujući zbog toga. Predstavnici svih nacionalnih manjina (Koordinacija nacionalnih vijeća) su također izrazili nezadovoljstvo nedovoljnom inkluzivnošću ovoga procesa i činjenicom da veliki broj njihovih prijedloga izmjena i dopuna na predloženi tekst Akcijskog plana nije uopće razmatran, i da su prijedlozi dostavljeni od strane nacionalnih vijeća po pravilu ignorirani. Koordinacija traži da se svi prijedlozi koji nisu razmatrani ili nisu ušli budu uvršteni u cjelosti na listu koja pod nazivom »sporna i nerazmatrana pitanja«, bez čijeg odgovarajućeg razmatranja se ne smije, upozoravaju, zaključiti tekuća faza izrade nacrt teksta AP. Posljednji dan javne rasprave o ovome akcijskom planu je 23. prosinac, za kada je zakazan i sastanak radne skupine na kojem će se finalizirati ovaj dokument. Do tada svi zainteresirani mogu slati svoje primjedbe, izmjene i dopune a hoće li one ući ostaje da se vidi. U svakom slučaju ono što obične građane zanima je hoće li ova godina zaista biti posljednja loša i hoće li se ostvariti riječi premijera Srbije kako dolaze bolja za boljom godinom i da nijedna više neće biti tako teška kao ova iz koje upravo izlazimo.

J. D.

Povjerenstvo HNV-a za odnose s Crkvom

Mons. dr. **Ivan Penzeš**, subotički biskup, skupa s mons. **Slavkom Večerinom**, generalnim vikarom, primio je 11. prosinca u posjet izaslanstvo Povjerenstva HNV-a za odnose s Crkvom, koju su činili **Petar Pifat**, **Lazar Cvijin** i **Ivan Stipić Braco**.

Članovi Povjerenstva izložili su biskupu i generalnom vikaru želje za unaprjeđivanje suradnje između HNV-a i Crkve na dobrobit cijele manjinske zajednice. Naime, nastoji se izraditi program koji bi tu suradnju institucionalizirao, što bi umnogome moglo pridonijeti boljoj službi narodu kako od HNV-a, a tako i Crkve. Biskup i generalni vikar su pozdravili ovu inicijativu, te su iznijeli da su za taj oblik suradnje značajna tri momenta života zajednice, a to su Dužijanica, te svetišta u Tekijama i na Bunariću. Služba na dobrobit naroda jamac je njegovog opstanka i napretka, a tomu značajni doprinos mogu i trebaju dati razne institucije i udruge, osobito boljom međusobnom suradnjom – zaključeno je na sastanku.

AKTIVNOSTI DUNAVSKO-PANONSKE MIKROREGIJE

Zajednički privlače turiste

Na europskim sajmovima turizma naredne se godine treba naći i objedinjena turistička ponuda Dunavsko-panonske mikroregije. To znači da će tur operateri na jednom mjestu imati turističku ponudu Osijeka, Belog Manastora, Sombora, Apatina, Baje i Mohača. Ovih šest gradova priprema i zajedničku internetsku stranicu na kojoj će se naći njihova turistička ponuda.

»Pominjali smo europske fondove, ali tu treba čekati raspisivanje natječaja, pa do tada radimo sve ono što možemo. Ohrabruje podatak da je Specijalni rezervat prirode 'Gornje podunavlje' u Strategiji razvoja turizma 2016. – 2020. godine u vrhu turističke ponude«, kaže pomoćnik gradonačelnika **Vladislav Živanović**.

Zračna luka Osijek uvodi nove letove, kako k inozemnim destinacijama tako i k primorskih hrvatskim gradovima, a za te letove očekuju i interes putnika iz pograničnog djela Srbije i Mađarske.

»Za sljedeću godinu nudimo ponovno letove za London, Stuttgart, München i Frankfurt, kao i letove za Dubrovnik, Zagreb, Rijeku, Split i Pulu«, kaže **Ivana Burazin** iz zračne luke Osijek.

Da prostora za suradnju ima smatraju i u Regionalnoj razvojnoj agenciji Slavonije i Baranje.

»Slavonija i Baranja zainteresirane su za prekograničnu suradnju, a turizam je jedno od područja te suradnje. Tu prije svega mislim na etno-gastro ponudu, zeleni i aktivni turizam«, kaže **Ivana Jurić**, RRA Slavonije i Baranje.

Z. V.

USPOSTAVLJENA ŽELJEZNIČKA VEZA S HRVATSKOM

Vlakom iz Sombora za Osijek

Poslije 24 godine upostavljenja je željeznička veza između Srbije i Hrvatske preko mosta Bogojevo. Vlakovi prometuju

od 14. prosinca. Prvih dana bilo je tek nekoliko putnika. Prvi jutarnji polazak je iz Osijeka u 6 sati i 43 minuta, a u Bogojevo taj vlak stiže minutu prije osam. Isti taj vlak iz Bogojeva za Osijek kreće u 8 sati i 20 minuta. Ove polaske održavaju Hrvatske željeznice. Željeznice Srbije prometuju na relaciji Sombor – Edut, a polazak iz Sombora je u 13 sati i 12 minuta, od Erduta do Osijeka putnike preuzima HŽ i vlak u Osijek stiže u 15 sati i 30 minuta. Cijena karte od Sombora do Osijeka je 481 dinar (3,90 eura), a od Bogojeva do Erduta 111 dinara. Vlakovi će prometovati samo radnim danima.

Željeznički promet između Osijeka i Sombora prekinut je na početku rata, a promet preko mosta Bogojevo 1999. godine kada je most oštećen u NATO bombardiranju. Most je obnovljen krajem 2006. godine i u njegovu obnovu Hrvatska, Srbija i vlade Belgije i Norveške uložile su 700.000 eura. Teretni promet počeo je 2008. godine, ali prometuju samo maršutni vlakovi. Putnički promet tek je od polovice ovog mjeseca u redu vožnje hrvatskih i srpskih željeznica.

Z. V.

SAVEZ MAĐARSKIH UČENIKA VOJVODINE

Tužba zbog diskriminacije

Pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, kao resorni za zaštitu prava nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica koje žive u Vojvodini **Mihály Nyilas** podržava potez Saveza mađarskih učenika Vojvodine: podnošenje tužbe protiv Pravnog fakulteta u Novom Sadu zbog diskriminacije, odnosno onemogućavanja kandidata da polažu prijemni ispit na Pravnom fakultetu na manjinskim jezicima.

Naime, odlukom Skupštine Vojvodine od travnja ove godine utvrđeno je pravo kandidata za upis na fakultete i više škole čiji je osnivač APV da polažu prijemni ispit na jezicima manjina, koji su u službenoj uporabi i ustanovljena obaveza visokoškolske ustanove da kandidatima omogućiti polaganje prijemnog ispita na tim jezicima, a da je Pokrajinska vlada u lipnju donijela Uputstvo o provođenju ove Odluke. Također, Ustavni sud je u travnju 2015. zauzeo stav da predviđanje prava pripadnika manjina da polažu prijemni ispit na materinjem jeziku i obveze visokoškolskih ustanova da se to osigura ne predstavlja povredu Ustava i Zakona.

Svi fakulteti Sveučilišta u Novom Sadu su u školskoj 2015/16. godini omogućili polaganje prijemnog ispita na jezicima nacionalnih manjina, osim Pravnog fakulteta u Novom Sadu, koji je to odbio učiniti, navodeći da »neće postupiti pod vanjskim pritiscima i agresivnim ugrožavanjima autonomije univerziteta«. O ovome je u srpnju, odnosno rujnu ove godine, resorno pokrajinsko tajništvo obavijestilo Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja i Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, kao i povjerenicu za zaštitu ravnopravnosti i zamolilo ih da, u okviru svoje nadležnosti u oblasti garantiranih i stečenih prava pripadnika nacionalnih manjina, poduzmu odgovarajuće mjere radi efikasnijeg ostvarivanja ovih prava u oblasti obrazovanja.

Pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice istaknuo je kako je »pravo pripadnika nacionalnih manjina na jednak pristup obrazovanju zajamčeno brojnim međunarodnim aktima, kao i našim propisima«.

»Smatram da ovakvo postupanje Pravnog fakulteta u Novom Sadu predstavlja akt diskriminacije prema pripadnicima nacio-

nalnih manjina koji su se školovali na materinjem jeziku i koji se žele upisati na ovaj fakultet i tamo studirati na srpskom jeziku. Očekujem da će se u konkretnom slučaju našim nacionalnim manjinama pružiti odgovarajuća sudska zaštita. Nadam se da će već od školske 2016/17. godine i na ovoj visokoškolskoj ustanovi, jedinoj u kojoj to još nije urađeno, biti omogućeno polaganje prijemnog ispita i na jezicima nacionalnih manjina», zaključio je Nyilas.

NIU *Hrvatska riječ* predstavljena u Starčevu

U Domu kulture u Starčevu, u prostorijama Galerije *Boem* 13. prosinca je održano predstavljanje novinske i nakladničke djelatnosti *Hrvatske riječi*. Osim osnovnih informacija o tjedniku i korisnih prijedloga za veću zastupljenost banatskih Hrvata na njegovim stranicama, ravnatelj ustanove **Ivan Karan** je govorio i o aktualnim strukturnim promjenama koje mogu utjecati na sudbinu lokalnih i manjinskih medija.

Imajući u vidu da je katolička crkva Svetog Mauricija jedino mjesto okupljanja lokalnoga hrvatskog življa u ovome banatskom mjestu, susret je započeo već na nedjeljnom misnim slavlju. Starčevački župnik vlč. **Gyula Pósa**, pred okupljenim je vjernicima pohvalio napore usmjerene u cilju širenja prepoznatljivosti ove male zajednice na jugu Banata.

Mještani su pak s nestrpljenjem dočekali podjelu najnovijih brojeva *Hrvatske riječi* i iskazali zadovoljstvo zbog akcije koja traje već treći mjesec, a podrazumijeva slanje besplatnih primjeraka novina svakog tjedna u Starčevo. Jedan od prisutnih mještana istaknuo je kako, iako ne pripada hrvatskoj zajednici, podržava i cijeni ovu vrstu manjinskog angažmana i osobno nastoji njegovati kulturu dobrosusjedskih odnosa koja u ovoj sredini ima dugogodišnju tradiciju. Ostali nisu propustili porazgovarati s ravnateljem o problemima koji tište vojvođanske Hrvate – poteškoćama u procesu dobivanja hrvatskog državljanstva, starenju i smanjenju manjinske populacije i slabom zanimanju matice za popravljavanje ove nezavidne situacije.

Poslije izlaganja uslijedio je razgovor s posjetiteljima i domaćinom, kao i upraviteljem mjesnog Doma kulture **Daliborom Adamovim**, koji je izrazio zadovoljstvo zbog uspješno održanog predstavljanja.

D. Mergel

AKCIJSKI PLAN ZA MANJINE

Prijedlozi nacionalnih vijeća su ignorirani

Prijedlozi nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u dosadašnjem radu radne grupe za izradu Akcijskog plana za manjine su od nadležnih državnih tijela ignorirani i nisu razmatrani, zaključeno je na sjednici Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, održanoj 8. prosinca, u Novom Sadu.

Koordinacija u potpunosti podržava želju svih zainteresiranih strana da se izradi nacrt Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina koji će rezultirati kvalitetnim tekstom koji u punoj

mjeri izražava želje i potrebe i rezultat je inkluzivnog procesa izrade, međutim naglašava kako su njihovi prijedlozi bili ignorirani.

»Na žalost, moramo konstatirati da s nekoliko prethodnih sjednica nisu dostavljeni zapisnici i spiskovi prisutnih. Još veći problem predstavlja činjenica da veliki broj prijedloga izmjena i dopuna na predloženi tekst AP nije uopće razmatran, i da su prijedlozi dostavljeni od nacionalnih vijeća po pravilu ignorirani, što nije u duhu deklariranog inkluzivnog procesa donošenja AP. Iz tog razloga tražimo da se u roku od sedam dana svim članovima radne grupe dostave zapisnici i spiskovi prisutnih za svaku sjednicu radne grupe ponaosob. Tražimo da prijedlozi koji do sada nisu razmatrani ili iz drugih razloga nisu ušli u trenutni predlog nacrtu AP budu uvršteni u cijelosti na listu koja nosi naslov 'sporna pitanja', koja su se pojavila tijekom dosadašnjih sjednica radne grupe, a koja bi se u buduću nazvala 'sporna i nerazmatrana pitanja', bez čijeg se odgovarajućeg razmatranja ne smije zaključiti tekuća faza izrade nacrtu teksta AP«, navodi se u zaključcima.

Koordinacija je pozvala nadležna državna tijela da stvori uvjete za povratak predstavnika Bošnjačkog nacionalnog vijeća u radne grupe.

»Tajne javne financije«

Prijedlog Zakona o proračunu Republike Srbije za 2016. godinu Vlada Republike Srbije usvojila je 2. prosinca i uputila Narodnoj skupštini tek 4. prosinca, u petak, kada je i objavljen na sajtu Narodne skupštine i to u podnevnim satima.

Vlada je predložila da se Zakon donese po hitnom postupku, bez javne rasprave. Hitan postupak donošenja Zakona o proračunu Republike Srbije za 2016. godinu ima za posljedicu umanjeње demokratskog potencijala parlamenta, isključenje utjecaja šire javnosti u tok pripreme proračuna i njegov sadržaj, kao i nemogućnost da Skupština Vojvodine blagovremeno podnese amandmane na njegov tekst.

Naime, krajnji rok za podnošenje amandmana bio je utorak, 8. prosinca, u 13 sati, za kada je zakazana sjednica Narodne skupštine. Da bi Skupština Vojvodine uložila amandmane na Prijedlog Zakona o proračunu Republike Srbije za 2016. godinu trebalo je, u roku kraćem od 96 sati, da pokrajinska administracija pripremi amandmane; da iste usvoji Pokrajinska vlada; da ih potom Pokrajinska vlada dostavi Skupštini Vojvodine, a Skupština Vojvodine pokrajinskim zastupnicima u skladu s Poslovníkom o radu Skupštine Vojvodine; da zastupnici razmotre i usvoje predložene amandmane i da ih Skupština Vojvodine podnese predsjedniku Narodne skupštine Srbije.

Zbog odluke Vlade Srbije da donošenje najvažnijeg zakona u oblasti javnih financija predloži po hitnom postupku, bez javne rasprave, i u rokovima nedovoljnim da bi se ispoštovala procedura podnošenje amandmana od Skupštine Vojvodine, jasno je da je namjera Vlade Srbije i bila upravo ta – da onemogući Skupštinu Vojvodine da podnošenjem amandmana iskaže svoje neslaganje vezano za nepoštovanje Ustavom utvrđenog minimalnog obima proračuna Vojvodine i obima sredstava koji je ovim prijedlogom zakona opredijeljen za financiranje Ustavom, zakonom i Statutom utvrđenih nadležnosti Vojvodine u narednoj godini. Ovo je jedan od razloga da za javne financije Republike Srbije kažemo da su »tajne javne financije«, navodi Pokrajinsko tajništvo za financije.

ŠTO, GLEDANO KROZ REPUBLIČKI PRORAČUN, DONOSI NAREDNA GODINA?

Kasa između projekcije i realnosti

Vlada je donijela odluku da simbolički poveća plaće i mirovine, a onda je povećala akcize, pa će ono što plate na crpkama građani dobiti nazad kroz veća primanja, s tim što će veće akcize plaćati svi, a povišice će dobiti samo neki, kaže Milan Čulibrk

Ukupni prihodi proračuna Republike Srbije u narednoj godini planirani su u iznosu od 997,7 milijarde dinara, dok će rashodi doći 1.119,2 milijarde, što znači da će u narednoj godini biti ostvaren deficit od 121,8 milijardi dinara. Najveća prihodna stavka proračuna su porezni prihodi za koje se očekuje da će biti blizu 830 milijardi dinara. Skoro petinu proračuna »pojest će« zaposleni u javnom sektoru, četvrtina proračuna namijenjena je dotacijama socijalnim fon-

jama rasta društvenog proizvoda za 1,75 posto. Je li realno da društveni proizvod poraste u planiranom postotku, hoće li zaista biti otpuštanja u javnom sektoru, mogu li se građani nadati boljem životu u 2016. godini neke su od tema o kojima smo razgovarali s ekonomskim analitičarom i glavni urednikom NIN-a **Milanom Čulibrkom** i profesorom javnih financija na beogradskom Fakultetu za ekonomiju, financije i administraciju doc. dr. sc. **Goranom Radosavljevićem**.

procjenama. Stopa rasta od 1,75 posto jeste realna, jer se još uvijek nismo vratili na nivo koji smo imali prije katastrofalnih poplava. Podsjetit ću da smo 2014. godinu završili s padom bruto društvenog proizvoda od 1,8 posto, ove godine imat ćemo rast od 0,7, te smo još uvijek jedan posto niže nego što je bilo prije poplava.

porezni prihodi u realnom iznosu, unatoč značajnom povećanju poreza, negdje na nivou 2014. Zato ja što se tiče prihodne strane proračuna za narednu godinu ne bih bio preveliki optimist«, kaže Radosavljević i navodi nas na sljedeće pitanje, a to je može li se povećati prihodna strana proračuna, a da se pri tome ne

LOŠA PRERASPODJELA

Na solidarnom porezu u 2014. godini uštedeno je 200 milijuna eura, a s druge strane 200 milijuna eura dano je za godinu dana Srbijagasu. To nije ušteda već loša preraspodjela, koja dugoročno vodi ka povećanju poreza i smanjenju plaća i mirovina.

Milan Čulibrk

dovima, a za razne subvencije država će izdvojiti 86 milijardi dinara. Ovako ukratko u brojkama izgleda državna kasa od koje mnogo toga ovisi – prije svega funkcioniranje obrazovanja, zdravstva, policije, isplata mirovina, plaća u javnom sektoru, investicije... Ministar financija **Dušan Vujović** ocijenio je nakon usvajanja da je proračun za 2016. godinu dobar način da se izađe iz 20 godina duge tranzicije i da je zasnovan na realnim projekci-

(NE)OSTVARIV RAST BDP-A

Za razliku od Fiskalnog savjeta, koji smatra da planirana stopa rasta DP-a od 1,75 nije ostvariva, sugovornici *Hrvatske riječi* smatraju da se taj postotak može dostići, ali podsjećaju da ćemo se samo vratiti na nivo koji je Srbija imala prije poplava 2014. godine.

»Za razliku od prethodnih godina, ovoga puta proračun je baziran na koliko-toliko realnim

Dakle, i s povećanjem od 1,75 posto samo malo ćemo povećati naš BDP, dok su istovremeno sve zemlje oko nas imale brži rast BDP-a. Nažalost, ta stopa rasta nije dovoljna, jer njome Srbija gubi utrku sa zemljama EU i okruženja i sve više se povećava ta razlika i po ukupnom BDP-u i onom po glavi stanovnika između Srbije i ostatka Europe«, kaže Čulibrk.

I profesor Radosavljević smatra da je planirano povećanje BDP-a ostvarivo, ali s druge strane, kako kaže, mora se imati u vidu da posljednjih pet godina nikada nije pogođen rast BDP-a.

»Naš rast uglavnom se zasniva na rastu izvozne tražnje, što je sa stajališta platne bilance dobro, ali je sa strane proračuna upitno, jer su naši najveći izvoznici ujedno i najveći uvoznici. Tako da u 2015. imamo rast BDP-a, ali su

zavlači ruka u džepove ionako siromašnih građana.

»Po mom sudu sve mogućnosti za povećavanje poreza smo iskoristili. Dva puta smo povećali PDV, nekoliko puta poreze na dobit, ukinuli porezne olakšice, povećali porez na imovinu, povećali akcize. Ali, ukoliko se recimo osvrnemo na 2011. godinu, ti porezni prihodi i pored svih povećanja, od tada u realnim iznosima nisu nešto značajno veći. Jedan od razloga je pad gospodarskih aktivnosti, a drugi je značajan rast sive ekonomije. Zato mislim da bi prvi korak države trebala biti reforma porezne uprave, a pri tome ne mislim na povećanje poreznih stopa, nego na povećanje efikasnosti rada porezne uprave i efikasniju naplatu poreza. Siguran sam da postoji mogućnost za veću naplatu poreza, a bez poveća-

nja poreznih stopa, čemu se do sada pribjegavalo. Druga strana na kojoj bi se moglo uštedjeti je smanjenje rashoda, a tu mislim na rashode same države, na rashode za poticaje i kamate», kaže naš sugovornik. On kaže da su rashodi u 2015. godini značajno smanjeni zbog smanjenja plaća i mirovina.

»Moj komentar na to bio bi da su u ovoj godini štedjeli samo građani, jer su ostali rashodi po-

nim fondovima Europske unije, gdje godišnje prođe 500 milijuna eura, radi samo nekoliko ljudi. S druge strane, sigurno 50 šalterskih službenika sjedi u nekoj poreznoj upravi, koji su tu potrebni dva puta godišnje kada se plaća porez. Imate takvu situaciju, a i u jednoj i u drugoj upravi broj zaposlenih smanjit ćete s 10 posto. Hoću reći da nije bitno samo da se smanji broj zaposlenih, već je potrebno uraditi

Da sumiram: smanjenje broja zaposlenih je potrebno, ali je veliko pitanje hoće li dati efekte ukoliko se linearno provede«, kaže profesor javnih financija.

BOLJI ŽIVOT, ALI KADA?

Ono što obične ljude, koji su od cijele ove priče oko državnog proračuna i pratećih zakona vjerojatno najbolje upamtili povećanje akciza, interesira hoće li za

će se provoditi reforme. Pri tome mislim na već spomenutu racionalizaciju u državnoj upravi. To su ta četiri izazova, ali ne ovisi samo o nama već i o okolnostima u svijetu i regiji. Hoće li se realizirati proračun i gospodarski rast ovisi o spremnosti vlasti da se uhvati u koštac sa svim tim rizicima. Tu treba gledati izbornu godinu u narednoj godini, zatim izborni ciklus koji se 2017. otvara predsjedničkim izborima,

Goran Radosavljević

SIVA EKONOMIJA

»Država se može i mora uhvatiti u koštac s problemom sive ekonomije. Mislim da se u dijelu koji se odnosi na nelegalnu prodaju akcizne robe vrlo brzo može uvesti red. Onda ostaje širok spektar prehrambenih proizvoda koji ilegalno ulazi u Srbiju. Ukoliko se ne izborimo sa sivom ekonomijom, bojim se da nas čeka novo povećanje poreznih stopa. To povećanje direktno udara na ove koji već plaćaju porez i tjera ih u sivu zonu i tako se vrtimo u začaranom krugu«, kaže Radosavljević.

računa porasli za oko dva posto. Ima prostora za uštede države i mislim da nam reforme tek predstoje«, kaže Radosavljević.

NEDODIRLJIV JAVNI SEKTOR

Smanjenje broja uposlenika u javnom sektoru nešto je o čemu se proteklih mjeseci najviše pisalo i govorilo. Licitiralo se s brojem prekobrojnih i rokovima kada će početi racionalizacija. Ako je suditi po proračunu racionalizacije, ili jednostavnije rečeno otpuštanja, će biti naredne godine, a za otpremnine je planirano 15 milijardi dinara. No, pitanje je hoće li ova Vlada zaista imati snage da se uhvati tog problema, koji se uvijek nekako, iz tko zna kojih razloga (kao uostalom i platni razredi) gura »pod tepih«.

»Ako ove godine nije bilo otpuštanja, ne bih se unaprijed kladio da će ga i u kom broju biti i naredne godine«, kaže Čulibrk.

»U dijelu Ministarstva financija koje se bavi razvoj-

optimizaciju, jer samo smanjenje radi smanjenja neće donijeti nikakav pomak, naprotiv biće kontraproduktivno. Jesam za smanjenje broja zaposlenih, ali je političko pitanje hoće li i kako to biti provedeno i kakav će biti rezultat«, kaže Radosavljević.

No, veliko je pitanje hoće li smanjenja broja zaposlenih biti u izbornoj godini, a naš sugovornik bliži je ocjeni da će se

POTICAJI

Za poticaje poljoprivredi bit će izdvojeno 27,9 milijardi, za željeznicu 17,5 gospodarstvo 14,5; ceste 9,6; turizam 1,5, a za kulturu četiri milijarde dinara.

ta racionalizacija u 2016. godini samo najaviti, ali će se čekati da prođu izbori.

»Po mom iskustvu iz ranijeg razdoblja vjerojatno će se činjenica da će broj uposlenih biti smanjen, napose u lokalnim samoupravama, koristiti i kao sredstvo ucjene tijekom izbora.

njih 2016. biti bolja ili gora od ove 2015. godine.

»S najavljenim povećanjem akciza, s novim nametima koji se planiraju, uzimajući u obzir rast nekih cijena i realno smanjenje plaća i mirovina, mislim da će naredna godina biti izazovna kao i ova. Prvi izazov je da se planirani proračun realizira, odnosno da se ne poveća planirani deficit. Drugi problem je naša vezanost

pa u 2018. godini ponovno republički izbori (ako ih ne bude u narednoj godini). A poznato je da se ključne reforme provode u prvoj godini vlasti i nešto malo manje u drugoj godini. Poslije toga, kako se približavaju izbori, želja za reformama sve je manja. Mnogo je izazova i vidjet ćemo što će biti«, kaže Radosavljević.

Po riječima našeg sugovornika ohrabruje što je Srbija otvorila prva poglavlja s EU, što je signal investitorima da Srbija postaje stabilna zemlja.

Milan Čulibrk kaže da boljitka za obične ljude neće biti sve dok rast BDP-a bude manji od kamatnih obveza koje ima Srbija.

»Vanjski dug Srbije je 24 milijarde. Taj dug vraćamo s kamatama od četiri, do pet posto i sav rast BDP-a odlazi na plaćanje kamata. Da bi u dogledno vrijeme ljudi zaista živjeli bolje stopa gospodarskog rasta mora biti veća od kamata koje plaćamo na javni dug«, zaključuje urednik NIN-a.

Zlata Vasiljević

ODRŽANA 23. SJEDNICA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

MALO odluka, PUNO replika

*Donesene odluke o dodjeli triju priznanja HNV-a * Usvojen Prijedlog odluke o davanju suglasnosti na Plan rada i poslovanja NIU Hrvatska riječ za 2016. godinu*

Redovita, 23., sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, održana prošloga petka u sjedištu Vijeća u Subotici, pokazala je još jednom oštru suprotstavljenost između uvjetno rečeno – »pozicije« (Lista dr. Slaven Bačić) i »oporbe« (Lista dr. Tomislav Stantić) koja praktički prati rad ovog saziva HNV-a od njegova konstituiranja. Naime, donošenje odluka pratila je, na momente i burna rasprava, što

vale su brojne replike i »reklamiranja poslovnika« vijećnika s Liste dr. Tomislav Stantić što se ponekad (napose u slučaju **Ivana Karačića**) činilo više kao opstriranje rada Vijeća, negoli konstruktivne primjedbe ili sugestije.

BEZ PROŠIRENJA DNEVNOG REDA

A suprotstavljenost se pokazala već kod točke vezane za

lo prijedloge za njegovo proširenje koje su podnijeli vijećnici »oporbe«. Vijeće je o prijedlogu vijećnika **Tomislava Stantića** »da se razmatra mogućnost održavanja konferencije za medije u prostorijama HNV-a od strane vijećnika HNV-a ili bilo kog drugog građanina Srbije hrvatske nacionalnosti« donijelo odluku da će biti upućeno Povjerenstvu HNV-a za propise, predstavke i žalbe koje će donijeti poseban

dok će vijećničko pitanje Ivana Karačića vezano za udžbenike na hrvatskom jeziku (iako nejasno formulirano, kako je to naveo obrazlažući ovu odluku predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**), biti proslijeđeno Odboru HNV-a za obrazovanje.

Stigavši na sjednicu, vijećnici s Liste dr. Tomislav Stantić izrazili su nezadovoljstvo kako time što njihovi prijedlozi nisu usvojeni tako i činjenicom da zbog kašnjenja nisu imali priliku za obrazloženje tih prijedloga. Nedavanje naknadne prilike za obrazloženje prijedloga proširenja dnevnog reda vijećnik Tomislav Stantić okarakterizirao je kao diskriminaciju. »Ne postoji točka razno i ne možete predložiti točku dnevnog reda«, rekao je Stantić. »To je za mene nepoštovanje dostojanstva Vijeća, time diskriminirate osam članova Vijeća koji ne misle kao vi. Ima li u ovom domu još neki Hrvat, osim vas 21, pravo doći i nešto javno reći?«

PRIZNANJA HNV-A

Na sjednici su donesene odluke o dodjeli triju priznanja HNV-a – *Ban Josip Jelačić*, *Dr. Josip Andrić* i *Pajo Kujundžić* za 2015. godinu, koje su iste večeri i uručene dobitnicima na proslavi praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji – Dana izbora za

je za posljedicu imalo da sjednica traje natprosječno dugo u odnosu na broj točaka dnevnog reda (ukupno 6, od čega su dvije bile usvajanje zapisnika s ranijih sjednica). Takvo ozračje uvjeto-

dnevni red sjednice. Kako su vijećnici s Liste dr. Tomislav Stantić, došli sa zakašnjenjem od 15-tak minuta, a sjednica je počela na vrijeme, Vijeće je glasujući za dnevni red odbaci-

pravilnik o korištenju službenih prostorija u pogledu eventualnih konferencija za tisak i drugih događaja. Zahtjev za točku razno kojega je podnijela vijećnica **Josipa Ivanković** odbijen je,

prvo Hrvatsko nacionalno vijeće (opširnije o nagradama i nagrađenima na stranici 28 i 29).

Protiv prijedloga da se **Đorđu Subotiću** dodijeli priznanje *Ban Josip Jelačić* bili su vijećnici **Vladimir Kranjčević** i Ivan Karačić. Kranjčević je izrazio sumnju u točnost navoda iz obrazloženja nagrade gdje se tvrdi da je Subotić bio »aktivno uključen u mirovni pokret 1990-ih, te da je neposredno mogao vidjeti što se s Hrvatima tih godina događalo«. Kranjčević ne spori da je Subotić ukazivao na stradanje Hrvata u Vojvodini, ali ne 90-ih godina, kako je navedeno, nego kasnije.

»Sumnjam u ovo što je u prijedlogu nagrade navedeno. Ja samo imao prilike osobno pratiti te događaje, sudjelovao sam i na tribini u Hrtkovcima koju je organizirao Građanski savez Srbije. Također, ovaj prijedlog je podnio **Tomislav Žigmanov** za koga sumnjam da je u značajnijoj mjeri pratio te događaje. Bio je vrlo mlad«, kazao je Kranjčević.

Karačić smatra da ovu nagradu treba dobiti drugopredloženi kandidat – **Zlatko Kolarić**, nekadašnji predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume (kojega je predložila ta udruga) koji je po njegovim riječima bio na »braniku« hrvatstva u Srijemu 90-ih godina.

Vijećnik **Petar Kuntić** je kazao da je Đorđe Subotić zaslužio ovo priznanje HNV-a zbog zalaganja »da se istina o kalvariji srijemskih Hrvata iznese na svjetlost dana ovdje u Srbiji«.

BEZ POVREDE POSLOVNIKA

Vijećnica **Vesna Zelenika** je upozorila na propust u tekstu prijedloga ove odluke, u kojem je navedeno da odluka stupa na snagu narednog dana. Kako se dodjela priznanja održavala iste večeri, vijećnici su većinom glasova usvojili izmjenom da spomenuta odluka stupa na snagu istoga dana. Vijećnica Josipa Ivanković je navela kako

je izmjenom ovog dijela prijedloga odluke povređen Poslovnik o radu HNV-a.

»Mi ne možemo mijenjati prijedlog odluke na način na koji vi to radite. Ne možemo na samoj sjednici Vijeća ispravljati tekst odluke samo zato što imamo većinu«, kazala je ona.

Tajnica HNV-a **Ankica Jukić – Mandić** je pojasnila kako se radi o Prijedlogu odluke koji se na sjednici Vijeća može mijenjati.

»Prijedlog je prijedlog do momenta donošenja odluke. O njemu se može raspravljati, on se može mijenjati, i kada se završi rasprava te glasuje, on postaje odluka. Tu ne vidim nikakav problem«, rekla je Jukić – Mandić.

PLAN NIU HRVATSKA RIJEČ ZA 2016.

Na sjednici je, velikom većinom glasova, usvojen i Prijedlog odluke o davanju suglasnosti na Plan rada i poslovanja NIU *Hrvatska riječ* za 2016. godinu. Ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan** je rekao kako je Plan

rada i poslovanja s projektiranim proračunom od 42,1 milijuna dinara rađen na temelju prihoda u 2015. godini. Upozorio je kako postoji mogućnost da proračun NIU *Hrvatska riječ* bude manji zbog smanjenog proračuna AP Vojvodine iz kojega se ustanova financira.

»Planiramo 52 broja tjednika, uz smanjenje za 4 stranice, kao mjere štednje. Planiramo i 12 brojeva podlistaka *Hrcko* i *Kužiš*, s po dva dvobroja. To je identično kao i kod drugih nacionalno-manjjskih ustanova ovoga tipa. Kod broja uposlenih stavili smo jednoga više, jer nam je potreban lektor za kojega svaka tri mjeseca tražimo odobrenje resornog ministarstva s obzirom na važeću zabranu zapošljavanja u javnom sektoru«, kazao je Karan.

Vijećnica Josipa Ivanković je ocijenila kako je planirana prosječna plaća od 50.000 dinara u NIU *Hrvatska riječ* »zadovoljavajuća« u odnosu na prosjek primanja u Subotici.

»Ne mogu razumjeti zašto od 17 radnika koje upošljavate nemate jednog lektora s obzirom

da usluge lektoriranja *Hrvatsku riječ* stoje skoro 3 milijuna dinara, a da ustanova godišnje ostvaruje prihod od 1,9 milijuna dinara«, rekla je Ivanković.

»To su plaće s planiranim povećanjem od 4 posto, koje se najavljuju i u zdravstvu, obrazovanju...«, odgovorio je Ivan Karan. »U *Hrvatskoj riječi* radi jedna doktorica znanosti, polovica uposlenih je s visokom i višom stručnom spremom. Ova prosječna plaća je 4.000 dinara viša od prosjeka u Vojvodini, a znatno manja od prosjeka u Beogradu ili Surčinu gdje iznosi 88.000 dinara. Što se tiče lektora, za njega je potrebna osoba koja je završila studij hrvatskog jezika i književnosti. Takvu osobu smo imali uposlenu godinu dana, ali je prešla na drugo radno mjesto. A suma za usluge lektoriranja je tolika jer su tu navedeni i drugi troškovi – korekture, pripreme teksta, fotografije, grafičkog uređenja...«.

Prošlotjednoj sjednici HNV-a u Subotici prisustvovalo je 23 od ukupno 29 vijećnika.

D. B. P.

Akcijski plan za manjine na javnoj raspravi

Hrvatsko nacionalno vijeće pozvalo je sve zainteresirane hrvatske organizacije, institucije, ustanove, udruge i pojedince da svoje prijedloge, primjedbe i sugestije na Nacrt posebnog Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina dostave Ministarstvu pravde putem elektronske pošte na e-mail: vladimir.vukicevic@mpravde.gov.rs ili poštom na adresu Ministarstvo pravde, s naznakom »Za Nacrt posebnog Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina«, ulica Nemanjina 22-26, 11.000 Beograd.

Nacrt Akcijskoga plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na javnoj je raspravi do 23. prosinca. Tekst nacrtu se može naći na <http://www.mduls.gov.rs/latinica/aktivnosti-obavestenja.php#a8>, i <http://www.mpravde.gov.rs/sekcija/53/radne-verzije-propisa.php> pod datumom od 3. prosinca.

Uz dostavljanje Ministarstvu pravde, korisno bi bilo prijedloge dostaviti i Hrvatskom nacionalnom vijeću radi bolje pripreme za sastanak na kome će se raspravljati o primjedbama, navodi se u priopćenju HNV-a.

LJILJANA JELASKA, KNJIŽEVNICA

Za pisanje treba pročitati kamion knjiga

Po meni bi ipak trebalo dati više slobode

*djeci što se tiče izbora lektire * Puno čitam,*

*što je i preduvjet za pisanje * Samo čitanje*

čovjeka drži vitalnim za pisanje

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Nedavno gostovanje književnice **Ljiljane Jelask** u Subotici, kada se tom prigodom susrela s djecom predškolske i osnovnoškolske dobi koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, bio je povod za razgovor o njenom stvaralaštvu namijenjenom djeci, ali i o književnosti koja se piše za one ne više tako mlade.

Ljiljana Jelaska (1964.), rodom je iz Sente, a od 1991., živi u Hrvatskoj. Za svoju prvu objavljenu knjigu, poetsku zbirku *Vesele boje, tvoje i moje* osvojila je književnu nagradu *Albatros* 2013. godine. Sljedeće godine je objavila teen roman *Leti, leti*, a nakon toga i slikovnicu *Anatomija*. Suraduje s portalima namijenjenim djeci, gdje objavljuje poetske,

prozne i dramske radove, ali i s književnim portalima za one malo manje mlade.

HR: Kada započinje pisanja? Zbog čega ste se opredijelili pisati, prije svega, za djecu. Dakle, pitam o motivaciji...

Dobro ste rekli, to jest avantura pisanja, a počela je još u osnovnoj školi, kada sam živjela u Senti, negdje u sedmom-osmom razredu. Pisanje je počelo u vrijeme adolescencije, a zato što sam voljela čitati i naravno, povukla me želja da i ja nešto napišem. Imali smo tu sreću da smo imali školski list koji se zvao *Mi* i tu sam prvi put objavila jednu moju lirsku ljubavnu pjesmu, jer sam bila zaljubljena, a pjesma je bila dobro prihvaćena. Nastavila sam

dalje, imala sam na sreću dobre nastavnike iz tadašnjeg srpsko-hrvatskog jezika i tako sam imala i poticaj, i to je vrlo bitno, jer u tim godinama kada je čovjek na nekom, hajdemo reći raskrižju, kad se razvija i kada ga je lako ubiti u pojam da odustane i da bi se onda ono nešto, kao što je pisanje, a što bi se razvilo iz njega, jednostavno zamrlo. Imala sam sreću da sam imala dobre nastavnike i u srednjoj školi koji su prepoznali moju ljubav za pisanom riječju i uvijek sam nailazila na konstruktivne kritike. Što se tiče pisanja za djecu, ta se želja – potreba za tim da njima pišem, javila u mojim ranim tridesetim godinama, a bila je vjerojatno potpomognuta mojim stalnim čitanjem i željom da usadim lju-

bav za knjigu svom mlađem sinu, tako da sam i sama ponovno počela pisati. A što se tiče mog romana za tinejdžere naziva *Leti, leti*, svaku sam večer jednu priču napisala, kao bilješkicu, prateći zapravo jednu godinu u životu te otkačene tinejdžerice, pa su onda nastajale i pjesmice koje sam objavila na nekoliko portala, koje su naišle na dobre kritike, dobar odaziv i eto, tako je to krenulo. Ništa nije bilo planirano, spontano je išlo, pjesmice su se slagale godinama, možda desetak godina, tako je nastala poetska zbirka *Vesele boje, tvoje i moje*, odlučila sam se javiti na natječaj *Albatrosa* i predati im zbirku od 60 pjesmica i, evo, imala sam možda i malo sreće. Ali vjerujem da u tim pjesmicama ima povoda

i razloga za nagradu koju sam dobila 2013. godine.

HR: Koja je to esencija u odraslima kada se putem pisane riječi obraćaju djeci?

To je jedan, kako bih rekla ili nazvala, dar na kojem ljudi koji ga imaju mogu biti beskrajno zahvalni i trebaju biti zahvalni, a to je da takav čovjek u biti ostaje uvijek dijete jednim svojim unutarnjim dijelom. To su ljudi koji su iznutra zapravo djeca, to je to... i opet ponavljam da sam izuzetno zahvalna ili Bogu ili okolnostima ili svojim genima, kome već i čemu već, izuzetno sam zahvalna što taj dar imam. Da, to nosim u sebi, to je divno.

HR: Imate li dojam da danas klinceze i klinici vole čitati knjige?

Pa, gledajte ovako, danas su djeca okružena brojnim izazovima kojima ne znaju i ne mogu odoljeti. Ti izazovi su agresivni, znači, toliko im se mogućnosti nudi, ali toliko ih te mogućnosti i napadaju da je njih naći u jednoj situaciji kada bi recimo uzeli knjigu u ruke teško, to ću ja sad iskreno reći. Što je tu zapravo u pitanju? Bitan je naš odnos prema ovom pitanju, jer mi očekujemo da su djeca još uvijek kao što smo to mi bili, ono što imaš za lektiru to ćeš poslušno pročitati... Danas se na agresivan način nudi toliko mogućnosti, dijete neće pročitati djelo, ali će otići na internet; ono će pronaći sadržaj određenog djela, prepisat će ga i ići će linijom manjeg otpora, gledat će da izbjegne situaciju da ima knjigu u rukama, jer je to za njega gubljenje vremena. Po meni je taj sav pristup djeci »s knjigom u ruci« pomalo zastario.

HR: Objavljujete ono što pišete i na internetskim portalima. Mislite li da je takav vid čitanja kod djece danas prihvatljiviji?

Je, mislim da je čitanje na internetu za djecu danas prihvatljivije, ali mislim i isto tako i tvrdim da ništa ne može zamijeniti klasičnu knjigu, nego je u pitanju samo način na koji ćemo mi tu knjigu približiti djeci, jer imamo i određenih sadržaja naše lektire,

govorim konkretno o hrvatskim školama, koji su još uvijek onakvi kakvi su bili i prije trideset-četrdeset godina. Jedan *Vlak u snijegu* njima nije danas zanimljiv i ne može bit zanimljiv i ne možemo očekivati da im bude zanimljiv, jer djeca više-manje ni ne znaju kako izgleda lokomotiva i što to znači odgrtati snijeg da bi se ta lokomotiva probila. Priča jest prekrasna, ali ta vremena su prošla.... Po meni bi ipak trebalo dati više slobode djeci što se tiče izbora lektire. Suludo je da djeca u osmom razredu imaju za lekti-

trenutak u životu kada se čovjek nađe na jednoj prekretnici, a takvih trenutaka u životu ima. Bila je u pitanju egzistencija, znači posao, stalan posao u Hrvatskoj, koji mi je omogućavao sigurnu egzistenciju. Sada radim kao upravni referent u Uredu državne uprave. U Senti sam bila na burzi i nigdje nisam mogla dobiti stalan posao.

HR: A koji su Vaši favoriti od onih koji pišu za one malo manje mlade?

E, sad, koga izdvojiti? Primjerice, **Zoran Žmirić, Zoran**

»Pristup djeci 's knjigom u ruci' je pomalo zastario«.

ru, primjerice, **Shakespeareovog Romea i Juliju**, to je jako dobar put da u životu nikada u ruke ne uzmu neko Shakespeareovo djelo.

HR: Kakva je danas situacija u oblasti književnosti za djecu koja se piše u Hrvatskoj?

Djela koja se pišu za djecu u Hrvatskoj ima jako dobrih, međutim, problem je novac za tiskanje tih djela i potpora određenih institucija koje bi se trebale time puno više baviti. Problem je dakle izdavaštvo, problem je naći lektore, problem je naći sponzore, što je gotovo nemoguća misija. Pisaca za djecu ima mnogo, imamo Hrvatsko društvo književnika za djecu i mladež čija je predsjednica **Silvija Šesto**, tu su uključeni i **Hrvoje Kovačević, Zoran Pongrašić**, pisci doista kvalitetnih djela. Međutim, opet velim, problem je u tom odnosu, u tom lancu kultura – institucije. Ne govorim isključivo o novčanoj pomoći, eto, više nema ni natječaja za nagradu *Ivana Brlić Mažuranić*. Natječaja u oblasti dječje književnosti je sve manje. A da je malo više dobre volje, bilo bi moguće napraviti puno više toga.

HR: Zbog čega ste se počeli odseliti iz Sente početkom devedesetih godina?

U pitanju su bili obiteljski razlozi. Jednostavno, došao je

Ferić, Suzana Matić, Raymond Carver, Orhan Pamuk, on je naivan zapravo, ali baš zbog toga je iskren i meni drag. Naravno, mnogo je pisaca koji su meni dragi, puno čitam, što je i preduvjet za pisanje. Da bi čovjek pisao, mora se uvijek napajati nekim novim idejama, mora pročitati pisanu riječ, vidjeti što ima novoga.

HR: Treba li pisac više čitati, nego što piše?

A gledajte, pisac bi puno trebao čitati. E, sad, je li bi trebao više čitati, nego što piše – he! Dolazimo sada do jedne dileme, ovoga jel, jer pisac dok piše zapravo projicira ono što je do tada čitao. Dakle, i čitati i pisati treba. Za pisanje treba pročitati kamion knjiga. Samo čitanje čovjeka drži vitalnim za pisanje. Ako smo pročitali pet-šest knjiga, pa očekujemo da ćemo mi napisati nešto, što će ostaviti nekakav trag, to je iluzorno. Dakle, treba i čitati i pisati uporno.

HR: Kakvo je Vaše mišljenje o tekstovima koji se objavljuju u novinama?

Poražavajuće. Sve se svelo na žuti tisak, sve se svelo na preuzimanje tekstova i friziranje tekstova iz drugih medija, gdje se često niti pravopis ne provjeri, nego se samo kopira i printa, govorim o

hrvatskim medijima. A ide se na senzacije, kako u elektroničkim, tako i u pisanim medijima, ide se na nebitne stvari, ništa se o bitnom ne piše u medijima, ne znam... Kao da se o tome i ne želi pisati, ljudi se drže u nekim reality show predstavama, pa se onda prati što se događa s jednom obitelji bogataša ili gledatelji prate što se događa u raznim televizijskim serijama, tako, iz dana u dan. Ne postoji relevantna kritika o medijskim sadržajima, a takva kritika je potrebna i u oblasti književnosti, koje je sve manje, nažalost. Kritika rijetko kaže svoje mišljenje, znači – sve je dozvoljeno! Ide se samo na publicitet, stvaranje publiciteta, na privlačenje masa koje vole senzacionalističke naslove i isprazne sadržaje koji zapravo ništa ne kažu. Ali, eto, ljudi stječu dojam da je tako lakše živjeti u takvom voajerističkom svijetu.

HR: Osim pisanja književnosti za djecu, pišete i za nas, koji se zovemo odrasli.

Pišem kratke priče, surađujem s časopisom *Književnost uživo* koji ima svoj portal, uskoro ćemo imati predstavljanje novog broja u Varaždinu, svaki put ga promoviramo u drugom gradu, a u časopisu objavljuju ljudi iz cijele Hrvatske, kao i autori iz Slovenije, Srbije, Bosne i Hercegovine. Eto, slažem te moje kratke priče jednu po jednu, pa možda jednoga dana bude i zbirka, izašla knjiga iz toga.

HR: Je li pisac u stalnoj potrazi za novim saznanjima?

Naravno da jest. Postavili ste mi ovo pitanje, jer to znate i sami. Dakle, stalno se tu nešto piscu mota po glavi, stalno nešto slažete nakon što ste motivirani pročitanim ili pogledanim filmom ili izložbom, stalno idete za nečim novim, stalno nešto istražujete. Ta potraga za nečim novim je konstantna, za onim što vas interesira, pa se onda želi od toga izgraditi neka vaša autorska priča. U toj potrazi, nekada je to novo saznanje pronađeni i poticajni segment iz povijesti, umjetnosti ili autentičan detalj iz svakidašnjice.

STJEPAN OSKOMIĆ O PRESUDI ZA UBOJSTVA NJEGOVIH RODITELJA

Nijedna svota nije dovoljna za tako jedan svirep zločin

Smatram da nijedna kazna nije dovoljna za takav zločin i nažalost nigdje se ne spominje ime organizatora tog zločina, a ono je dobro poznato, kaže Stjepan Oskomić

Nedavno su mediji, među kojima je i naš tjednik *Hrvatska riječ*, objavili priopćenje Fonda za humanitarno pravo, da je Prvi osnovni sud u Beogradu naložio Republici Srbiji da **Stjepanu Oskomiću** iz Kukujevaca u općini Šid isplati milijun dinara na ime naknade štete zbog etnički motiviranog ubojstva njegovih roditelja **Agice i Nikole Oskomića** u srpnju 1993. godine. U priopćenju se podsjeća, da su između 29. i 30. srpnja u srijemskom selu Kukujevci, **Goran Vuković i Pavle Drašković**, pripadnici dobrovaljačke jedinice iz Srbije, nasilno ušli u kuću obitelji Oskomić. Kako se navodi, u kući su zatekli Stjepanove roditelje Nikolu i Agicu Oskomić i osamdesetsedmogodišnju **Mariju Tomić**, Agičinu tetku. Prilikom ulaska u kuću, Vuković i Drašković su ih vezali i udarali, da bi ih potom na svirep način ubili hicima iz pištolja u glavu. Za taj zločin Okružni sud u Srijemskoj Mitrovici je 26. travnja 1996. godine osudio Gorana Vukovića na kaznu zatvora od 15 godina za ubojstva iz niskih pobuda i izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti, a Pavla Draškovića na 10 godina za ubojstvo osobe slovačke nacionalnosti **Stevana Krošlaka** iz Sota, kao i za izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti. Fond za humanitarno pravo podnio je u ime Stjepana Oskomića tužbu za naknadu nematerijalne štete od Republike Srbije zbog odgovornosti države za nespre-

čavanje akata nasilja. Prvi osnovni sud je presudom iz 2012. godine odbio tužbeni zahtjev uz obrazloženje da su protekli rokovi za podizanje takve tužbe. Apelacijski sud je tu presudu ukinuo u ožujku ove godine i naložio da se suđenje ponovi. Apelacijski sud u Beogradu je, odlučujući po žalbi odvjetnika Fonda za humanitarno pravo, utvrdio da je prvostupanjski sud

osumnjichenih za ubojstvo nije odvratilo mještane Kukujevaca da tih ratnih godina napuste svoje kuće. Među njima je bio i Stjepan Oskomić. Kada je otišao iz Šida bio je vrlo mlad, a danas se nerado sjeća svih tih događanja. Danas sa svojom obitelji živi u Zagrebu gdje radi i podiže svoju djecu. O temama vezanih za ratne devedesete i zločinu koji je počinjen nad njegovim roditel-

zločin i nažalost nigdje se ne spominje ime organizatora tog zločina, a ono je dobro poznato. »

DEVEDESETIH SE NERADO SJEĆAM

Kako govori Stjepan, iz vremena predratnih godina iz Srijema i svojih rodnih Kukujevaca nosi lijepa sjećanja. Tamo je odrastao, družio se sa svojim vršnjacima ne sluteći što će ga zadesiti:

»Sada odem samo povremeno, kada odlazim na sud. Ratnih devedesetih nerado se sjećam. Teško mi je, kao i svima onima koji su imali sličnu sudbinu. Smatram da svi koji su doživjeli takvo što moraju biti uporni u svojim nastojanjima kako bi istjerali pravdu do kraja. Iz svog osobnog iskustva znam da od nadležnih institucija i nema neke pomoći osim nevladinih udruga poput Fonda za humanitarno pravo, koji je iz mog kuta gledajući, ostvario svoj zadatak. Nema tog novca koji može nadoknaditi gubitak najbližih i smatram da je svota koja je presuđena, definitivno premala«, kaže nam na kraju razgovora Stjepan.

Ovom prvostupanjskom presudom, na koju država ima pravo žalbe Apelacijskom sudu u Beogradu, u cijelosti je usvojen tužbeni zahtjev Stjepana Oskomića za naknadu štete. Ovo je prva presuda za naknadu štete u vezi sa zločinima prema Hrvatima u Srbiji počinjenim početkom devedestih godina.

Suzana Darabašić

Ovo je prva presuda za naknadu štete u vezi sa zločinima prema Hrvatima u Srbiji počinjenim početkom devedesetih godina

pogrešno primijenio odredbe zakona o obligacijskim odnosima. Nakon više od devet godina sudskih procesa, Republika Srbija je pristala isplatiti milijun dinara Stjepanu Oskomiću zbog svirepog ubojstva njegovih roditelja.

MASOVNO ISELJAVANJE

Do početka rata u cijeloj općini Šid živjelo je 21.000 Srba, 6.000 Hrvata, 3.000 Slovaka i oko 1.000 stanovnika drugih nacionalnosti. Osim u Šidu, većina Hrvata živjela je u okolnim selima: Moroviću, Gibarcu, Vašici i Kukujevcima, gdje je živjelo čak 95 posto Hrvata. Prva iseljavanja Hrvata zabilježena su u proljeće 1991. godine. Tijekom devedesetih godina iseljavanje se ubrzalo, a kulminiralo je upravo kada je u srpnju 1993. godine pobijena obitelj Oskomić. Niti uhićenje

ljima nerado priča. Kaže nam da ga razumijemo, da mu je mučno pričati o tragediji koja je zadesila njegovu obitelj:

»Poslije prijetnji i fizičkog zlostavljanja mog oca u policiji u Šidu i bacanja ručne bombe u dvorište moje rodne kuće, nisam imao drugog izbora nego otići. Sada imam svoju obitelj, osjećaj je zatomio, ali ipak smatram da je pravda spora ali dostižna«, kaže nam Stjepan.

Kako kaže, proces je započeo 2006. godine i najveću potporu u to vrijeme imao je od Fonda za humanitarno pravo:

»Čekat ću potvrde Apelacijskog suda, Vrhovnog suda, pa ako treba ići ću i do Suda za ljudska prava u Strassburgu. Ne mogu izbrisati sjećanja na te teške ratne dane koja su bila izrazito mučna. Pravda je spora ali dostižna – smatram da nijedna kazna nije dovoljna za takav

POZIV ZA KOMENTIRANJE AKCIJSKOG PLANA O MANJINAMA

»Sad i nikad više«

Do 23. prosinca ove godine svi građani mogu komentirati Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina koji se sastavlja u okviru pregovaračkog poglavlja 23.

Priredila: Tatjana Ljubić

»Važno je komentirati, jer će ovaj akcijski plan biti temelj za najmanje 7 narednih godina i morat će se realizirati da bi se poglavlje 23 u pregovorima Srbije s Europskom unijom moglo uspješno zatvoriti. To je sad i nikad više. Više takve mogućnosti neće biti da se u ovom dijapazonu i na ovoj razini daju prijedlozi«, kaže predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) **Slaven Bačić**. Zbog toga je HNV pozvao vijećnike, udruge, organizacije i građane da komentiraju ovaj akcijski plan i daju svoje prijedloge. Nema propisanog oblika kako komentar treba izgledati, ali Bačić sugerira ono što se pokazalo kao najefikasnije:

»Pokazalo se da je najkvalitetnije i najefikasnije da se kopira tabela u word dokument i da se komentiranje radi kroz opciju *comments*, odnosno da se komentiraju stavke unutar same tabele i u nekoliko rečenica obrazlože. Mi smo naše prijedloge dali kao tabelu i to se najviše razmatralo. Bošnjaci su, primjerice, svoje prijedloge stavili na poseban papir i to se pokazalo da nije efikasno zato što nije bilo pregledno. Kada je Ministarstvo pravde dobilo takve komentare, nije ih obradilo. Prijedloge je bez tabele napravio i nevladin sektor i to se uopće nije uzimalo u obzir. Ministarstvo pravde je to moralo obraditi i staviti pod određene točke, ali nije se to tako radilo«, kaže Bačić.

Akcijski plan slagao se slično projektu. Postoje ciljevi, rezultati, aktivnosti, indikatori utjecaja i sve druge stavke koje jedan projekt ima. Od deset oblasti, u grafici na ovoj stranici možete vidjeti koji su prioriteti za Hrvatsko nacionalno vijeće. U HNV-u kažu da bi bilo korisno sve komentare dostaviti i njima, ali: »nismo mi adresa i nećemo mi dostavljati prijedloge i komentare Ministarstvu pravde. Potrebno je razgovarati i onome što drugi dostave«, zaključio je Bačić. Za posljednji dan javne rasprave, 23. prosinac, zakazan je i sastanak radne skupine za izradu Akcijskog plana na kojem će se finalizirati ovaj dokument.

Javna rasprava: Akcijski plan za ostvarivanje prava manjina - prioritetne oblasti za Hrvatsko nacionalno vijeće

Demokratska participacija:
nužnost osiguravanja brojčano manjih manjina u predstavničkim tijelima na svim razinama, posebno na nacionalnoj razini (tj. u državnom parlamentu)

Tiskanje udžbenika:
da ministarstvo prosvjete snosi sve troškove tiskanja udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku

Financiranje manjinskih medija:
osiguranje stabilnog financiranja programa lokalnih elektroničkih medija i tiskanih medija na jezicima manjina i neumanjivanje sredstava

Službena uporaba latinice:
Vraćanje srpske latinice u službenu uporabu kroz Zakon o službenoj uporabi jezika

Promjene zakona o nacionalnim vijećima:
jačanje ovlaštenja u okviru postojećih nadležnosti ((veće mogućnosti odlučivanja a ne samo davanja mišljenja)

Gdje poslati komentare:
vladimir.vukicevic@mpravde.gov.rs
ili poštom na adresu Ministarstvo pravde, s naznakom »Za Nacrt posebnog Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina«, ulica Nemanjina 22-26, 11000 Beograd.

Rok za dostavu komentara:

DEC 23

HRVATSKA ZASTUPNICA U EUROPSKOM PARLAMENTU MARIJANA PETIR

Srbija gašenjem Radio Subotice krši prava Hrvata

Srbija, koja je u Bruxellesu otvorila prva dva od ukupno trideset i pet pregovaračkih poglavlja u kojima je sadržana pravna stečevina Europske unije, a neposredno uoči otvaranja dvaju najvažnijih pregovaračkih poglavlja, je zadala još jedan veliki udarac tamošnjim Hrvatima te zaštititi prava nacionalnih manjina što je njena obveza. Naime, Srbija je ugasila Radio Suboticu – jedini radio koji je svakodnevno emitirao program na hrvatskom jeziku, navodi se u priopćenju hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu **Marijane Petir**.

»Radio Subotica bio je najslušaniji i najstariji gradski radio u Srbiji koji je od 1999. godine svakodnevno emitirao trosatni program na hrvatskom jeziku, te je Hrvatima bio prozor u svijet preko kojega su se mogli informirati o svim događanjima

iz svih područja. Privatizacija medija u Srbiji već je rezultirala gašenjem desetaka radijskih i televizijskih programa na jezicima nacionalnih manjina, a gašenje Radio Subotice predstavlja ogroman gubitak za prava Hrvata u Vojvodini. Gašenje Radio Subotice, kao i brojnih drugih manjih lokalnih radio postaja, predstavlja kršenje prava nacionalnih manjina, čija prava se Srbija obvezala štititi. Europska unija je Srbiju upozorila da prilikom provedbe novog medijskog paketa mora voditi računa o jezicima manjina, a Srbija se ovakvom odlukom oglušila na upozorenja EU«, rekla je Petir.

Petir pojašnjava kako je u Izvješću o napretku Srbije za 2014. godinu istaknuto kako se pravni okvir o zaštiti manjina mora u potpunosti provesti, što uključuje obrazovanje, upotrebu

jezika, pristup medijima i vjerskim uslugama na jeziku manjina.

»Zaštita manjina jedan je od važnih kriterija za pristupanje Europskoj uniji. Ukoliko Srbija ne zaštititi prava nacionalnih manjina, ne može se nadati da će postati punopravna članica Europske unije«, naglašava Petir, dodajući da srbijanska vlada mora pronaći valjano rješenje kako bi pripadnicima svih nacionalnih manjina omogućila medijske programe na njihovim jezicima.

»Država se ne može neuspjelim procesima privatizacije ograđivati od osiguranja prava nacionalnim manjinama. Ako u procesu privatizacije nisu pronađeni novi vlasnici koji bi od države preuzeli vlasništvo nad medijima, država je ta koja mora učiniti sve što je u njezinoj moći da održi programe na manjin-

skim jezicima u javnim medijskim servisima«, ustrajna je Petir.

»Nestanak programa na hrvatskom jeziku iz radijskog etera samo je jedan od problema s kojima se Hrvati u Vojvodini svakodnevno suočavaju. Suočeni s trajnom diskriminacijom, Hrvata je danas u Vojvodini duplo manje negoli 1990., izloženi su svakodnevnim pokušajima zatiranja njihova hrvatskog identiteta. Hrvati u Vojvodini imaju problem pri dobivanju hrvatskog državljanstva, podzastupljeni su u tijelima državne uprave, zahtjevi za povrat oduzetih domova i imovine konstantno se odbijaju, a država ne izdvaja novac za tiskanje udžbenika na hrvatskom jeziku«, navodi se u priopćenju zastupnice Marijane Petir koja je na loš položaj Hrvata u Vojvodini upozoravala Europsku komisiju više puta, te će ih informirati i o gašenju Radio Subotice.

Pusić: Srbija će morati preuzeti financiranje medija hrvatske manjine

Zbog privatizacije medija u Srbiji izgubljeno je niz radio i televizijskih programa na jezicima manjina u Vojvodini, a nakon već ranije ugašenih medija na hrvatskom jeziku, u Vojvodini je pred gašenjem i jedini preostali radijski program na hrvatskom jeziku na Radio Subotici.

Ministrica vanjskih i europskih poslova u tehničkoj Vladi **Vesna Pusić** izjavila je da će nakon ukidanja medija na hrvatskom jeziku u Srbiji njihovo financiranje na sebe morati preuzeti država jer je zaštita manjinskih prava jedan od glavnih uvje-

ta za pregovore o pristupanju Srbije Europskoj uniji.

»Nadam se da ćemo to uspjeti bilateralno dogovoriti i prije nego li to pitanje dođe na dnevni red u pregovorima Srbije i EU-a o pridruživanju. To je nama u pristupu Europskoj uniji bio nezaobilazan uvjet, pa će biti i njima. Zaštita manjina je glavni kriterij pridruživanja, ali se nadam da ćemo to sa Srbijom dogovoriti i prije toga«, rekla je Pusić gostujući u »Intervjuu tjedna« na Hrvatskom radiju.

Zbog privatizacije medija u Srbiji izgubljeno je niz radio i televizijskih programa na jezici-

ma manjina u Vojvodini, a nakon već ranije ugašenih medija na hrvatskom jeziku, u Vojvodini je pred gašenjem i jedini preostali radijski program na hrvatskom jeziku na Radio Subotici.

Vodstvo hrvatske manjine je godinama upozoravalo da će privatizacijom te gradske postaje biti dovedeno u pitanje informiranje na njihovom materinjem jeziku, čime se, poručuju, umanjuju stečena prava Hrvata u Srbiji. Jedini radio u Srbiji, Radio Subotica, koji je imao svakodnevni program na hrvatskom jeziku, 26. studenoga ostao je bez ijednog uposlenika i prijeti

mu potpuni nestanak iz etera. Posljednjih sedmero uposlenika koji su mjesec dana održavali cjelodnevni program na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku, bilo je prinuđeno potpisati rješenje o otkazu ugovora o radu.

Trosatni program na hrvatskom jeziku u eteru će biti najvjerojatnije do Božića, kada će se u potpunosti ugasiti. Radio Subotica je najstariji i najslušaniji gradski radio u Srbiji. U eteru je od 1968., a svakodnevni program na hrvatskom jeziku emitira se od 1998.

Izvor: Večernji list

SASTANAK PREDSTAVNIKA HNV-A SA ZAMJENIKOM REPUBLIČKOG OMBUDSMANA

Manjine u državi nemaju partnera

*Prilikom izrade mišljenja koje se tiče donošenja novog zakona uvažiti ćemo i odgovore koje smo dobili od predstavnika HNV-a, rekao je Robert Sepi * Slaven Bačić je kao najznačajnije pitanje koje do sada nije riješeno naveo političko predstavljanje nacionalnomanjinskih zajednica u Skupštini Srbije*

»Što prije mora se pristupiti izradi manjinske politike, bilo donošenjem novog zakona koji bi na jednom mjestu objedinio sve ono što se tiče sloboda i prava manjina, bilo novog Zakona o nacionalnim vijećima koji bi im osigurao puni kapacitet rada i ostvarivanja osnovne funkcije i svrhe njihovog uvođenja u pravni sustav Srbije«, izjavio je zamjenik zaštitnika građana za prava nacionalnih manjina **Robert Sepi** nakon sastanka s čelništvom Hrvatskog nacionalnog vijeća prošlog četvrtka u Subotici.

ZAHTJEV – POLITIČKA ZASTUPLJENOST

Povod za sastanak bio je analiza, odnosno prikupljanje podataka na terenu koje vodi republički zaštitnik građana, a koji se odnose na primjenu postojećih odredbi Zakona o nacionalnim vijećima. S tim u vezi, Sepi je rekao da će prilikom izrade mišljenja koje se tiče donošenja novog zakona uvažiti i odgovore koje su dobili od predstavnika HNV-a. Tijekom jednoipol-satnog razgovora predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** kao najznačajnije pitanje koje do sada nije riješeno naveo je političko predstavljanje nacionalnomanjinskih zajednica u Skupštini Srbije:

»Sama nacionalna vijeća, bez obzira na to definirali ih kao samoupravna tijela ili tijela koja obavljaju javne ovlasti, su prilično limitiranih nadležnosti, napose ukoliko se pojavi problem u njihovom ostvarivanju. Put za rješavanje tih problema svakako je politički, jer ukoliko nemate političkog predstavnika, mnogo

su manje šanse za ostvarenje prava.«

Bačić dodaje i kako postoji preporuka Savjetodavnog komiteta u primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina – a koja se ponavlja u nekoliko ekspertske izvješća u odnosu na Srbiju – da promije-

klizav teren da ne postoji dobra volja Ministarstva da se oni i riješe. Primjerice, Ministarstvo ima dijametralno suprotan stav o financiranju manjinskih tiskanih medija u odnosu na to kakva je praksa u Vojvodini i očito je da mi tu nemamo partnera za razgovor.«

»Mi smo u našim softverskim programima zabilježili da u posljednje tri godine imamo smanjenje pojedinačnih pritužbi građana, ali koje je istodobno praćeno i povećanjem broja pritužbi koje nam dostavljaju nacionalna vijeća. Te pritužbe imaju svoju specifičnu težinu, imaju

ni zakonodavni okvir radi osiguranja sudjelovanja i brojčano manjih nacionalnih manjina u političkim procesima. Postojeći model, kaže on, faktički, odgovara samo trima manjinama dok ostali ulaze u koalicije u kojima ne mogu zastupati svoje autentične interese. On ističe i da je na sastanku Koordinacije nacionalnih vijeća postignuto jedinstvo oko ovog pitanja, ali i dodaje da za to razumijevanja nije imao predsjedavajući radne grupe.

Kada je riječ o izmjenama u načinu financiranja medija na manjinskim jezicima – o čemu je na sastanku također bilo riječi – Bačić kaže kako na najviše otpora u dijalogu nailaze u Ministarstvu kulture i informiranja:

»Načelno su predloženi modaliteti, ali kada krenemo u njihovu realizaciju dođemo na

SAVJET – STRPLJENJE I ARGUMENTACIJA

Upravo je pojam partnerstva, kog potencira Bačić, ključan u cjelokupnom odnosu država – manjinske zajednice. Sepi kaže da se i sami suočavaju s istim problemom:

»Uvijek prema tijelima uprave nastupamo partnerski. Kod nekih naiđemo na razumijevanje, a kod nekih ne tako da jedino što mogu preporučiti predstavnicima nacionalnih vijeća je: strpljenje i dobra argumentacija koji su se u našem slučaju pokazali djelotvornima.«

S druge strane, Sepi kaže kako je suradnja s nacionalnim vijećima veoma dobra. Za svoju tvrdnju ima i konkretne podatke:

bogatu argumentaciju i jako uporište u usporedno-pravnim analizama tako da nam uveliko olakšavaju posao i pružaju korisne informacije i potvrde nekih naših razmišljanja o sustavnim problemima. Jedna od posljednjih pritužbi ticala se upravo ostvarivanja prava pripadnika nacionalne manjine na službenu uporabu jezika i pisama u radu javnih bilježnika. Skupa s Ministarstvom pravde taj posao vodimo i trenutačno je Komora javnih bilježnika blizu odluke da se uspostavi proračunski fond iz članarina svih javnih bilježnika kojim bi se financirale potrebe prevođenja onih dokumenata koji su se do sada prevodili o trošku države u sudskim postupcima.«

Z. R.

POSJET RAVNATELJA ŠKOLA KRIŽEVAČKO-KOPRIVNIČKE ŽUPANIJE OŠ MATKO VUKOVIĆ I GIMI

Puno dobrog za učenike

Prvi posjet Vojvodini tijekom kojeg su gosti iz Hrvatske bili u Somboru, Subotici i Novom Sadu, a na proljeće je planiran i dolazak učenika

U sklopu trodnevnog boravka u Vojvodini, ravnatelj osnovnih i srednjih škola Križevačko-koprivničke županije posjetili su i Suboticu. Tom prigodom organiziran je posjet školama u kojima se nastava odvija i na hrvatskom jeziku, odnosno Osnovnoj školi Matko Vuković i Gimnaziji Svetozar Marković.

Goste je u OŠ Matko Vuković dočekala v. d. ravnateljice škole Mirjana Stevanović koja je zahvalila na darovima i predstavila školu skrenuvši pozornost da je škola stara 120 godina, a da se posljednjih dvanaest godina nastava odvija i na hrvatskom jeziku. Kao prvu učiteljicu koja se prihvatila ovog odgovornog i u prvo vrijeme, vrlo hrabrog i neizvjesnog pothvata, predstavila je učiteljicu Anu Čavrgov. Goste su

pozdravili članica Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužena za obrazovanje Jasna Vojnić i član Gradskog vijeća Subotice zadužen za obrazovanje Blaško Stantić. Učenici hrvatskih odjela i školski tamburaški orkestar održali su kratki program, a predstavljen je i film o Božiću.

UČITELJI ZAPOČELI, RAVNATELJI NASTAVLJAJU SURADNJU

Ravnateljica škole Mirjana Stevanović istaknula je kako je suradnja Osnovne škole Matko Vuković s osnovnim školama u Hrvatskoj započela kada su »kolege iz Hrvatske posjetile našu školu u okviru stručne ekskurzije Vojvodini. Povod posjeta našoj školi je taj što su naše četiri kolegice prošlo ljeto bile na stručnom usavršavanju

u Hrvatskoj i tamo uspostavile dobru suradnju. Smatrale su da je boravak ravnatelja u Vojvodini dobra prigoda za ponovni susret, nastavak suradnje i dogovora oko novih projekata. Došli su danas do nas na razgovor, da vidimo primjere dobre prakse, što smo postigli i da eventualno vidimo na koji način možemo u budućnosti surađivati jer je suradnja sa školama iz Hrvatske za nas uvijek jako značajna. U proljeće se planira posjet školama u Hrvatskoj s djecom i neki novi projekti. Što se tiče ranije suradnje sa školama u Hrvatskoj, škola Matko Vuković je bila uključena u zajednički projekt s osnovnom školom u Ernestinovu. Sada se pregovara s nekoliko škola oko budućih projekata. Projekte rade škole u Hrvatskoj, a nas uključuju kao suradnike. Na to računamo u sljedećoj proračunskoj

godini. Sa školom u Čakovcu smo uspostavili suradnju na način da će djeca pisati sastave i pisma i razmjenjivati ih između škola. Drugi projekt u koji će biti uključena naša škola je projekt posvajanja životinje u ZOO vrtu Osijek, a temeljem čega će uspostaviti suradnju s nekom od osnovnih škola u Osijeku. Za sada je sve na razini dogovora, ali vjerujem da će to biti tako. Na proljeće planiramo otići u Osijek s djecom i napraviti radionicu u kojoj bi se upoznali s tom životinjom kroz sat biologije, te radili crteže koje će donijeti kući».

UKLJUČIVANJE DJECE U PROJEKTE

U ime gostiju domaćinima se obratila Mirjana Bazijanec, ravnateljica osnovne škole Ivan Lackovića Croate iz Kalinovca.

IMNAZIJI SVETOZAR MARKOVIĆ

»Impresionirani smo dočekom koji su učenici i kolege organizirali za nas. Mi također čuvamo tradiciju našega kraja, naših običaja, a vidim da je i u ovoj školi tako. Vidim puno sličnosti u nastavnom programu. Ovog ljeta planiram s kolektivom doći u ovu školu. Nadam se da će se suradnja dugoročno uspostaviti i kroz neke projekte. Moja škola je prošlog ljeta prvi puta bila domaćin stručnog skupa na kojem je prisustvovalo 87 učitelja iz osam zemalja svijeta. Bili su to učitelji iz Srbije, BiH, Italije, Slovenije, Mađarske, Austrije, Rumunjske i Australije. To je petodnevni stručni skup koji se uvijek organizira u srpnju. Pretežno su to bile neke destinacije na moru, a sada je prvi puta to bilo u kontinentalnom dijelu Hrvatske. Agencija za odgoj i obrazovanje imenovala je našu školu domaćinom i tako su nastala ova divna prijateljstva s učiteljima iz Subotice.«

Učiteljica **Vesna Nimčević**, jedna je od prosvjetnih djelatnika koja je boravila na stručnom usavršavanju u Hrvatskoj i inicijatorica je posjeta ravnatelja

Križevačko-koprivničke županije školama u Subotici.

»Na jezičnom seminaru u organizaciji Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta smo uspostavili kontakt s učiteljima i nastavnicima i dogovarali buduću suradnju. Ovoga puta Suboticu su posjetili ravnatelj osnovnih i srednjih škola, a na proljeće ili u ljeto planiraju doći nastavnici i učitelji osnovne škole *Ivan Lacković Croata*. Djecu također planiramo uključiti putem projekata sljedeće školske godine. Stručni seminari na koje odlazimo nam puno pomažu u radu i znanja koja dobijemo primjenjujemo u radu s djecom. Predavači na jezičnim seminarima su uvijek eminentni stručnjaci, a važno je i to što tamo imamo prigodu stalno slušati i govoriti na hrvatskom jeziku.«

UZVRATNI POSJET HRVATSKIM ŠKOLAMA U PROLJEĆE

U Gimnaziji *Svetozar Marković* goste su dočekali ravnatelj škole **Slobodan Čamprag** i profesor geografije **Zoran Nagel**.

»S kolegama iz Koprivničko-križevačke županije upoznali smo se na stručnom seminaru koji je održan prošlog ljeta u Kalinovcu. Nastojimo uspostaviti suradnju i s drugim kolegama iz Hrvatske, tako su nas prošlog tjedna posjetili ravnatelj gimnazija iz Zagreba i Zagrebačke županije. Suradnja će se nastaviti, a krenut će se od uzajamnih posjeta učenika i profesora. Gimnazija s kojom smo uspostavili suradnju aplicirala je na natječaj Ministarstva prosvjete obrazovanja i sporta RH za projekte suradnje škola iz Republike Hrvatske sa školama izvan EU. U prednosti su škole u kojima se nastava odvija na hrvatskom jeziku. Jedna naša bivša učenica je tamo profesorica engleskog jezika i predložila je našu školu za projekt. Sredstva su dobili i na proljeće počinje suradnja na način što će nas posjetiti dvadesetak učenika i njihovi profesori. Na jesen je planiran uzvratni posjet naše djece i profesora Zagrebu. Takva suradnja je već uspostavljena sa srpskom gimnazijom iz Temišvara, a uskoro će biti uspostavljena i s jednom

školom iz Mađarske. Suradnja između škola djeci donosi puno dobroga. Prije svega upoznat će se s djecom iz Hrvatske. Ono što je također iznimno važno je stvaranje mogućnosti da djeca govore hrvatskim jezikom. Toga ima jako malo, svega nekoliko sati tjedno u školi. Djeca imaju rijetko mogućnost razgovarati na hrvatskom jeziku, a rijetko mogu i čuti hrvatski jezik, osim pasivnog slušanja s HTV-a. Ovo će biti dobra prigoda za komunikaciju na hrvatskom jeziku s izvornim govornicima«, istaknuo je profesor Nagel.

Uspostava suradnje među ljudima različitih nacionalnosti i dijalog temelji su interkulturalnosti. S druge strane, u cilju očuvanja nacionalnog identiteta hrvatske manjine u Srbiji od iznimne je važnosti uspostava suradnje na planu kulture i obrazovanja i povezivanje sa sunarodnjacima iz matične države. Učitelji su prepoznali ove vrijednosti i sudeći prema njihovim planovima, spremni su u budućnosti intenzivno raditi.

Aleksandra Prčić

Vaše gledište na rad udruga

IVICA DULIĆ,
tajnik HKPD-a Matija Gubec,
Tavankut

Nedovoljno sredstava za rad

Naša Udruga je ove godine imala izuzetno veliki broj aktivnosti u zemlji i u inozemstvu. Najeksplozivniji odjeli bili su nam folklorni i slamarski. Zabilježili smo veliki broj nastupa i izložbi, kako samostalnih, tako i u sklopu velikih manifestacija. Početkom studenog otvorena nam je izložba u gradiću Pezinok nadomak Bratislave, a od 11. prosinca, pa do 31. siječnja 2016. godine imat ćemo i postavku u Muzeju kulture Hrvata u Slovačkoj. Od prije dvije godine ozbiljno smo iskoračili i u vode ruralnog turizma. Kroz te aktivnosti promičemo i naš kulturni identitet. Zahvaljujući homogenoj ekipi ove godine smo ostvarili jako dobre rezultate i uspjeli namaknuti dio sredstava neophodnih za rad Udruge. No, ne i dovoljno, jer većina zarađenoga ide na održavanje objekata i tekuće troškove. Zahvaljujući aktivnostima u domeni turizma mnogi širom Europe, pa i s drugih kontinenata žele naše folklorce, tamburaše i slammarke vidjeti u svojim sredinama, no, nažalost, nitko ne daje sredstva za projekte putovanja. Imamo dosta odobrenih projekata, radimo po njima, ali nedostatna su nam upravo sredstva za redoviti rad. Tu su, što mi je nelogično, u maloj prednosti udruge koje se time ne bave, jer se iz dodijeljenih sredstava uspijevaju pokriti. Jasno mi je da drugačije ne može biti, jer su realne potrebe udruga daleko veće od iznosa sredstava koje naša zajednica ima na raspolaganju. Nagodinu proslavljamo 70 godina postojanja, pa imamo velike planove. Aplicirat ćemo na sve dostupne natječeaje kako bismo dostojno obilježili obljetnicu.

MARIJA ŠEREMEŠIĆ,
predsjednica UG-a Urbani
Šokci, Sombor

Najbolnija točka financije

UG Urbani Šokci djeluje od 2008. godine. Za razliku od kulturno-umjetničkih društava ne radimo po sekcijama, nego imamo određen broj članova koji aktivno sudjeluju u priređivanju i organiziranju manifestacija. U Udruzi sam jedina osoba koja piše i čiji se radovi tiskaju u zbornicima Pasionske baštine, Šokačke grane, s međunarodnih okruglih stolova. Imamo nekoliko mladih sudionika, koji uvodne programe na manifestacijama popune stihovima, čitanjem određenih dijelova prigodnih tekstova. Imamo i logističku potporu za organiziranje određenih manifestacija. U Udruzi nas je dvadesetak aktivnih članova, od predškolske dobi do umirovljenika. Tijesno surađujemo i sa stručnim ljudima za određene teme. Takvim načinom djelovanja našim ljudima želimo približiti prije svega jednu širu kulturu matične domovine. Drugi cilj nam je promoviranje djela poznatih osoba Hrvata s prostora šokačkog Podunavlja, prikupljanje i zapisivanje govorne zaostavštine naših predaka. Najbolnija točka su nam financije. Ono što mi radimo za puk nije atraktivno, pa je od sponzora vrlo teško namaknuti sredstva. U proračun Grada Sombora se ne uklapamo, ove godine prvi put nije raspisan natječaj za kulturno stvaralaštvo UG-a i nevladinih organizacija. Nadam se da će u narednoj godini biti aktualna druga mjerila. Od HNV-a svake godine imamo potporu, ali više moralnu nego materijalnu, jer za redovitu djelatnost, koja nam je i najproblematičnija, dobijemo minimalna sredstva. U narednoj godini očekujem veći priljev sredstava, jer ukoliko budu ostala na dosadašnjoj razini, jednostavno se nećemo moći uklopiti.

PETAR PIFAT,
predsjednik HKPD-a Jelačić,
Petrovaradin

Snalazimo se

Sa zadovoljstvom mogu konstatirati da smo sve aktivniji, pa nam je tako ova godina bila ispunjena velikim brojem javnih nastupa. Nažalost, nemamo dovoljno kadrovskih kapaciteta. Nedostaju nam osobe koje bi bile kompjutorski osposobljene i iskuse u vođenju operative. Mislim na osobe koje bi to radile volonterski, kao što radimo i svi mi iz upravnih struktura. U Udruzi nam kronično nedostaje mladih ljudi, a financije kao problem nikako ne bih stavljao ispred ljudskih resursa. Za sredstva se uvijek snalazimo. Više ljudi zna i više institucija, donatora i sponzora, a zadovoljan sam i financijskom potporom matične nam države Hrvatske. Zahvaljujući toj potpori radimo i vrlo vrijedne projekte, dakako, uz veliku pomoć stručnih osoba, Petrovaradinaca, članova naše Udruge. Svjesni smo proračuna kojima raspolažu i HNV i ZKVH, pa smo zadovoljni i njihovom potporom, a ne možemo se požaliti ni na potporu AP Vojvodine. Grad Novi Sad nas doduše pomaže, ali onako, više da bi se ispoštovale neke norme. S njima još uvijek nemamo izravnu komunikaciju, niti zajedničko planiranje nekih velikih manifestacija kojima se odaziva dosta domicilnog stanovništva. Bilo bi vrijedno da nas grad podrži, ne samo kroz jedan projekt, nego i kroz neko zajedničko planiranje i uzdizanje vrijednosti koje bi pomogle da Petrovaradin njeguje svoju osobenost, bez obzira što je administrativno dio Novog Sada. Kako ćemo do sredstava doći u 2016. godini razmišljamo naveliko.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM
KULTURNE SURADNJE:**
**VITOMIR PERIĆ,
NOVINAR I KULTURNI DJELATNIK IZ SINJA**

Obiteljske veze spona suradnje

Večer ikavice i obilježavanje 70. obljetnice kolonizacije Hrvata u Vojvodinu koji su održani nedavno u Stanišiću bili su prigoda za uspostavu suradnje između HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića i grada Sinja. Ovo je zapravo samo ozvaničenje veza koje inače postoje, jer je sinjski kraj područje iz koga je najviše koloniziranih Hrvata u Stanišiću. Mnogi od njih vratili su se u stari kraj, ali su veze sa stanišićkim Hrvatima održali kroz obiteljske kontakte. O tim obiteljskim vezama, ali i budućoj suradnji razgovarali smo s urednikom Sinjskih novina i programskim voditeljem Kulturno-umjetničkog središta grada Sinja **Vitomirom Perićem**.

Sinj i Stanišić prije svega vežu obiteljske veze. Kakve veze

s ovom bačkim selom vežu i Vas?

Moja obitelj je kolonizirana 1946. godine u Stanišić i u Stanišiću su mi pokopani i djed i baka. Dio obitelji se vratio u Dalmaciju ili otišao u Zagreb ranih poslijeratnih godina. U Stanišiću mi je ostao stric i njegova obitelj. Obiteljske veze su se održale i poslije odlaska dijela obitelji iz Stanišića. Svakog ljeta dolazili smo u Stanišić, a i naši rođaci iz Stanišića posjećivali su nas. Posljednji put u Stanišiću sam bio 1985. godine, na svadbi rođaka. Zbog ratnih i poratnih zbivanja, evo od tog posljednjeg dolaska prošlo je 30 godina. Mogu Vam reći da mi je srce zaigralo kada sam, poslije toliko godina, ponovno vidio ploču s natpisom Stanišić.

Ovdje ste došli kao kulturni djelatnik, ali prije svega ste novinar. Znači li to da će čitatelji u Sinju imati prigodu pročitati neku reportažu o Stanišiću?

Naravno. Iskoristio sam ovo vrijeme za razgovor s ljudima i fotografiranje, a tekst će biti objavljen na našem internetskom portalu www.ferata.hr, pa će ga moći čitati cili svijet. Ono što me je interesiralo jeste kako u ovo vrijeme tranzicije žive mali, obični ljudi. Najviše su me interesirale one, ajde da kažem banalne stvari, »kako preživljavate, koliko je u vas hrana, koliko staje gorivo, kolike su režije«... To su ta opća pitanja, ali naravno da se stiglo i do onoga što budi uspomene, sjećanja, na pitanja gdje je tko, kako je tko prošao kroz život, kako je tko prošao kroz sve ovo što nas je zadesilo.

Razlog dolaska predstavnika Sinja u Stanišić je uspostava kulturne suradnje. Ta suradnja zapravo je i počela prije nekoliko godina kada su slikari iz Sinja sudjelovali na likovnoj koloniji u Stanišiću. Kakvi su planovi za dalje?

Moglo bi se reći da je taj dolazak slikara u Stanišić i bio nekakav začetak suradnje. Pokojni **Lovre Plavač**, uspostavio je kontakte s također pokojnim **Ivanom Gundićem Čisom**, akademskim slikarom i pedagogom iz Stanišića. I prije nekoliko godina bio je sudionikom kolonije koju hrvatska udruga u Stanišiću održava baš u čast Ivana Gundića. Iz Stanišića se vratio pun lijepih dojmova, ne samo zbog prijema domaćina već i zbog činjenice da je ovdje sreo, kako je rekao, naš

svijet koji još uvijek gaji naš duh. Obzirom da sam već rekao da me za Stanišić vežu obiteljske veze, a zahvaljujući svemoćnom internetu uspostavio sam kontakt s udrugom **Vladimir Nazor** i **Ivanom Karanom**. Rezultat tog našeg internetskog dopisivanja je zajednička vizija budućeg suradnje. Kao da smo zidali kuću, nešto predloži on, ja se nadovežem i mislim da smo na dobrom putu da to bude jedna trajna suradnja.

Može li se već reći nešto konkretno?

Moram se zahvaliti našoj gradskoj upravi, gradonačelnici **Kristini Križanac**, jer su nam omogućili ovaj dolazak u Stanišiću. Za narednu godinu mi očekujemo na Sinjskoj alki goste iz Stanišića HKD *Vladimir Nazor* i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Mislim da bi za početak to bila dobra priča. Osobno mislim da je uspostava veza i suradnja vrlo važna. Treba da se poštuje i njeguje ta tradicija, naravno na jedan suvremen način kako bi se približila i mlađim generacijama. To je upravo ono što mi radimo u Kulturno-umjetničkom središtu. Korijeni su nam svima važni. Identitet nam je svima važan, jer kada čovjek izgubi identitet ne zna ni što je, ni tko je, ni kamo ide. A ovo ovdje je ipak naš svijet koji je stjecajem okolnosti otišao iz svoga kraja, ali veze se moraju uspostavljati, jer u pitanju su obitelji, a obitelj je temelj svega. Naravno, političari su ti koji odlučuju, oni su ti koji mogu i pomoći i odmoći. S naše strane uvijek pomoć i potpora, a tako bi trebalo biti i s druge strane.

Z. Vasiljević

Kako je rasla bolnica

NEKAD
i
SAD

Zahvaljujući istraživanju dr. **Emila Libmana**, počeci bolničke zdravstvene zaštite u Subotici i razvoj ove institucije kroz vrijeme, prikazani su u publikaciji *Subotička bolnica, od Uboškog doma do suvremenog stacionara*, izdane povodom stoljeća od izgradnje bolničkih paviljona pokraj Beogradskog puta, na lokaciji gdje se bolnički kompleks i danas nalazi.

Na razglednici iz 1898. godine, iz zbirke **Szabolcsa Prokesa**, prikazan je pogled s glavnog puta na tada novu bolnicu. »Na jugoistočnom dijelu od grada na 7,5 katastarskih jutara površine zemlje, između tzv. Šandorske kapije i naselja Šandor izgrađena je, od 13 posebnih objekata, postavljenih u četiri reda, okruženih travnjakom, međusobno povezanih stazom od cigala – nova bolnica paviljonskog tipa, ograđena prikladnom ogradom...«, navodi se u spomenutoj publikaciji. Bolnički paviljoni građeni su 1896. godine, a tada je podignuta i kapela (na razglednici se nalazi iza upravne zgrade) koja je i dalje u upotrebi. Njegovateljsku službu u to vrijeme obavljale su časne sestre. Bolnica je prve pacijente primila u veljači 1897. godine. Tada je postojalo 160 bolesničkih postelja raspoređenih u tri glavna odjela i četiri pododjela.

Tisak bilježi: »Neka ovi objekti budu tvrđave ljubavi, suosjećanja i plemenitog nastojanja prema bližnjima kojima je pomoć neophodna...«

K. K.

TRIBINA: IZAZOVI MANJINSKIH MEDIJA

Manjinski defetizam

Znate zašto obični ljudi općenito obraćaju vrlo malo pažnje na problem globalnog zatopljanja koji prijeti da, prije ili kasnije, uništi naš planet? Zato što nitko od tih običnih ljudi ne vidi rješenje, ne vidi što može napraviti i smatra da su i oni mali napori koji se svakodnevno mogu učiniti nedovoljni. Defetizam znači da ne vjerujete u uspjeh ili pobjedu, znači malodušnost i obeshrabrenost, izgubljenost i zbunjenost. Tribina na temu »Izazovi manjinskih medija«, koja je prošlog tjedna održana u Subotici reflektirala je, većinom, upravo ovaj stav. Država je ukinula lokalne medije kroz proces privatizacije (reforma javnog servisa), a sad se smanjenjem financiranja prijeti i tiskanim manjinskim medijima kao što je to *Hrvatska riječ*. Predsjednik Demokratskog Saveza Hrvata Vojvodine (DSHV) i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** kaže da je glas manjina »glas vapijućeg u pustinji«.

ODGOVORNOST POLITIČARA?

»Izazovi su preveliki, a mogućnost utjecaja na te izazove je premali. Izazov manjinskih medija danas je opstanak a utjecaj na opstanak, budući da su oni bez moći, budući da su oni koje oni predstavljaju bez velike moći ili nikakve, zbog različitih deficita kada je u pitanju uključenost predstavnika manjina u proces donošenja odluka«, rekao je Žigmanov.

U nastavku izlaganja rekao je da će medijska scena na lokalnoj razini, kada su u pitanju elektronički mediji, biti »krhka, slaba i ovisit će o političkoj volji onih koji su na vlasti«.

»Neće predstavnici manjina moći utjecati na obim sredstava, odluke koje će biti donošene bit će u mreži onih koji već imaju dobijene frekvencije. Politička klasa pojedinih manjinskih zajednica će se ili smeškati ili će raditi svoje poslove, a vidjeli smo i sada da se politička klasa koja vlada Srbijom neće ni na koji način referirati na ono što se katastrofalno dogodilo kada su u pitanju manjinski mediji u elektroničkom obliku u manjinskim zajednicama«.

I što sad? Iako je krivce lako imenovati za lošu politiku države prema manjinama, i za najavljenog smanjenje sredstava za medije na manjinskim jezicima, ukoliko se predstavnici i medija i politike obeshrabre da je nemoguće djelovati i postići neke, bilo kakve, rezultate, na taj način sami sebe amnestiraju od odgovornosti da može biti bolje i da se može nešto promijeniti.

KVALITETA POSTOJEĆEG SADRŽAJA

Nakon što je bilo jasno da će Radio Subotica biti privatiziran ili ugašen, hrvatska zajednica u Subotici je kroz udruhu *Cro-info* nastojala pokrenuti program koji će biti alternativa radijskom programu na hrvatskom jeziku. Napravljen je portal, koji je u početku i koji nema puno dnevnih pa ni tjednih informacija, analiza i komentara, i TV program na *Yu eco* televiziji. Financiranje su dobili od AP Vojvodine i Grada Subotice, republičko Ministarstvo za sada ih nije podržalo.

»Imamo mlade ljude koji su više nego kompetentni za ovaj program. Nije lako ići po terenu i skupljati dnevne vijesti, ali uspjeli smo napraviti korektan program na dnevnom nivou«, rekao je

na tribini **Ivan Ušumović** koji vodi udruhu *Cro-info*, a uz to je i zastupnik DSHV-a u Skupštini grada i vodi informiranje pri Hrvatskom nacionalnom vijeću (HNV).

Ušumović, kritizirajući državni javni servis kaže kako »na RTS-u nemamo čak ni pristojnu emisiju o građanima Srbije koji su nacionalne manjine. Postoji samo jedna emisija 'Građanin' koja se pušta u nekom terminu koju ni jednom nisam pogledao jer nije bila interesantna, ni sadržajno ni nikako«. Medijska praksa pokazuje da je upravo kvaliteta sadržaja ono čime se neki program može nametnuti, a to je ono na što se može utjecati i na postojećim manjinskim medijima. Pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje **Kalman Kuntić** rekao je da je bolje da imamo i loše informiranje nego da nismo uopće informirani. No, ono što je Kuntić upitao na tribini jest imaju li manjinske zajednice volju i namjeru sačuvati nivo informiranja.

»Ako treba i redefiniran s promjenama na tehnološkom i tehničkom planu, da sačuvate ono što imate. Ne vjerujem da će se u potpunosti obezvrjediti i samim time uništiti informiranje na jezicima manjina«, rekao je Kuntić.

NEĆEMO UKINUTI MEDIJE, ALI...

Financiranje medija je regulirano Zakonom o javnom informiranju i medijima iz 2015. godine i predviđeno je projektno financiranje kroz javno raspisane natječaje. Postoje tri izuzeća, od kojih su jedno mediji kojima su osnivači vijeća nacionalnih manjina.

»Upravo je to osporeno, pa bih sve one koji upravo govore da to kako pokrajinska administracija financira medije nije u skladu sa zakonom uputio na sljedeće: Zakon o vijećima nacionalnih manjina, članak 116 – mediji se imaju financirati na temelju istih normativa i na temelju istih sredstava koja su bila pre-prenošenja osnivačkih prava. Stvari su jasne. Dok postoji postojeća zakonska regulativa, to jednostavno ne može stajati. Možda možemo vršiti redefiniciju nečega, ustanovljavanje je li postojeći model dovoljan, efikasan, može li se vršiti redistribucija sredstava«, kaže Kuntić.

To znači da se neće ukidati informiranje na manjinskim jezicima, ali da se financijska sredstva mogu smanjiti ili drugačije dijeliti, što je također oblik uništavanja manjinskih medija.

»Po mom dubokom uvjerenju, sada je neophodno da svi ljudi, udruge i organizacije koji su zaista zainteresirani da pronađu zajedničke imenitelje i izvrše pritisak na državu kako bi se riješio ovaj problem. Vjerujem da je osnovni problem financiranje medija na jezicima manjina«, rekao je **Nedim Sejdinović** iz Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV).

Uz najave da će se mijenjati način financiranja manjinskih medija, Kuntić kaže da je ipak moguće da je sve to dio preizborne kampanje:

»Možda potreba da se u praskozorje izbora pokaže kako je pokrajinska administracija nesposobna, pa ne može servisirati svoje obveze. Ako je samo to, onda ima spasa jer će nova administracija napraviti rebalans proračuna«.

Tatjana Ljubić

KAZALIŠNI SUSRET U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU

Amaterska teatarska smotra

Međunarodni susret amaterskih dramskih društava koji organizira HKUD *Vladimir Nazor* ove godine sveo se na jednodnevni program i dvije predstave. Domaćini su održali tradiciju da za susrete prirede premijeru, a međunarodni karakter dala je gostujuća predstava iz Hrvatske. No, unatoč tome gledatelji nisu ostali uskraćeni, jer su i monodrama *Đuka Begović* u izvedbi **Ivice Koprivnjaka** iz Amaterskog kazališta Belišće i komedija *Ujež* u izvedbi domaćina dvije dobre predstave, koja su svaka na svoj način bile doživljaj za punu dvoranu Hrvatskog doma.

TEŠKA I OPORA PRIČA BEČARA ĐUKE

Monodrama *Đuka Begović* rađena je na temelju istoimenog romana **Ivana Kozarca**. Teška je to i opora priča o Đuki Begoviću, sinu jedincu iz nekada čuvene obitelji bogatih Begovića, koga je objesni i strasni bečarski život doveo do toga da postane isto što i otac, pijanica i raspikuća. Izvrsna izvedba Ivice Koprivnjaka vjerno je dočarala sudbinu propalog obijesnog seoskog bečara i gazdačkog sina, koji nije mario za pravila i konvencije i koga ni dugogodišnja robija zbog ubojstva oca nije promijenila. Toliko vjerno da je među gledalištem vladao muk, kao da su i sami mogli osjetiti svu tragičnost Đuke Begovića.

»Monodrama *Đuka Begović* za mene je bila izazov i prijašnjih godina, ali tek sam sada osjetio da bih mogao iznijeti tu ulogu. Jednostavno čovjek mora

proći nekakav životni ciklus, da osjeti i rad i bolest i starost. Đuka Begović je naš, to smo mi. Mnogo toga se u našim životima promijenilo, mnogo toga oko nas se osuvremenilo, ali u našim glavama je ostalo sve isto i kakvi smo nekada bili. Nije lako igrati monodramu. Sam si na sceni, nema suflera, drugog glumca s kojim možeš komunicirati, sve moraš odraditi sam. Moraš se predati tekstu, napose ovakvom,

Festivalu dramskih amatera u Slavanskom Brodu prošle godine osvojio nagradu.

NAZOROVCI IZNIJELI ZAHTJEVNU PREDSTAVU

Domaćini, dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor*, ovaj put odabrali su komediju **Branislava Nušića** *Ujež*. Satirična je to priča je o ženskoj emancipaciji. Akterice ove tragi-

posvećuju susjedskim tračevima i raduju tuđoj nesreći u braku, a sve uzvikuju parole o ulozi žene u obitelji i društvu, dok se istovremeno njihove obitelji raspada. Uz *Nazorove* glumce koji su u dramskoj sekciji dugo aktivni u ovoj predstavi šansu su dobili i novi članovi, a sve pod redateljskom palicom **Liljane Tomić – Markovinović**.

»Zadovoljna sam onim što smo prikazali na pozornici, pogotovo što smo imali četvero glumaca koji su prvi puta stali na scenu, ali mislim da su se odlično snašli. U pitanju je komedija i mislim da bi u *Nazoru* trebali ići u tom smjeru i da za repertoar dramske sekcije biraju komedije«, kaže redateljica.

A *Ujež* je komad u tri čina i u njemu sudjeluje 14 glumaca.

Izostalo je proglašenje najbolje predstave, glumca i glumice

moraš iskazati unutarnje emocije kroz govor, glas, suzu i prenijeti gledateljima«, kaže Koprivnjak, koji je s *Đukom Begovićem* na

komedije su članice udruge *Ujež*, čije se dnevne aktivnosti svode na sastanke na kojima odbijaju molbe žena za pomoć, te se

Duka Begović

Nazorovi amateri vješto su se izborili, a vrcavim dijalozima i uspjeli su održati nivo predstave, s tim što je nekoliko njih odskakalo u svom glumačkom izričaju. Komediju *Ujež* pripremana je oko šest mjeseci, a zbog predstojećih gostovanja u Hrvatskoj, tekst je preveden na hrvatski jezik. I ono što ohrabruje je i podatak da je dramska sekcija proširena s četvero novih članova.

PROBLEMI AMATERIZMA

Obzirom da su ovogodišnji susreti trajali jedan dan i da su prikazane samo

pitanje koliko bi pomoglo dogovaranje udruga pri organiziranju manifestacija, što je problem o kome je bilo riječi i na sastanku kulturnih udruga i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Primjerice, nedavno su u Lemešu gostovali amateri iz okolice Rijeke, a njihov dolazak mogao se iskoristiti i za gostovanje u Somboru. Ili obratno: zašto ne prikazati monodramu *Duka Begović*, recimo u Lemešu? Time bi i jedan i druga udruga dobile sadržajnije kazališne programe koje organiziraju. No, pročelnik dramske sekcije kaže da se udruge dogovaraju, ali da problem

DRAMSKA SEKCIJA

Nazorova dramska sekcija osnovana je 1936. godine, iste godine kada je osnovan i HKD *Miroljub*. Ostalo je zabilježeno da su na repertoaru bili i komadi **Čehova**, **Trifkovića**, ali i da su u *Nazorovoj* sekciji glumili i **Ivan Hajtl** i **Zvonko Bogdan**.

dvije predstave izostalo je proglašenje najbolje predstave, glumca i glumice, što je inače bila praksa na ranijim susretima. Pročelnik dramske sekcije **Šima Raič** kaže da su susreti svedeni na jedan dan, jer amaterska društva koja su bila planirana za program iz raznih razloga nisu se mogla odazvati pozivu za gostovanje u Somboru.

»Bili smo zato prinuđeni susrete prirediti u jednoj večeri, ali se nadamo da će naredne godine to ipak biti dvodnevni susret kazališnih amatera u Somboru. U cijeloj toj priči nameće se i

nastane kada netko od glumaca ne može sudjelovati, jer automatski se otkazuje cijela predstava. Obzirom da su u pitanju amateri, razlozi mogu biti i oni banalni kao što je nerazumijevanje šefa na poslu, koji ne prihvaća zahtjev za slobodan dan ili promjenu smjene.«

Slične probleme imaju i kazališni amateri u Hrvatskoj, jer, kako kaže Ivica Koprivnjak, ne može se reći da je kazališni amaterizam naročito popularan u Hrvatskoj.

Zlata Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Oda radosti

Ovaj novinarski posao ima i svojih dobrih strana. Znam da se o onoj ružnijoj strani uvijek govori, jer ono dobro i lijepo se, naravno, podrazumijeva. A kada kažem da ovaj novinarski posao ima i onih dobrih strana mislim pri tome na mogućnost da se isprate mnoga lijepa i zanimljiva događanja. Znam, nije to isto kao kada ih pratite kao običan gledatelj, jer uvijek razmišljate unaprijed, od koga uzeti izjavu, kako koncipirati tekst, kako ga napisati (a da ne liči na onaj prethodni), jesu li dobre fotografije i još tko zna koliko pitanja u glavi, koja vam ne daju da samo sjedite i uživate. Ali i tako okrnjeni užitek ipak je užitek. Ovu priču sam počela jer sam htjela kazati da me je za manje od mjesec dana ovaj novinarski posao odveo na čak tri kazališna gostovanja iz Hrvatske. Sva tri puta gosti su nam prikazali odlične predstave (u jednom slučaju to je bila opereta). Donijeli su nešto novo, vidjeli smo kako to rade neki drugi u nekim drugim i većim kazalištima. I obradovalo me je što je svaki puta teatar bio pun. Obradovala me je i najava jednog od čelnika Grada Osijeka da će razmjena tih kulturnih sadržaja biti ne samo u domeni kazališne umjetnosti. Obradovala me je i najava takozvanog kulturnog autobusa na relaciji Osijek – Sombor za sve one koji žele posjetiti neko od kulturnih dešavanja u onom drugom gradu. Nije daleko, pa računam, ne bi trebalo biti ni skupo. Obradovalo me je i to što danima nisam mogla na kazališnoj biletarnici podići svoje novinarske ulaznice, jer uvijek je bio red za karte. Obradovao me je i kazališni susret u *Nazoru* i neki ljudi koji su mjesecima dio svog slobodnog vremena odvojili da bi pripremili jednu predstavu. Obradovao me je Božićni koncert u Monoštoru i mališani kojima nije bilo teško ukrasti malo vremena od igre i računala zarad pripreme Božićnog koncerta. Obradovao me je prvi Božićni sajam u udruzi Nijemaca u Somboru s interesantnim rukotvorinama, a sve primjereno dolazećem Božiću. I što me je to još obradovalo? A da, obradovala me je najava dolaska jednog anonimnog (!?) investitora koji otvara pogon u Somboru i uveliko na burzi rada testira i bira buduće radnike. Jeste i to vijest za radovanje, napose za one koji će dobiti posao u tom poduzeću. Radujem se i što će trg između muzeja i kazališta uskoro biti završen, što je obnovljena evangelička crkva.

Vidite koliko mi je malo potrebno za radost. Je li i vama isto? A nekada nam fali i to malo. Što bi bilo da tražimo nešto više od toga?

Z.V.

POVODOM 10. PROSINCA MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA

Dug put do ostvarivanja prava

*Jedan od važnih segmenata na kojem posebno inzistira HNV jeste ostvarivanje
prava na političko predstavljanje, kaže Sarić Lukendić*

»Sva ljudska bića rođena su slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima... Svi imaju pravo na život, slobodu i sigurnost... Svi su jednaki pred zakonom...«, samo su neka od načela Opće deklaracije o ljudskim pravima UN-a, a koja su ugrađena u temeljne pravne akte većine modernih država svijeta. Prije 68 godina donesena je Opća deklaracija o ljudskim pravima UN-a, povijesni dokument od 30 članaka koji je odigrao značajnu ulogu u podizanju razine zaštite ljudskih prava. Unatoč napretku u razdoblju u više od šest desetljeća, ljudska prava socijalno ugroženih, starijih i nemoćnih osoba i manjinskih skupina, ugrožena su u razvijenim, a posebice u brojnim nerazvijenim zemljama širom svijeta. Zaštita prava i sloboda nacionalnih manjina sastavni je dio međunarodne zaštite ljudskih prava i kao takva spada u domenu međunarodne suradnje. Kakva je situacija u Srbiji kada je riječ o slobodama i ljudskim pravima, pitali smo naše sugovornike.

POLITIČKO PREDSTAVLJANJE SE NE OSTVARUJE

Kada su u pitanju ostvarivanja ljudskih prava nacionalnih manjina, predstavnici nacionalnih vijeća često ističu da manjinske zajednice, uključujući i Hrvate u Srbiji, ne koriste u dovoljnoj mjeri svoja prava. Na onom području gdje Hrvati žive u većem broju kao i pripadnici

ci drugih nacionalnih manjina, lakše i češće ostvaruju svoja prava. Hrvatska zajednica se u pogledu razine ostvarivanja ljudskih prava, nalazi negdje u sredini

uvijek problem dostizanja onog stupnja ostvarivanja manjinskih prava koji je dostupan hrvatskoj zajednici. Postoje i druge manje brojne zajednice koje uslijed svoje

taj Fond ostvariti neophodna sredstva kako bi se međusobno izjednačili«, kaže Sarić Lukendić.

Također, kao jednu od bitnih stvari navodi, da se prava pripad-

u odnosu na druge regije, ocjenjuje predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**.

»Nacionalne manjine koje već desetljećima ostvaruju svoja manjinska prava i koje imaju već svoje izgrađene institucije, (Mađari, Slovaci, Rumunji), su donekle na višoj razini u odnosu na prava koja ostvaruju Hrvati u Republici Srbiji. S druge strane, kolege iz Bošnjačkog i Romskog nacionalnog vijeća imaju još

male brojnosti imaju poteškoća da bilo koja od ovih prava u praksi efikasno i ostvaruju. Mi se nadamo da će jedan od mehanizama koji će biti stavljen na raspolaganje nacionalnim manjinama i njihovim vijećima, a to je Fond za nacionalne manjine, poslužiti upravo toj svrsi. Da nacionalne manjine koje još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri razvile ili zaokružile svoj institucionalni okvir, na što svi imamo pravo na temelju postojećeg Zakona, mogu kroz

nika manjina u jednom društvu mogu ostvarivati ukoliko većina prihvati te pripadnike nacionalne manjine kao ravnopravne građane koji žive u ovoj državi i redovno izmiruju svoje obveze:

»Jedan od važnih segmenata na kojem posebno inzistira Hrvatsko nacionalno vijeće jeste ostvarivanje prava na političko predstavljanje. To je jedini način da se pripadnici hrvatske zajednice uključe u proces donošenja odluka i samim tim da snose i dio

odgovornosti za realiziranje tih odluka. To je na temelju Ljubljanskih smjernica jedan od mehanizama da se potencijalno u ranoj fazi smanjuje potencijalna napetost koja može postojati na međuetničkoj razini. Jedna od aktivnosti, a što je trenutno iznimno aktualno i tiče se upravo ostvarivanja prava nacionalnih manjina, vezana je za pisanje akcijskog plana za poglavlje 23 u čemu aktivno sudjelujemo. Problem je što se brojna prava koja su deklaratorno propisana zakonima o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, još uvijek teško provode u praksi. Bilo iz razloga da zakoni tu materiju ne razrađuju u dovoljnoj mjeri, jer ne daju i mehanizme za ostvarivanje tih prava. Zato je tu najveća zadaća svih nas u radnoj skupini da definiramo set aktivnosti gdje se stvari trebaju mijenjati, a sve s ciljem da se dostignu oni standardi koji već dulji niz godina važe u Europskoj

je u pitanju različitost. Vrh onoga što se događa u posljednje vrijeme i što svakako ne pridonosi promociji ljudskih prava jeste kada predstavnici vlasti dočekuju haške optuženike, zatim šetnje zabranjenih desničarskih grupa, kao i sudski procesi kojima se rehabilitiraju zločinci iz Drugog svjetskog rata», ističe predsjednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine **Dinko Gruhonjić**.

Predstavnici nevladinih organizacija ističu da stupanj ostvarivanja ljudskih prava ovisi o više stvari i da bi trebali najprije definirati kut iz kojeg promatramo ljudska prava. Tako, primjerice, možemo govoriti o sustavnoj zaštiti ili kršenju ljudskih prava, koje ne dolazi od države:

»U tom slučaju postavlja se pitanje zašto neka država ne sprječava kršenje ljudskih prava? I ako govorimo o općem stanju ljudskih prava u Srbiji,

Fond za nacionalne manjine trebao bi se uspostaviti kao mehanizam ostvarivanja ljudskih prava nacionalnih manjina

uniji. Također, jedna od ozbiljnih zadaća HNV-a jeste i pitanje informiranja hrvatske zajednice o pravima koja su nam zakonom dana i o načinima na koja se ta prava mogu ostvariti», zaključuje Sarić Lukendić.

VEĆA PAŽNJA PROBLEMIMA MANJINA

Srbija je prema mišljenju predstavnika civilnog sektora i novinara još uvijek opterećena predrasudama, što je i očekivano s obzirom na to da smo post-ratno društvo, te ocjenjuju da je danas teško biti pripadnik manjine.

»U našem društvu je još uvijek dominantan ekstremno nacionalistički ideološki obrazac, koji se izražava ne samo djelovanjem navodno marginalnih neonacističkih organizacija, nego se često ispoljava i od elite i političara, intelektualaca i akademskih građana. Samim tim u takvom društvu u kojem je biti drugi i drugačiji samo po sebi hereza, nije lako biti ni manjina ni marginalna grupa. Moj dojam je, nažalost, da u posljednje vrijeme ekstremizam dobiva ponovno na zamahu i da država šalje negativne poruke kada

sustavno gledano, imamo jako velike probleme koji se mogu uočiti u različitim segmentima. Najčešće je to povreda na pravičnom suđenju, suđenja koje nije u razumnom roku i to su oblasti prava u kojima mi imamo značajne probleme. Ukoliko govorimo o eventualnoj diskriminaciji nacionalnih zajednica, svakako je to u prvom redu prema albanskoj nacionalnoj manjini. Ne treba zanemariti ni romsku nacionalnu zajednicu koja je veoma diskriminirana u našem društvu, ali i u regiji», rekao je direktor Vojvodanskog građanskog centra **Željko Stanetić**.

Kao jednu od važnih stvari u procesu efikasnijeg ostvarivanja ljudskih prava, nevladine organizacije ističu podizanje svijesti građana o ljudskim pravima:

»U regiji postoje određene različitosti, ovisno o podneblju. Što se tiče regije Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, načelno gledano ljudska prava su jednako ugrožena mada bismo mogli reći da su najviše ugrožena ljudska prava u BiH, a da je najbolja situacija u Republici Hrvatskoj», ističe Stanetić.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Po sremački...

Birajući temu za ovu rubriku, odlučila sam se pisati o jednom tradicionalnom sremačkom običaju – svinjokolju. Na to me je potaknuo događaj koji je proteklog tjedna održan na *Zasavici* Specijalnom rezervatu prirode, gdje je osmi put za redom organiziran *Dan mangulice – srijemski svinjokolj*. Tradicionalno, žrtvovan je izvestan broj mangulica, a sve u svrhu »zdrave« prehrane »zdravim« kolesterolom, kao i dalje uspješne promocije ove vrste svinje, čije je omiljeno stanište na ovim prostorima ali i šire. Kako kažu Srijemci, stara slava mangulice je uvođenjem ove manifestacije vraćena, a sve s ciljem kako bi se naš narod podsjetio na nekadašnju hranu i ono što je mangulica u prošlosti značila za Srbiju, Srijem i Vojvodinu. Kažu organizatori ove manifestacije da nove rase svinja daju više mesa, ali daleko slabijeg okusa. Za mangulicu se kaže da je njena mast najkvalitetnija, drugog je sastava, dok je meso mangulice prošarano tom »korisnom« mašću, baš onako kako neki Srijemci to i vole. Za mangulicu se kaže da je u pitanju meso s manje lošeg i daleko više dobrog holesterola, takoreći dijetalno. Kako god, svinjokolj je uvijek kod Srijemaca sigurna stvar. Između 29. studenog i prvog tjedna prosinca, svinjokolj je nezaobilazan. Jer približavaju se božićni i novogodišnji blagdani, potrebno je napuniti zamrzivač, pripremiti se za blagdansku trpezu, a i zima je duga. Treba se prehraniti. Uostalom, kakva bi to sremačka domaćinska kuća bila bez kobasica, kulena i šunki i ostalih sušenih srijemskih đakonija. S obzirom na vrlo nisku cijenu svinja, barem u ovom dijelu Srijema, mislim da će mnogi uspjeti osigurati si vrsne srijemske delikatese, mada ima i onih koji hrane svoje svinje i kojima će opskrba namirnicama još lakše pasti. Ali što se mangulice tiče i prerađevina od te vrste svinje, nisam baš sigurna. Kilogram čvaraka za deset eura je prilično jasan odgovor za tu konstataciju. Tako se, primjerice, mast mangulice može kupiti po cijeni od 500 dinara, slanina za 1.200, kobasica 2.400, kulen 6.000 dinara, a cijela šunka ni manje ni više nego 12.000 dinara. Čini mi se, bez obzira na kvalitetu, da je danas prilično mali broj ljudi u mogućnosti zadovoljiti potrebu za tim mesom. U svakom slučaju, tradicija se mora ispoštovati, ako ni zbog čega drugog onda u spomen dobrih starih vremena. A mi ovdje u Srijemu, i ove ove godine ćemo onako po srijemski, imati svinjokolj neko debljih, neko malo slabijih »bravaca«. Važno je da su zamrzivači puni i da trpeza tijekom blagdana bude bogata, a stomaci puni. Baš onako kako Srijemci i vole.

S. Darabašić

PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE U REPUBLICI SRBIJI

HNV – jedno od najfunkcionalnijih i najstabilnijih vijeća

Velimir Pleša, Đorđe Subotić, Jacinta Dulić, Josip Jurca, Cilika Dulić-Kasiba, Slavica i Franjo Skenderović, Slaven Bačić

Hrvatsko nacionalno vijeće je i u Uredu za ljudska i manjinska prava i u Ministarstvu pravde prepoznato kao jedno od najfunkcionalnijih i najstabilnijih vijeća, kazao je predsjednik Slaven Bačić

Izbori, odnosno elektorska skupština, za prvi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća održani su prije trinaest godina, 15. prosinca 2002., a taj je datum uzet za jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Republici Srbiji. Prigodnim programom i dodjelom priznanja HNV-a za 2015. godinu, taj je praznik obilježen prošloga petka 11. prosinca u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

PONOSNI ŠTO SMO HRVATI

Na početku svečanosti prisutnima se obratio predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**.

»Ovo je jedan od četiriju dana u godini kada možemo slobodno reći da smo ponosni što smo Hrvati i što možemo uživati u proslavi jednoga od dana naše zajednice. HNV je jedno od prvih vijeća koje je formirano 2002. godine kada je donesen Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Ujedno, dodao bih da je ono vijeće, koje kao i sva druga, ima svoje prednosti i mane,

nedostatke, ali ima i značajne rezultate. To je rezultat rada Vijeća u sva tri saziva, a HNV je i u Uredu za ljudska i manjinska prava i u Ministarstvu pravde prepoznato kao jedno od najfunkcionalnijih i najstabilnijih vijeća«, rekao je Bačić.

Ističući kako ovaj praznik slavimo u predbožićno vrijeme, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** je u svom obraćanju, među ostalim, poručio sljedeće:

»Neka vaša ovogodišnja proslava bude prožeta otajstvom Božje blizine svakom čovjeku. Neka vam Božje otajstvo donese radost, i srcu i zajednici, mir i pomirenje, međusobno, koje obasjava vaš svagdanji križni put. Otkrijte izvor snage i nade kojom ćete se boriti protiv zla i beznađa, protiv svega što urušuje čovjeka, obitelj, a posebice hrvatsku zajednicu. Iskrene vam čestitke, čestit vam bio Božić i sveto porođenje Isusovo, a zagovor Isusove i naše majke neka vam isprosi obilje blagoslova njezina sina u mladom ljetu 2016-om«.

PRIZNANJE ĐORĐU SUBOTIĆU

Na svečanosti su uručena priznanja HNV-a za 2015. godinu. Dobitnik ovogodišnjeg priznanja *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici je **Đorđe Subotić**.

Zahvaljujući se na priznanju, Subotić je u svom obraćanju kazao kako ne pripada hrvatskoj nacionalnoj zajednici, ali da pripada vojvođanskoj zajednici koja prije svega podrazumijeva toleranciju, suživot i uzajamno pomaganje.

»Devedesetih godina ova su načela bila narušena i trebalo je dići glas protiv onoga što je činila ratna mašinerija. Hrvatska nacionalna zajednica je kolateralna šteta rata, a o tomu se mora javno govoriti. Vrijeme je da Narodna skupština donese rezolucija u kojoj će osuditi sve ono što se činilo Hrvatima, našim susjedima, prijateljima, kolegama, što su protjerivani iz ove naše vojvođanske ravnice«, kazao je Subotić dodavši i kako je pitanje informiranja na hrvatskom jeziku, kao i službene uporabe jezika i pisma, pitanje

Obraćanje predsjednika
HNV-a Slavena Bačića

ravnopravnosti Hrvata sa svim drugim građanima AP Vojvodine.

DOPRINOSI OBRAZOVANJU I KULTURI

Priznanje *Pajo Kujundžić* za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku dobile su dvije obitelji čija su djeca pohađala nastavu na hrvatskom jeziku. To su obitelji **Slavice i Franje Skenderovića** iz Subotice i **Jacinte i Zdenka Dulića** iz Žednika.

Priznanje *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi dodijeljeno je **Josipu Josi Jurci**, dirigentu, tekstopiscu, piscu aranžmana i skladatelja, te voditelju Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a **Matija Gubec** iz Rume i slikarici **Ciliki Dulić – Kasiba** iz Subotice.

U okviru kulturno-umjetničkog programa, kojeg su pripremili djelatnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, nastupile su pjevačke skupine **Kraljice Bodroga** i **Bodroški bećari** iz monoštorskog KUDH-a **Bodrog**, mladi tamburaši **HGU Festival bunjevački pisama** iz Subotice, recitatorica **Maja Andrašić** iz KPZH-a **Šokadija** iz Sonte, kao i zbor djece pri Udruzi **Naša djeca** iz Subotice koje je pripremila učiteljica **Ana Čavrgov**.

D. B. P.

Kraljice Bodroga i Bodroški bećari

Zbor udruge Naša djeca

Premинуo Antun Vidaković

PEČUH – Nakon duge i teške bolesti, 9. prosinca u 68. godini života u Pečuhu je preminuo **Antun Vidaković**, osnivač i intendant pečuškoga Hrvatskog kazališta, koreograf i plesni umjetnik. Od 1973. do 1974. radio je Osnovnoj školi *Fehérhegy*, od 1974. do 1980. u Hrvatsko-srpskoj školi u Pečuhu, od 1980. do 1982. u Domu kulture *Attila József*, od 1982. do 1992. u Pečuškim ljetnim igrama, od 1992. do 1995. u pečuškome Malom kazalištu. Od 1995. do 2009. godine ravnatelj je pečuškoga Hrvatskog kazališta. Među ostalim, sakupljao je pučku građu i postavio na pozornicu niz koreografija iz plesne baštine južnih Slavena u Mađarskoj, ponajprije Hrvata. Nositelj je brojnih priznanja i nagrada, među kojima i Srebrnoga križa za zasuge Republike Mađarske, Reda Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, ordena Viteškog križa Republike Mađarske i Nagrade *Gyula Harangozó*.

Fratarske priče Ive Andrića

BEOGRAD – U subotu 12. prosinca, u Kući Đure Jakšić u Beogradu održana je promocija knjige **Ive Andrića** *Fratarske priče* koju je u povodu 40. obljetnice smrti toga nobelovca, objavila ustanova Hrvatski dom *Herceg Stjepan Kosača* iz Mostara. Na promociji su govorili, **Stipe Ercegović**, predsjednik ZHB *Tin Ujević*, ujedno i organizator događanja, **Danijel Vidović**, ravnatelj HD HS Kosača i fra **Ilija Alandža**, franjevac Bosne Srebrne iz samostana sv. Ante u Beogradu.

»Želja nam je bila knjigu predstaviti i ovdje u Beogradu gdje je Andrić proveo najviše vremena i stvarao svoja najznačajnija djela, svoje romane, u kojima je, osim u Gospodici, središnja tema Bosna pod Osmanlijskom vlašću, a unutar te velike i široke teme, jedna od najznačajnijih je upravo priča o fratrima kao glavnim akterima«, kazao je Danijel Vidović.

Modna revija Marije Kovač

SUBOTICA – U sklopu svečanog zatvaranja koncertne sezone udruge *Electe*, priređena je i modna revija subotičke kreatorice **Marije Kovač**. Kreatorica je diplomirala na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu a modnim dizajnom bavi se već nekoliko godina. Vlasnica je butika *Mademoiselle* u Subotici, u kojem se mogu vidjeti njezine kreacije.

Advent uz Tamburu

ŽEDNIK – Koncert pod nazivom *Advent uz tamburu* održan je prošloga petka u crkvi Sv. Marka Evanđeliste u Žedniku. Uz Dječji tamburaški orkestar HGU-a *Festival bunjevački pisama* nastupili su mladi tamburaši iz Žednika, polaznici škole tambure koju u tom mjestu vodi profesorica **Mira Temunović**. Osim instrumentalnih, publika je imala priliče čuti i numere u kojima su u pratnji tamburaša izveli vokalni solisti: **Iva Gabrić, Matija Ivković Ivandekić, Emil Cvijin, Lucija Vukov, Ana Francišćević, Cecilija Sudarević i Magdalena Temunović**.

Koncert je bio humanitarnog karaktera, sakupljali su se dobrovoljni prilozi za liječenje oboljelog dječaka **Miloša Tikvickog** z Novog Žednika.

Godišnjica smrti Ise Velikanovića

ŠID – U organizaciji HKD-a *Šid*, danas (petak 18. prosinca) u Gimnaziji *Sava Šumanović* u Šidu, bit će održana književna večer posvećena 75. godišnjici smrti književnika **Isidora Ise Velikanovića**. O ovom značajnom hrvatskom književniku i njegovu djelu govorit će: **Katarina Čeliković**, menadžerica ZKVH-a i **Božica Zoko**, pjesnikinja, esejistica i književna kritičarka iz Vinkovaca. Početak je u 18 sati.

Ciklus hrvatskog filma u Tavankutu

TAVANKUT – Danas (petak, 18. prosinca) u Tavankutu će biti održan program *Ciklus hrvatskog filma*. U fiskalturnoj dvorani OŠ *Matija Gubec* s početkom u 17 sati bit će prikazan film za djecu *Duh u močvari* (scenaristi: **Anto Gardaš, Edi Mužina i Silvio Mirošničenko**; režija: **Branko Ištvančić**). Projekcija će ujedno biti posvećena nedavno preminulom glumcu iz naših krajeva **Vlatku Duliću**, koji je u tom filmu ostvario ulogu »čika Farkaša«.

U 20 sati, na Etno salašu *Balažević* bit će prikazan dokumentarni film *Album* po scenariju **Miroslava Kirina** a u režiji Branka Ištvančića. Ulaz na projekcije je slobodan.

Projekcija filma Božić na salašu

SUBOTICA – U povodu 10. obljetnice završetka i prvog prikazivanja toga filma, večeras (petak, 18. prosinca) u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo*, bit će priređena projekcija filma *Božić na salašu* redatelja **Rajka Ljubića**. Početak je u 19 sati.

Predstavljanje knjige Magic Hands

TAVANKUT – Predstavljanje knjige *Magic Hands* bit će održana u subotu 19. prosinca na Etnosalašu *Balažević* u Tavankutu. To je zbirka priča i osvrt o slamarkama i njihovom radu kroz vizuru sudionica volonterskog kampa održanog u Tavankutu. Početak je u 19 sati.

Pet godina udruge Cro Art

SUBOTICA – U povodu pete obljetnice rada HLU *CroArt*, u ponedjeljak 21. prosinca u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici bit će otvorena izložba članova te udruge. Otvorenje je u 18 sati, a izložbu će otvoriti **Nela Tonković**, povjesničarka umjetnosti.

Božićni koncert u Somboru

SOMBOR – U Hrvatskom domu u Somboru u nedjelju, 20. prosinca, bit će održan Božićni koncert. U programu sudjeluju djeca somborskih župa. Koncert počinje u 20 sati. Sat ranije, u 19 sati, bit će otvorena izložba božićnih kolača.

Z. V.

USPJEH IVANA IVKOVIĆA IVANDEKIĆA, AUTORA
KNJIGE *MOJA LUCA*

Bunjevačka ikavica na Radio Splitu

Iako su mišljenja o facebooku podijeljena, u slučaju **Ivana Ivkovića Ivandekića** iz Subotice, poznatijeg i pod pseudonimom *Klapim*, ova se društvena mreža pokazala vrlo korisnom i smislenom. Naime, facebook je dobrim dijelom zaslužan za njegov književni privijenac na bunjevačkoj ikavici *Moja Luca*, budući da su priče sadržane u toj knjizi prvotno objavljivane upravo na popularnom *fejisu*, a njihov dobar prijam kod »prijatelja« i »pratitelja« potaknule su autora da ih objavi u formatu knjige.

Preko facebooka je stigao i do Radio Splita Hrvatske radio-televizije, odnosno do njihove humoristično-satirične emisije pod nazivom *Kad se smijah, tad i bijah*, koja se emitira već 24 godine. U nedjelju, 13. prosinca, u toj je emisiji emitiran prvi prilog Ivkovića Ivandekića. Radi se o jednoj od priča iz *Moje Luce* u kazivanju samoga autora.

»Ja sam prvi suradnik te emisije iz Srbije i velika mi je čast da mogu i na ovaj način promovirati našu bunjevačku ikavicu. Do suradnje je došlo preko 'baba Mande' iz Splita, osobe koja izvodi šaljive priče na ikavici karakterističnoj za Dalmatinsku zagoru.

Baba Manda je ustvari muško, a identitet mu ne bi otkrivao. Ja sam u komunikaciji s njim preko facebooka već neko vrijeme, a on je knjigu *Moja Luca* dao uredniku emisije *Kad se smijah, tad i bijah* **Mladenu Vukoviću**. Uredniku se svidjelo ono čime se bavim, te me pozvao da surađujem u emisiji. Prilog radim sam, snimim priču preko mobitela i pošaljem na radio. Planiram slati još priloga, odnosno još priča iz knjige čut će publika koja sluša Radio Split«, kaže za HR Ivković Ivandekić.

Inače, emisija *Kad se smijah, tad i bijah* se može slušati i putem interneta na linku <http://radio.hrt.hr/radio-split> <http://radio.hrt.hr/radio-split>. Ikavica bunjevačkih Hrvata iz Bačke sad je bliža govornicima ikavice u Hrvatskoj, poglavito Dalmaciji gdje se Radio Split najviše sluša. »Njima je jako zanimljiva naša ikavica. Budući da su korijeni isti, ima puno sličnosti s ikavicom u Hrvatskoj, posebice onom iz Dalmatinske zagore na kojoj govori moj prijatelj 'baba Manda' Među ostalim, i tamo se koristi izraz 'klapim' (sanjati, sanjariti)«, kaže Ivković Ivandekić.

Dodaje kako će i dalje raditi na promociji govora, kao i drugih segmenata kulturne baštine bunjevačkih Hrvata. Kako kroz fotografiju, kojom se bavi dugi niz godina, tako i daljnjim »stand up« promocijama *Moje Luce*.

D. B. P.

Izložba slika od slame u Slovačkoj

DEVINSKO NOVO SELO – Nakon izložbe u slovačkom gradu Pezinoku, izložba slika od slame pod nazivom *Zlatne niti panonske ravnice*, koje su u vlasništvu HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta, otvorena je 10. prosinca u Muzeju kulture Hrvata u Slovačkoj u Devinskom Novom Selu, koje je danas dio glavnoga grada Bratislave. Nakon mjesec dana gostovanja u Pezinoku, u kojem je izložba privukla brojne posjetitelje, slike od slame su se našle i u muzeju čija je djelatnost orijentirana na povijest i kulturu hrvatske nacionalne manjine u Slovačkoj.

Izložba će biti otvorena do kraja siječnja 2016. godine. Na otvorenju izložbe govorio je mr. **Andrej Solar**, ravnatelj Muzeja kulture Hrvata u Slovačkoj, **Zlatko Blažević**, koordinator izložbe te **Ljubica Vuković Dulić** predsjednica Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta.

Izložbi su nazočili i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**, predsjednik HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta **Ladislav Suknović** te predsjednica slamarskog odjela toga Društva **Jozefina Skenderović**.

I. D.

KULTURAMA

Ikavica

»Ikavicu Hrvat zbori, ikavicu Hrvat ljubi i kada se hrabro bori i kada izdan bitku gubi. Ikavico naša diko, uvijek kripi po tvoj lipi, onog tko je na te sviko«, stihovi su pjesme *Ikavico, naša diko* **Vlatka Pavletića**. Kazivajući ove stihove na ikavici, jednom od četiriju govora hrvatskog jezika predsjednik HKD-a **Vladimir Nazor** iz Stanišića, organizatora ove manifestacije, **Ivan Karan** započeo je koncem studenoga šestu po redu održanu *Večer ikavice* posvećenu očuvanju materinskoga govora hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata – ikavice.

Tjedan dana kasnije, u nedalekom Bregu, sedmi puta je održana zajednička manifestacija *Šokci i baština* na kojoj je, kako je naš reporter izvjestio, »prštalo od glasne ikavske pjesme, dinamičnih šokačkih plesova i zvona Šokadijinih tambura«, a sve pod zajedničkim nazivom *Alaj igram i pivati znadem*.

U samo dva tjedna dvije velike manifestacije su slavile ikavicu, na radost svih kojima je ona ne samo u govoru, već duboko u srcu. Ona se govorila, recitala, pjevala i svirala, povezujući ljude oko sebe i premošćujući vijekove svog postojanja od matičnih, izvornih predjela sve do dijasporinih krajeva gdje se naselila nakon velikih migracija u prošlosti.

U duhu svega navedenoga lijepo se uklopila vijest kako je **Ivan Ivković Ivandekić** iz Subotice, poznat javnosti i kao *Klapim*, u nedjelju 13. prosinca svojom bunjevačkom ikavicom progovorio u emisiji *Kad se smijah tad i bijah* na Radio Splitu. Njegova knjiga *Moja Luca*, napisana izvornom ikavicom bunjevačkih Hrvata, zainteresirala je uredništvo i pozvan je da u budućnosti surađuje, pa će se i za nas redovito čuti u krajevima (poput Dalmatinske zagore) iz kojih se dio naših predaka davno zaputio prema ovim ravničarskim prostorima.

Ikavski govor u Hrvata, ma gdje oni danas živjeli, bilo u matičnoj domovini ili diljem dijaspore koja ga njeguje kao svoj korijenski govorni izričaj, nadamo se, živjet će još dugo i nastavljati praksu tradicijskog izgovora *jata* kao slova *I*.

A kako ikavica ne bi bila zaboravljena, na nama je zadaća sačuvati ju.

U govoru, u srcu...

D. P.

GOSTOVANJE HNK OSIJEK U SOMBORU

Nesposobna birokracija, jučer, danas, a i sutra

Hrvatsko narodno kazalište iz Osijeka gostovalo je u subotu, 12. prosinca, u Narodnom kazalištu u Somboru. Osječani su izveli komediju **Branislava Nušića** *Sumnjivo lice* u adaptaciji i režiji **Olje Đorđević**. Radnja Nušićevog komada smještena je u 70-te godine prošlog stoljeća, a zanimljivo je da osječki glumci predstavu igraju na srpskom jeziku. Gostovanje HNK dio je kulturne suradnje koju su uspostavili Osijek i Sombor.

NUŠIĆ I KOMUNIZAM 70-TIH

Nušićevu komediju *Sumnjivo lice* somborski kazališni gledatelji dobro poznaju, jer je predstava somborskog teatra na repertoaru neprekidno bila 15 godina. Ova predstava u režiji **Jagoša Markovića** se striktno držala originalnog Nušićevog teksta i vremena. Oni koji su nešto slično očekivali i od osječkog kazališta bili su iznenađeni, ali ne i razočarani. Redateljica **Olja Đorđević** *Sumnjivo lice* i sve ono što ga prati smjestila je u 70-te godine prošlog stoljeća u jednu općinu,

jedan službeni ured s likovima koji su isti kao što su bili i oni Nušićevi stotinjak godina prije. A isti je nesposoban ostao državni aparat, birokrate i činovništvo. Uz dosta glazbe i pjesme eto jednog zanimljivog čitanja klasika kakav je Nušić.

»Nušić je uvijek aktualan, a čini se da će to biti i nadalje. Mi smo pokušali u ovoj našoj verziji prikazati neko vrijeme za koje smo vjerovali da je dobro, ali svako vrijeme dovodi do onog sljedećeg, tako da je to vrijeme u kojem mi igramo predstavu dovelo do ovog današnjeg, a ni danas se ništa nije promijenilo. Kao student gledao sam premijeru *Sumnjivog lica* u Somboru i moram priznati da je sada bilo malo pozitivne treme, jer neminovno gledatelji su uspoređivali ove dvije predstave«, kaže glumac **Vladimir Tintor**.

DOBRE REAKCIJE

»Igrati *Sumnjivo lice* u Somboru je jako teško«, kaže glumac **Aleksandar Bogdanović**. »Možda je u drugim gradovima to lako, ali ne i u Somboru. Nije

nam bilo svejedno, nije nam bilo lako, ali mislim da smo opravdali status koji naše kazalište ima u Hrvatskoj. Vidim da su gledatelji dobro reagirali. Kada netko kaže da je neki pisac klasik, to znači da vam on daje mogućnost da ga smjestite u različita vremena i da ga igrate na različite načine. Mi smo radnju smjestili u vrijeme komunizma 70-tih godina. Na jednoj strani ureda slika **Zdravka Čolića**, a na drugoj **Josip Broz Tito**. To je bila redateljičina ideja i mi smo to ispoštovali. Poštovali smo terminologiju tih vremena, odnose među likovima koje je zadao Nušić. Mislim da je ovako jak ansambl, kakav je osječki, uspio tu ideju iznijeti do kraja.

Somborski gledatelji, ako su i poredili dva redateljska čitanja Nušića, nisu otišli razočarani, jer su vidjeli jednu aktualnu, zanimljivu i duhovitu predstavu.

KULturna SURADNJA

Gostovanje Osječana u Somboru uzvrat je posjet, jer su prije nekoliko mjeseci somborski glumci gostovali na *Osječkom ljetu kulture*. Ali, nije Sombor

jedino mjesto u Srbiji gdje gostuje osječko kazalište.

»Dvadesetak godina traje suradnja sa Suboticom, skoro toliko s Novim Sadom, dogovaramo suradnju s beogradskim kazalištima, a sa Somborom ta suradnja traje mnogo duže. Mislim da je to i prirodno, jer dijeli nas manje od stotinjak kilometara. Prekogranična suradnja sa Srbijom, Bosnom i Mađarskom je ono što nastojimo intenzivirati u posljednje vrijeme. Za mene kao intendant nije, ali je za neke možda neobično što Nušića radimo u Osijeku. Nušića ove mlade generacije ne poznaju, ali Nušić je svestremen i evo ga zato i u našem kazalištu«, kaže intendant u osječkom HNK-u **Božidar Šnajder**.

Prvi čovjek ovog teatra najavio je da će osječkih predstava biti u Somboru češće, tim prije što somborsko kazalište i pozornica mogu odgovoriti i scenski zahtjevnim komadima. Kako najavljuju predstavnici grada Osijeka to neće biti jedini vid kulturne suradnje sa Somborom.

»Zajedno s pomoćnikom gradonačelnika Sombora **Vladislavom Živanovićem** nastojimo intenzivirati suradnju koje je već započela. Predstava *Boing, boing* gostovala je na *Osječkom ljetu kulture*, a ista ta predstava gostovat će u Osijeku tijekom veljače. No, osim suradnje teatra planiramo suradnju proširiti i na galerije, knjižnice, odnosno na sve ono što čini kulturu jednog i drugog grada«, kaže pročelnik za kulturu grada Osijeka **Dražen Alerić**. On je najavio i da se razmišlja o uvođenju takozvanih kulturnih autobusa koji bi razmijenjivali posjetitelje kulturnih događanja u Osijeku i Somboru.

Z. Vasiljević

GODIŠNJI KONCERT HKPD-A TOMISLAV GOLUBINCI

Godina u znaku velikih uspjeha

Godišnjim koncertom koji je održan u subotu, 12. prosinca, u školi 27. oktobar u Golubincima, članovi HKPD-a *Tomislav* prezentirali su gledateljstvu sve ono što su radili tijekom ove godine. A godina koja je na izmaku obilježena je, barem što se rada ovog društva tiče, mnogobrojnim uspjesima. Kako navode predstavnici hrvatske udruge iz Golubinaca, najznačajniji im je uspjeh koji je Veliki tamburaški orkestar postigao na Međunarodnom festivalu koji je održan u Rumi kada su Golubinčani osvojili zlatnu plaketu.

VELIKI PLANOVI

Ove godine HKPD *Tomislav* iz Golubinaca slavi i svoj trinaesti rođendan. Svoje aktivnosti započeli su 2002. godine i tada nastavili djelovanje predašnje hrvatske udruge *Jelačić* koje je djelovalo u tom mjestu od 1928. do 1945. godine i društva *Vladimir Nazor* koje je djelovalo u Golubincima od 1945. do 1990. godine. Osnovni cilj djelovanja ove hrvatske udruge je njegovanje običaja i tradicije Hrvata u Srijemu, a posebno u Golubincima ali i suradnja s pripadnicima drugih nacija čime daju doprinos multikulturalnosti i multietničnosti Republike Srbije. Danas ovo društvo okuplja oko 250 članova u folklornoj sekciji, velikom tamburaškom orkestru, školi tambure, dramskoj i sportskoj sekciji i kroz rad Aktiva žena koji se bave izradom suvenira, organizira izložbe i etno sajmove. Do sada je ovo društvo imalo veliki broj nastupa u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Mađarskoj:

»Godišnji koncert koji se tradicionalno svake godine održava pred božićne blagdane prilika je da pokažemo što smo sve radili

tijekom godine. A imamo se s puno toga pohvaliti. Osim novih koreografija koje je folklorna sekcija uradila, ne mogu ne spomenuti i naš veliki upjeh koji je postigao veliki tamburaški orkestar na Drugom međunarodnom festivalu tamburaških orkestara u Rumi. To je veliki stimulans za dalji rad Društva. Pred nama su veliki planovi i sudjelovanje na još jednom festivalu u Republici Hrvatskoj, a imamo poziv i iz Moskve gdje bismo trebali sudjelovati na jednom međunarodnom festivalu. Želja nam je da se tamo predstavimo, ali trenutno sve zavisi od financijskih sredstava«, rekao je predsjednik HKPD-a *Tomislav Vlatko Čačić*.

SURADNJA DVIJE UDRUGE

Osim domaćina HKPD-a *Tomislav*, koji su se predstavili te večeri svojim kompozicijama, skladbama pjevačke skupine i plesom folklorne sekcije, gledateljstvu se predstavio i Veliki tamburaški orkestar HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume. Suradnja ove dvije hrvatske udruge iz Srijema traje već dugi niz godina, a druženje između njih postalo je već dugogodišnja tradicija:

»Generacije koje su živjele

i prije nas počele su tu suradnju i mi je danas sa zadovoljstvom nastavljamo. Ova suradnja je iznimno važna zbog druženja, upoznavanja ljudi, a ima tu dosta obiteljskih i poslovnih veza. Suradnja nas zbližava, čini nas jačim i sigurnijim i svaki naš susret doprinosi napretku«, istaknuo je predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume **Pavle Škrobot**.

Ono što spaja ove dvije udruge jeste tamburaška skladba. Kako u Rumi tako i u Golubincima, tamburaški orkestar preuzima glavnu ulogu u radu udruge:

»Vrijedno radimo tijekom cijele godine i nastupamo gdje god nas pozovu. U proteklom razdoblju, osim našeg sudjelovanja na Drugom međunarodnom festivalu tamburaških orkestara u Rumi, gostovali smo u Vrdniku i u Pokrajinskoj vladi kada je obilježen Dan ravnopravnosti spolova. Nastojimo održati tradiciju tamburaške skladbe u Golubincima i, iako postoji folklorna skupina, tamburaški orkestar je na prvom mjestu i u njega se najviše ulaže«, ističe dirigentica Tamburaškog orkestra HKPD-a *Tomislav Dubravka Čačić*.

USKORO NOVE PROSTORIJE

Svoje manifestacije udruga iz Golubinaca uglavnom održava u osnovnoj školi koja im uvijek rado izađe u susret. Projekt za izgradnju *Naše kuće*, u okviru kojeg bi i ova udruga imala svoje prostorije za rad, čeka već šest godina na realizaciju. Postoje nagovještaji da bi realizacija tog projekta, mogla biti već iduće godine:

»Sva dokumentacija za projekt je sakupljena i predana u općinu Stara Pazova i u pokrajinsku Vladu, gdje smo naišli na potpunu potporu. Imamo obećanja da će projekt ući u proračun za iduću godinu. Općina Stara Pazova bi trebala sudjelovati s 25 posto vrijednosti projekta, a Pokrajina sa 75 posto. Nadamo se da ćemo u idućoj godini dobiti ta sredstva, jer je to jedan od najznačajnijih projekata što se tiče nacionalne manjine Hrvata u općini Stara Pazova, ali i u Srijemu. U pitanju je izgradnja kuće srijemskog stila, kojim bi Golubinčani dobili jednu veliku vrijednost, a članovi naše udruge prostor za vježbanje i održavanje raznih manifestacija«, kaže član Upravnog odbora HKPD-a *Tomislav Mirko Peršić*.

Suzana Darabašić

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Prva hrvatska županija

Premda spada među najmanje hrvatske županije sa samo 2,2 posto od ukupne površine Hrvatske, Varaždinska županija je najstarija hrvatska županija. Sa svojih 184.000 stanovnika, 22 općine i 6 gradova (Varaždin, Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Novi Marof i Varaždinske Toplice) predstavlja jednu od najgušće i gospodarski najrazvijenijih županija u Hrvatskoj.

Prvi pisani zapis u kojem se spominje Varaždinska županija datira od 20. kolovoza 1181. godine, gdje se u povelji ugarsko-hrvatskog kralja *Bele III.* spominje Varaždinska županija i njen župan **Belec**. Varaždinska županija kao i sam grad Varaždin počeli su se razvijati oko varaždinske utvrde, a sam grad 1209. godine dobiva status slobodnog kraljevskog grada. Tijekom većeg dijela svoje povijesti Varaždinska županija obuhvaćala je i područje današnje Krapinsko-zagorske županije, dio Koprivničko-križevačke i Međimurske županije. Godine 1578. Varaždin je sjedište obrambenog sustava utvrda organiziranih protiv prodora Turaka. Ovaj sustav, poznat kao Varaždinski generalat, postoji je sve do 1871. godine. U razdoblju od 1767.

do 1776. godine Varaždin je bio glavni grad Hrvatske, te je u njemu Hrvatski sabor zasjedao trideset puta. Ono što je bitno istaknuti za Varaždinsku županiju jeste i njezina značajna uloga u revolucionarnoj 1848. godini, gdje se u njoj uvijek bavaju hrvatski dragovoljci, te se u njoj okuplja cjelokupna ondašnja hrvatska vojna sila koja je 11. rujna, na čelu s banom **Josipom Jelačićem**, vratila Međimurje Hrvatskoj.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GOSPODARSTVO

Premda je kroz povijest obuhvaćala značajno veću površinu danas se Varaždinska županija prostire između rijeke Drave na sjeveru, obronaka Slovenskih gorica i gore Macelj na zapadu, te Kalnika i njegovih obronaka na istoku i jugoistoku. Sjedište županije kao i njen najveći grad jeste Varaždin s 50.000 stanovnika dok ostali gradovi imaju ispod 10.000, shodno čemu je stanovništvo uglavnom orijentirano na poljoprivredu proizvodnju. Glavne poljoprivredne grane jesu stočarstvo, uzgoj žitarica, vinove loze, voća kao i bilja za potrebe industrije dok je prehrambena i tekstilna industrija skoncentri-

rana oko Varaždina. Razvitku gospodarstva doprinose i tri hidroelektrane HE *Varaždin*, HE *Čakovec* i HE *Dubrava*, kao i sve veći prihodi od turizma koji se ubrzano razvija u posljednja dva desetljeća, prije svega zahvaljujući velikom broju dvoraca i zankova kao i ljekovitim toplinama.

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Svoj neslužbeni naziv »barokni grad« Varaždin prije svega duguje svojoj staroj gradskoj jezgri u kojoj dominira barokni stil gradnje premda se u njemu nalaze i druge građevine iz doba gotike, renesanse i postbaroknih stilova. U ulicama stare gradske jezgre u cijelosti su očuvane palače od kojih treba izdvojiti palaču Drašković, Gradsku vijećnicu, palaču Patičić, palaču Varaždinske županije, palaču Erdődy i Keglević, palaču Prašinski-Sermage. Ove građevine, kao i mnoge druge, upotpunjuju sliku jednog od najznačajnijih hrvatskih kulturnih festivala Varaždinske barokne večeri, festivala koji od 1971. godine objedinjuje i prezentira glazbenu, arhitektonsku, hortikulturnu, likovnu, književnu i obrazovnu

baštinu. Stari grad Varaždin na sjeverozapadnom obodu grada je najznačajnija povijesna građevina grada Varaždina koja se prvi put spominje početkom 12. stoljeća. Ova utvrda je bila središte plemićkog posjeda, vlasnički i pravno odvojena od kraljevskog grada Varaždina. Današnji oblik utvrde djelo je neprestane nadogradnje od 14. do 19. stoljeća. Tijekom opasnosti od turskog prodora u 16. stoljeća pregrađena je u utvrdi – dvorac okružen visokim zemljanim nasipima s bastionima, opkoljen dvostrukim pojasom vode. Od mnogobrojnih hrvatskih dvoraca po svojoj ljepoti i očuvanosti izdvaja je se dvorac Trakošćan koji se nalazi 40 km od Varaždina u sjeverozapadnom dijelu Hrvatskog zagorja, između Macelja, Ravne gore i Strahinčice. Premda je nastao u 13. stoljeću kao manja osmatračka utvrda za nadzor puta od Ptuja prema bednjanskoj dolini, u spisima Trakošćan se prvi put spominje početkom 14. stoljeća. Prvi poznati gospodari Trakošćana su bili grofovi Celjski, a nakon toga pripada vojskovođi **Janu Vitovcu**, zatim **Ivanišu Korvinu** da bi od 1584. Trakošćan stekla obitelj **Drašković** u čijem posjedu ostaje do 1944. godine. U graditeljskim slojevima dvorca vidljive su razne faze, pri čemu se posebno ističe njegova fortifikacijska uloga, a nadogradnja dvorca bila je sukladna razvitku vatrenog oružja i opasnosti od neprijatelja. U razdoblju od 1840. do 1862. godine dvorac je obnovljen u neogotičkom stilu čime mu je izmijenjen vanjski izgled, jer više nije imao obrambenu funkciju. Tada Trakošćan dobiva svoj sadašnji izgled, a nastaje i romantični perivoj po ugledu na engleske parkove. Danas se u Trakošćanu nalazi muzej na četiri razine sa stalnom postavkom u kojoj se nalaze predmeti od 15. do 19. stoljeća, a po ljepoti se izdvaja Lovačak i Viteška dvorana te Julijanova soba.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Kojim putovima do Europe?

U ponedjeljak, 14. prosinca, Republika Srbija je i službeno zakoračila na »put ka Europskoj uniji«, kako stručnjaci predviđaju »putovanje« će potrajati optimistički pet do sedam, a pesimistički i do deset godina. Po mitu o najpametnijem Grku, **Odiseju**, koji nam je ispričao **Homer**, i njemu je trebalo oko deset godina da stigne u svoju domovinu Itaku. Usput su mu bogovi čas pomagali, čas odmagali, morao je proći kroz Scile i Haribde, pored sirena, da se oslobodi očaravajuće Kirke i lijepe princeze Nausike, a kada je konačno stupio na tlo svoga otoka, morao se izboriti s, danas bismo rekli »političkim protivnicima« koji su željeli ovladati njegovom kraljevinom, gdje ga je čekala vjerna kraljevna Penelopa. Moram priznati štovanim čitateljima, da ja, iako sam muško, ponekad se osjećam kao **Penelopa** – više od dvadeset godina sjedim, »predem neke priče« i čekam da »ovaj naš brod« uplovi u luku zvanu »civilizirana i razvijena Europa« u čijoj blizini smo bili, ali razni »zli božji vjetrovi« su nas odbacili na daleku pučinu. Ali kako kaže poslovice, i najduži put počinje prvim korakom koji je sada i službeno učinjen. Moram priznati namjerno sam priču prebacio na jednu mitološku razinu, jer u svakom mitu ima i zrnice istine, ili: sve dječje bajke nose i neku poruku, a zima pored tople *pečke* idealno je vrijeme za priču, djeci ali i odraslima. No, ja bih želio pričati neku drugu priču, također o jednom »putu« na koju je naša *patria* zakoračila.

URBANIZACIJA ILI DEZURBANIZACIJA?

Citirat ću mog uvaženog kolegu dr. **Ljubinka Pušća** koji kaže »u okolnostima urbane raspro-

Primjer za dezurbanizaciju

stranjenosti i fizičkih megastruktura, ne treba na futurološki način 'čitati' ni rast ni razvoj grada, jer po svoj prilici nalazimo se u centru takve civilizacije koja je odabrala svoj urbani put u budućnost«. Po nekim stručnjacima 50 posto današnjih stanovnika zemlje živi u gradovima, a ova tendencija se nastavlja. Na primjeru Srbije vidjeli smo da skoro polovica stanovnika države ima tendenciju koncentracije u jednu megastrukturu i u nekoliko urbanih centara duž »Koridora 10«. Pitanje je može li ovakva »koncentracija« postići 100 posto, ili je pak to nemoguće. Na studijama su nas učili, da je »najurbaniziranija« država Engleska, u kojoj 85 posto stanovnika stanuje u urbanim sredinama. Naravno, u današnjem svijetu i neko naselje s manjim brojem stanovnika može biti »urbana sredina«. Polako nestaje »klasična razlika« između sela i gradova, što više i jedan salaš može pružiti sve civilizacijske ugodnosti koje pruža gradska sredina, bez buke, smoga, a u

prirodnom okruženju. I u ovom momentu krećemo putom o kojem još nismo mnogo govorili, a on se naziva »antiurbanizacija ili dezurbanizacija«. Interesantno je da početkom XX. stoljeća u tadašnjem SSSR-u i SAD-u stručnjaci predlažu kao rješenje »koncentracije i krize« gradova, model »negrada«. Nositelj takve ideje u SSSR-u bio je **M. Okitović**, koji se zalagao za dezurbanizaciju, decentralizaciju i pokretnost, nasuprot urbanizaciji, centralizaciji i nepokretnosti. On kaže da će promijenjeni društveni odnosi, povećanje produktivnosti rada, voditi, umjesto ka gustini i koncentraciji, maksimalnoj disperziji industrije i uravnoteženom razmještanju stanovništva. Okitović kaže da je njegova ideja u teritorijalnom smislu vrlo blizu **Kropotkinovoj** (anarhističkoj) ideji, samo što se Kropotkin zalaže za proizvodnju zanatskog tipa, a Okitović poput **Lenjina** za modernu industrijsku proizvodnju. Osovinu teritorijalnog razmještanja stanovništva formira asfaltni put, koji je oru-

bljen zaštitnim pojasom zelenila. Uz obje strane ovog glavnog puta nižu se razne funkcije, servisi, kantine, restorani, parkovi, stambene zgrade, objekti za djecu itd. Ovakav model naselja naziva se i »linearnim«. Ako krenete npr. bilo kojim putom koji vodi iz Subotice (ali i iz drugih većih gradova Vojvodine), usput ćete vidjeti baš ovakva, »spontano nastala neplanska gradska naselja«.

SPONTANE URBANE STRUKTURE

Na raznoraznim stručnim skupovima česta je tema »rješavanje problema spontanih urbanih struktura«. Iza ove lijepe formulacije, zapravo krije se pojam »nelegalne stambene izgradnje«, ali i drugačijih tipova gradnje (razne farme, manji pogoni itd.). Već sam u posljednjih dvadeset pet godina prestao brojiti koliko je doneseno »zakona o izgradnji« i »izmjena zakona«, propisa itd., i u okviru ovih zakona, izmjena, propisa nalazi se problem »legalizacije, nelegalno izgrađenih objekata«. U strogo centraliziranoj državi, s krutim, često i restriktivnim zakonima, koji su usput često i nedefinirani do kraja, vjerujem da teško možemo odgovoriti na sve izazove suvremenog svijeta, i da npr. riješimo ovakve probleme. Treba decentralizirati ne samo političku upravu, financije, nego uopćeno i bilo koje planiranje (i »urbano«). Gradske regulative nekad su vrlo uspješno rješavale nastale lokalne probleme. Spontane urbane strukture su upravo rezultat tog pokušaja uniformiranja svega, kako se veli »od Horgoša do Dragaša« (iako je ovaj drugi također »malo izišao iz planskih okvira«). Put kojim je »zaplovio naš brod« nadajmo se da će i u ovoj sferi (kad-tad) donijeti nam tako željene promjene.

Započeo Jubilej milosrđa u Srijemskoj biskupiji

Na Treću nedjelju došašća, 13. prosinca, započeo je Jubilej milosrđa u Srijemskoj biskupiji. Otvaranjem »vrata milosrđa« i svečanim euharistijskim slavljem u katedrali – manjoj bazilici svetog Dimitrija, đakona i mučenika, u Srijemskoj Mitrovici, srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** označio je početak Izvanredne svete godine – Jubileja milosrđa u Srijemskoj biskupiji.

U župnom dvorištu uz katedralu započeli su uvodni obredi koje je predvodio biskup Gašparović. Nakon biskupova poziva na blagoslivljanje i na iskazivanje hvale Bogu, kratkog nagovora, molitve, navještaja Evanđelja i čitanja početka Bule najave Izvanrednoga jubileja Misericordiae vultus – Lice milosrđa pape **Franje**, svi prisutni u procesijskom hodu su se uputili prema katedrali. Pred zatvorenim glavnim vratima katedrale procesija se zaustavila i biskup je otvorio »vrata milosrđa«. Na pragu vrata biskup je pokazao prisutnima podignut evanđelistar, znak Isusa Krista, te je ušao u katedralu, a za njim svećenici i ostali vjernici. Potom je župnik mons. **Španović** blagoslovio vodu i biskup je prolazeći katedralom blagoslovio sve prisutne u spomen krštenja.

»Svečano bogoslužje kojim započinje Jubilejska godina milosrđa u središte naše vjerničke pozornosti stavlja vrata. Zastali smo pred vratima ove naše katedrale i njezinim simboličkim otvaranjem osjetili smo Gospodinovu riječ: 'Ja sam vrata, krozame tko uđe, spasit će se.' (Iv 10,9). Tako Jubilej milosrđa sabire Crkvu i u njezino zajedništvo zove sve nas kao i odlutale, udaljene i sve koji nemaju snage vratiti se u Očev dom, približiti se Gospodinu. Prelazak preko praga crkve, ove naše katedrale, iznova nam otkriva ljepotu i blizinu Božjega milosrđa, očitovanog u Isusu Kristu. U ovoj Godini milosrđa ne smijemo ostati na pragu crkve, neodlučni, razdijeljeni. Tko uđe u katedralu i time u zajedništvo s Bogom i prepusti se preobrazbenoj snazi spasenja, osjeća snagu Božjega milosrđa«, rekao je biskup Gašparović dodavši kako se u svima rađa iskreno pitanje iz današnjeg evanđelja: Što nam je činiti u našem životu, posebno kroz ovu Godinu milosrđa?

Na koncu je biskup Gašparović poručio da se ne smije zaboraviti da je najbolja priprava na blagdan Božića i nastavak u Godini milosrđa da se vjernik nauči drugima davati i s njima dijeliti ono što ima.

Na koncu slavlja mons. Španović je pozvao župljane i članove njihovih obitelji da nastave živjeti Izvanrednu godinu - Jubilej milosrđa čiji je početak danas označen otvaranjem »vrata milosrđa« i da kroz vrata katedrale rado prolaze, te osjete da je Bog milosrdan po sakramentu pomirenja i djelima ljubavi prema svakomu.

Slavlje je animirao Mješoviti katedralni zbor pod vodstvom i uz orguljsku pratnju sestre **Cecilije Tomkić**.

M. P.

Novi organizacijski odbor Hosanafesta

Šesti prosinca, održana je prva sjednica novog Organizacijskog Odbora *Hosanafesta*, jedinog festivala hrvatske duhovne glazbe u Srbiji, na kojoj je izglasan i novi saziv s mandatom od 5 godina. Novi saziv čine: vlč. dr. **Marinko Stantić** (predsjednik), **Kristian Molnar** (potpredsjednik), **Sanela Molnar** (tajnica), **Luka Ivanković** (blagajnik), **Vedran Jegić** (službeni fotograf), **Dario Marton** (glasnogovornik), **Tatjana Lendvai** (dopisnik), vlč. **Siniša Tumbas Loketić**, **Kristina Križan**, **Dalibor Križan**, **Nevena Gabrić**, **Kristina Ivković** i **Nataša Stipančević**.

Čonopljeni odani vjeri

U Čonoplji, mjestu u kojem oko 15 posto stanovništva čine vjernici rimokatoličke vjeroispovjesti, vrijedno se radilo tijekom godine. S proljeća je postavljeno i blagoslovljeno novo raspelo u selu na inicijativu i svesrdnu potporu mještana pravoslavne vjeroispovije-

sti. U drugoj polovici srpnja Čonopljeni su na svečanoj euharistijskoj zahvali primili ovogodišnji novi kruh na blagoslov zahvaljujući za novo žito, plod ljudskoga rada a Božjeg milosrđa i tako skromno obilježili *Dužijancu* na inicijativu dvije obitelji – **Jozić** i **Bakić**. Radilo se i na sanacijskom održavanju kapelice svetog Antuna na groblju koja je polovicom godine izvana oličena. Održana su četiri planirana misna slavlja na vodici kod kapelice Srpne Gospe i to na blagdane drugog dana Pedesetnice, Srpne Marije, Velike Gospe i Imena Marijina. Nažalost, i ove godine po ko zna koji put kapelicu nije zaobišlo vandalsko izivljavanje i obijanje.

Ž. Z.

Susret kod Sv. Antuna

Posljednji ovogodišnji susret kod Sv. Antuna održan je u utorak 15. prosinca u blagovaonici Franjevačkog samostana u Subotici, a tema je bila *Božićne radosti*. Uvodničari pater **Zdenko Gruber** i **Dražen Prčić** su iznijeli svoj osobni doživljaj Badnjeg dana i Božića, a potom su se i svi nazočni uključili u razgovor kazivajući kako su se božićni blagdani proslavljali u njihovim obiteljima. Istaknuto je mnoštvo lijepih detalja koji čine vrijedan dio baštine i dalje se njeguju u brojnim domovima.

VIJESTI

U susret blagdanima

24. prosinca – Badnjak,

Adam i Eva, praroditelji

25. prosinca – Božić

26. prosinca – sv. Stjepan

27. prosinca – Sveta Obitelj,
Ivan apostolKatolički kalendari za
2016. godinu

Katolički kalendari za predstojeću 2016. godinu, zidni i džepni, izašli su iz tiska i mogu se nabaviti u župnim crkvama. Subotička Danica će se moći nabaviti također u župama od 13. prosinca, od blagdana Materica po cijeni od 400 dinara.

Zornice

Advent je vrijeme pripreme za dolazak Božića, te su dobro poznate rane jutarnje svete mise – zornice. Zornice imaju poseban ugođaj pripreme za dolazak Božića, raspitajte se u svojim župama kada počinju zornice i uključite se u radosni dolazak malog Isusa.

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNİK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Četvrta nedjelja došašća, kada je vrijeme pripreme za susret s Kristom već na samom kraju, u evanđelju nam progovara o jednom dirljivom i vrlo znakovitom susretu, susretu Marije i njezine rođakinje Elizabete.

SUSRET DVIJE MAJKE

U središtu evanđelja posljednje nedjelje došašća stoje dvije majke, majka Ivana Krstitelja i majka Isusova. One u svom iščekivanju ostvarenja Božjih čudesnih djela u njihovim životima predstavljaju došašće u njegovoj biti. Elizabeta, žena nerotkinja u već poodmakloj dobi, začela je čudesnim Božjim djelovanjem, a njezino dijete neće biti tek običan čovjek već preteča Isusa Krista, onaj koji će najaviti Mesijin dolazak. Njoj u posjet dolazi rođakinja Marija, mlada djevojka koja će također postati majka zahvaljujući čudesnom Božjem djelovanju. A njezino dijete bit će Sin Božji, očekivani Mesija koji će se utjeloviti da bi spasio svijet iz ropstva grijeha. Po svom djelovanju u Elizabetinom životu Bog pokazuje da njemu ništa nije nemoguće, da nikakvi prirodni zakoni njega ne mogu uvjetovati jer je on svemoguć. On stvara ni iz čega. Tako je stvorio svijet, tako je dao da stara i neplodna Abrahamova žena Sara rodi sina od kojeg će kasnije nastati čitav jedan narod – Božji narod. Tako je djelovao još mnogo puta u povijesti spasenja te mnogim nerotkinjama uslišio molitve, kao

Marija i
Elizabeta

što su Samsonova ili Samuelova majka. Božje čudesno djelovanje nema ograničenja i uvijek je u korist onih koji mu s povjerenjem izručuju svoje molitve. A vrijeme došašća upravo je to, vrijeme povjerenja u Boga i vrijeme molitve u kojem iščekujemo izlivanje njegovog milosrđa na nas u susretu s Kristom.

Marija je primjer veličine povjerenja u Boga. Bog joj dolazi s ponudom koja je posve neobičajna i koju nije nimalo lako prihvatiti. Ali, kao iskrena vjernica, ona s povjerenjem prihvaća Božju ponudu, iako je u potpunosti ne razumije. Time postaje uzor vjere za sve buduće naraštaje, ali i važna karika u Božjoj povijesti spasenja, jer će svojim pristankom postati majka Spasiteljeva. Rođenjem od Marije, Bog se čovjeku toliko približava da i na tjelesni način postaje dio ljudske povijesti. A u svemu tome važna je uloga Marijine vjere i pouzdanja u Boga. U vremenu došašća upravo je to važno, vjerovati Bogu, s povjerenjem prihvatiti njegovu volju koja je uvijek usmjerena na dobrobit čovjeka.

Tako je susret Marije i Elizabete spoj svega onoga što čini došašće, tj. čovjekovu pripravu za susret s Bogom – povjerenje u njega i predanje svega u njegove ruke, prihvaćanje njegove volje, a s njegove strane izlivanje milosti na vjernika.

CIJELI ŽIVOT JE DOŠAŠĆE

Iako se vrijeme došašća bliži kraju, rast u vjeri i priprava za konačni susret s Bogom su trajni proces. Stoga i u ovom vremenu prije Božića, ali i nakon njega čudesno Božje djelovanje u životima Marije i Elizabete ostaju nam kao stalni podsjetnik da

došašće u našem životu nikada ne prestaje. Kao što je Marija s potpunim pouzdanjem prihvatila Božju volju, iako je nije potpuno razumjela, iako je znala da će joj to donijeti različite nevolje, tako je svatko pozvan s povjerenjem se predati volji Božjoj. Bog je bio uz Mariju i pomogao joj je u izvršavanju njegovog plana. Tako će biti i s nama. Ne moramo mi uvijek razumjeti ono što on od nas očekuje i može nam se to učiniti preteško spram naših mogućnosti, ali kada vršimo njegovu volju ne činimo to sami, nego uz njegovu pomoć. Vjera i povjerenje u Boga je ono u čemu se svatko od nas treba vježbati, truditi se da se više oslanjamo na njega, da više na njega računamo i da sve s njim radimo.

Kada čovjek računa na Boga, na njega se oslanja i potpuno mu vjeruje, onda ga Bog blagoslivlja kao što je blagoslovio Elizabetu i Mariju. No, treba znati da nisu one imale život bez briga i problema. Znamo koliko je Mariji bilo teško samo iz ono nekoliko evanđeoskih izvještaja o Isusovom rođenju, znamo ni da Elizabeti nije bilo lako nositi se s ljudskim pogledima kada već u poodmakloj dobi iščekuje dijete. Ali, isto tako znamo da oni koji vrše volju Božju i u njega vjeruju dobivaju snage izdržati probleme, dobivaju mudrost kako ih riješiti. Isto tako važno je primijetiti radost koja je ispunila ove dvije žene jer su postale suradnice Božje. Takvoj se radosti može nadati svatko tko s Bogom surađuje, tko mu je poslušan i u potpunosti mu se stavlja na raspolaganje. Jer, Bog od nas traži, ali nam još više daruje. Stoga, ako se ovo došašće stavimo u potpunosti Bogu na raspolaganje, onaj istinski osjećaj radosti neće izostati.

MINI INTERVJU: ANTUN LETIĆ NUNE, TAMBURAŠ

Svaka pjesma mi je jednako draga

Više od četiri i pol decenije **Antun Letić** poznatiji pod nadimkom **Nune** svira svoju bas prim tamburicu, a svatko tko ga je barem jednom slušao kako pjeva dobro zna ljepotu njegovog glasa.

Koliko godina se družite s tamburicom?

S tamburicom sam od 1969. godine, a sve je počelo još u OŠ **Matko Vuković** kod nastavnika muzičkog **Mihajla Bačlije**. Potom je **Ivan Pešut** u tadašnjem Grafičkom domu u Subotici osnovao folklor i došao je u školu tražiti zainteresirane za igranje i sviranje. Ja sam se javio za sve...

Kako je izbor pao baš na ovaj instrument?

Iskreno, čelo mi je bilo malo smiješno i veliko, tražio sam nešto drugo i dobio bas prim. U *Bunjevačkom kolu* nas je učio čika **Lazo Malagurski** i od tada sve do danas sviram. Svirač se stalno mora usavršavati jer stalno dolaze nove i nove pjesme, a bez vježbanja nema ni dobre glazbe.

Gdje ste sve svirali za protekle četiri i po decenije?

Bilo je svega za sve ove godine, no najviše sam ipak svirao u svatovima. Također, godinama sam svirao u Subotičkom tamburaškom orkestru kod **Stipana Jaramazovića**.

Uz dobro muziciranje, u široj javnosti ste poznati i kao vrstan pjevač.

Glas mi je Bog dao i pjevam godinama usporedno sa svojim sviranjem. Nikada se nisam profesionalno bavio pjevanjem, ali uvijek je trebalo pjevati na koncertima.

Imate li neku svoju najdražu pjesmu?

Nemam. Svaka pjesma mi je jednako draga.

Dokle planirate svirati i pjevati?

Sve dok budem mogao i dok me grlo bude služilo.

IGRA

TABU

OPIS IGRE: Igra donekle slična popularnom *Pictionaryu*. Ovdje je cilj objasniti svom timu određeni pojam, ali tako da ne koristimo Tabu (zabranjene) riječi.

Igru igraju 2 tima igrača a cilj je, naravno pobijediti drugi tim.

Igra sadrži: ploču za igru, 2 figurice, 1 sat, 1 Tabu zviždaljku i 252 Tabu kartice s pojmovima. Tabu kartica je podijeljena na četiri obojena dijela, po dva sa svake strane kartice. Boje na karticama ne označavaju kategorije pojmova (kao npr. u *Croatianaryu*).

TIJEK IGRE: Igrači se podijele u dva tima. I odluče koji tim igra prvi. I odlučuju koja boja će biti zadana za pogađanje.

Igrač koji objašnjava pojam svom timu, stoji pokraj suparničkog tima i objašnjava svom timu pojam. Pješčani sat označuje vrijeme koje tim ima na raspolaganju da bi pogodio pojmove. Igrač koji objašnjava mora što brže objasniti svom timu pojam, ali ne smije koristiti pet Tabu riječi niti prekršiti pravilo davanja naznaka. Njegovi suigrači izvikuju riječi za koje misle da su traženi pojam. Nema kazne za netočne odgovore. Kada suigrači pogode traženi pojam, igrač uzima novu karticu i objašnjava im sljedeći pojam i tako sve dok ne istekne vrijeme. Nakon isteka vremena, računaju se bodovi i pomiče se figurica na ploči. Zatim na isti način igra drugi tim. Svaki sljedeći krug drugi igrač objašnjava traženi pojam.

Suparnički tim prati koje Tabu riječi ne smijete koristiti te koristi zviždaljku da bi upozorio ostale da ili koristite Tabu riječ ili kršite pravilo o naznakama.

Igrač koji objašnjava pojmove može preskočiti neku karticu s pojmom, ako to želi. Nema kazne za preskakanje kartice. Bodovanje: za 1 pogođenu karticu s pojmom tim dobiva 1 bod. Suparnički tim dobiva po bod za svaku Tabu riječ koju ste upotrijebili.

Tim koji prvi dođe do završnog polja je pobijedio!

Polja na ploči: neka polja na ploči su posebno naznačena. Tako postoje polja gdje tim ima na raspolaganju dvostruko vremena za pogađanje, kada tim ima dvostruko vremena za pogađanje a uz to morate odabrati samo jednog igrača da pogađa pojmove, polje na kojem odabirete samo jednog člana tima da pogađa pojmove... Na zadnjih sedam polja se bodovanje malo mijenja – potrebno je pogoditi najmanje 3 pojma kako bi se figurica mogla pomaknuti prema polju naprijed.

KARAKTERISTIKE IGRE:

- Razvija vokabular i govorne vještine
- Jako zabavna, odlična za igru za veći broj ljudi
- Asocijativna i kreativna igra
- Timska igra
- Sadrži kartice sa tekstom

TV PREPORUKA

NEDJELJA 20. PROSINCA HRT 1 20.05

Otok ljubavi,

hrvatski film

Komedija. Dalila, njezin muž Grebo i kći Sanja provode praznike u hotelskom naselju na hrvatskoj obali. Izloženost moru, suncu i hotelskim aktivnostima potiču Grebu i Dalilu na sve veću uzajamnu žudnju koju je teško kontrolirati. Sanja, koja se nada da će na ovim praznicima naučiti plivati u dubokoj vodi, saznaje šokantne činjenice o životu od Lucije, kćeri hotelske sobarice. Sanja je opčinjena Florom, Engleskinjom koja radi u

hotelu. Florinom nećaku Adamu sviđaju se Sonjine škripave natikače i ozbiljno se u nju zaljubljuje. Kada Grebo i Dalila prvi put vide Floru Sanjinim očima, shvaćaju njezinu opčinjenost. Međutim, Florina ljepota u njima pobudi neobične osjećaje, što komplicira njihov desetogodišnji brak na neobičan način i otkriva im nove mogućnosti u životu. Praznici ubrzo kreću nekontroliranim putem...

Film je sniman u Istri i na otoku Sveti Nikola kod Poreča, te u Motovunu.

The Hollywood Reporter je nazvao film balkanska *Mamma Mia!*, a kritičari na Locarno Film Festivalu zaključili su da je »iznenađujući užitek od početka do kraja«.

Direktorica fotografije: **Christine A. Maier**

Montaža: **Isabel Meier**

Glazba: **Balz Bachmann, Peter Braeker**

Produkcija: Deblokada Produkcija

Uloge: **Ermin Bravo, Ariane Labeled, Leon Lučev, Ada Condeescu, Franco Nero**

Scenarij: **Jasmila Žbanić, Aleksandar Hemon**

Režija: **Jasmila Žbanić**

VRIJEDI PROČITATI

LUDWIG BAUER

Toranj kiselih jabuka

Toranj kiselih jabuka od svih se dosadašnjih Bauerovih knjiga razlikuje po tome što je pripovjedačevo ja autobiografsko. Do sada se Bauer redovito poigravao, ne samo ich formom već i miješanjem stvarnih činjenica iz svoga života s onima izmaštanim. U *Tornju kiselih jabuka* upoznajemo moćnog i snažnoga pripovjedača koji kroz vlastitu sudbinu i sudbinu svoje obitelji ispisuje upečatljivu sliku života u drugoj polovini dvadesetoga stoljeća.

Glavni junak romana odrasta i sazrijeva u turbulentnim vremenima, u doba stalnih promjena, u kojima se i on mijenja od znatiželjnog i zaigranog dječaka preko nabusitog mladića, inteligentnog studenta i čovjeka u potrazi za srećom u inozemstvu do ozbiljnog supruga, prolazeći raznim gradovima: Vukovom, Siskom, Makarskom, Zagrebom, Parizom, Bratislavom, Pragom...

Toranj kiselih jabuka malo je remek-djelo Ludwiga Bauera kroz koje se mnogo bolje razumiju njegovi prethodni nagrađivani romani *Kratka kronika porodice Weber*, *Zavičaj*, *Zaborav*, *Biserje za Karolinu* i *Karusel*.

PJESMA ZA DUŠU: Hajde da ludujemo Tajči

Ne moraš biti bogat i lijep
samo budi dobar i pokloni mi cvijet
ne moraš biti snažan i grub
da budeš sav moj svijet

Ti si momak za pobjede
dvije prave riječi bit će dovoljne
plava zvijezda na nebu sja
ti si onaj koji tajnu zna

Ref.

Hajde da ludujemo ove noći
hajde zaljubi se u moje oči
tvoje su usne kao čokolada
to mi se dopada

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 18. do 24. prosinca

18. PROSINCA 1919.

Prema pisanju dnevnika *Neven*, na inicijativu istaknutog borca za prava Hrvata i uvođenje hrvatskog jezika u pučke škole, dr. **Babijana Malagurskog**, održana je konferencija bunjevačkih odnosno hrvatskih intelektualaca. Zaključak skupa bio je koliko zanimljiv, toliko i šokantan: »U bunjevštini još ne treba uvoditi višestranački život!«

18. PROSINCA 1851.

Pokrajinski poglavar Srpske Vojvodine iz svog sjedišta u Temišvaru zatražio je otisak službenog žiga Subotice. Do tada je Gradsko vijeće po vlastitu nahodanju rabilo žig sa sljedećim, kružnim natpisom: »Pečat slobodnog kraljevskog grada Subotice 1850.«. Nakon dostave poglavar je zabranio njegovu daljnju uporabu.

18. PROSINCA 1982.

Poznatoj subotičkoj sportašici **Mariji Letić**, uručeno je visoko priznanje: Zlatni orao Zrakoplovnog saveza Jugoslaviji, kao najboljoj sportašici godine.

PROSINCA 2002.

Subotičko poduzeće *Subotica-trans*, u suradnji sa jednom autobusnom tvrtkom iz Hrvatske – uvodi redovitu liniju na relaciji Subotica – Zagreb i obratno.

19. PROSINCA 1896.

Točno u 9 sati prije podne, svečano je puštena u rad prva javna Elektrana u Subotici. Električna struja je isprve služila za rasvjetu, a od naredne 1897. godine ona postaje i izvor energije za vuču.

19. PROSINCA 1997.

Likovnih ostvarenja nekadašnjih učenika i profesora subotičke gimnazije, te promocijom knjige *Gymnasium 1747.-1997.*, obilježeno je dva i pol stoljeća ove najstarije i veoma značajne srednjoškolske ustanove u Subotici i široj okolici. Utemeljili su je franjevci kao Gramatikalnu školu 1747. na traženje gradskih čelnika koji su zagovarali civilni koncept razvoja.

20. PROSINCA 1896.

U nazočnosti mnoštva vjernika i uglednika posvećena je crkva Svetog Roka u Keru, čija je gradnja započela u studenom 1894.

20. PROSINCA 1995.

Nizom prigodnih programa, predstavama i akademijom, obilježena je 50. obljetnica osnutka dva profesionalna teatra u Subotici – Hrvatskog narodno kazališta i Magyar Színháza. Početkom 1951. godine ove su kuće objedinjene u subotičko Narodno kazalište, koje je imalo Dramu na hrvatskom i Dramu na mađarskom jeziku, kao i Muzičku granu, ubrzo potom Operu s baletom.

21. PROSINCA 1945.

Poznati slikar **András Hangya** utemeljio je Kurs figuralnog crtanja. Među prvim polaznicima su **Gábor Almási**, **Gustav Matković**, **Pál Petrik**, **Imre Sáfrány**, **Ivan Tikvicki**, **Marko Vuković** i drugi, koji će kasnije postati glasoviti likovni slikari, pedagozi i povjesničari umjetnosti.

21. PROSINCA 1890.

Rođen je **Matija Bruk**, doktor kemijskih znanosti. Nakon prvog

svjetskog rata otkrio je i patentirao svoje iznimno učinkovite preparate protiv biljnih bolesti: *Kosan*, *Elosan*, *Sulfikol*, *Sulfurol* i druge. Od kojih se neki i danas koriste u svijetu. Umro je 11. siječnja 1961.

21. PROSINCA 1918.

Župnik i prezbyter crkve svete Terezije Avilske, **Dezider Vojnić**, podnio je ostavku na svoju dužnost. Početkom sljedeće godine za župnika subotičke katedralne crkve izabran je **Ljudevit Lajčo Budanović**, koji jr kasnije izabran za biskupa.

21. PROSINCA 1998.

Točno u 19 sati na valovima Radio Subotice započelo je emitiranje svakodnevnog, jednosatnog programa Uredništva na hrvatskom jeziku. Među tridesetak suradnika, uglednika i gostiju bio je i dr. **Zvonimir Marković**, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu.

21. PROSINCA 1992.

Ukinut je najveći subotički Kino *Jadran*, a nakon renoviranja ovaj je prostor predat na uporabu **Ljubiši Ristiću** i njegovu *KPGT-u*, koji je nebrigom, do neupotrebljivosti devastirao subotičku kazališnu zgradu podignutu 1854. godine

21. PROSINCA 2004.

Drama na srpskom jeziku subotičkog kazališta premijerno je izvela *Ptičice*, suvremenog hrvatskog glumca i pisca **Filipa Šovagovića**.

22. PROSINCA 1918.

U netom oslobođenoj Subotici održana je prva kazališna predstava, nakon okončanja tzv. Velikog rata. Umjetnički ansambl Srpskog

narodnog pozorišta iz Novog sada izveo je popularnu komediju *Svijet* **Branislava Nušića**.

22. PROSINCA 1961.

Obnovljena je kulturna predstava Narodnog kazališta *Ča Bonina razgala*, **Matije Poljakovića**, inspirirana žetvenim običajima ovdašnjih bunjevačkih Hrvata. Od praeizvedbe (28. X. 1950.) do kraja 60-tih godina, doživjevši oko 150 izvođenja na subotičkoj i drugim scenama, diljem zemlje.

22. PROSINCA 1985.

Kod Crvenog sela pušten je u rad TV i UKV radio predajnik, koji su izgrađeni sredstvima Pokrajine, subotičkog kotara i RTV Beograd. U objekt je uloženo 450 milijuna dinara, a u uređenje i opremanje 100 tisuća dolara. Antensku stup je bio visok 200 metara. Uništen je raketama zrakoplovstva NATO snaga u proljeće 1999.

23. PROSINCA 1786.

Uz velika odricanja, Gradsko vijeće uspjelo je otplatiti i zadnju ratu zateznih kamata na isplaćenu glavnici u iznosu od 32.150 forinata. Tako su ukupni troškovi stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolisa sa 266.666 forinata i 40 krajcara, narasla na 316.914 forinata i 34 krajcare.

24. PROSINCA 1927.

Sukladno općeprihvaćenim načelima stranačkog i političkog života u ondašnjim uvjetima, na sjednicama izabranih vijećnika Gradskog predstavništva Subotice, svakom vijećniku iz redova manjina omogućeno je da govori na svom materinskom jeziku.

Ženska narodna nošnja u Bunjevaca

Na ovoj slici staroj preko 100 godina dvije su autorove tetke, odnosno dvije sestre, u svečanom ruhu. Iako su obje različito odjevene, slika može poslužiti da se nešto više kaže o ženskoj narodnoj nošnji u Bunjevaca Hrvata.

TIPOVI NOŠNJI

O bunjevačkoj ženskoj narodnoj nošnji puno je pisano, ali zbog njezina bogatstva, umjetničke ljepote i vješte izrade, nikad nije dosta napisano. Općenito govoreći, ženska nošnja se ističe svojom ljepotom, prpošnošću, raskošnošću, dostojanstvom, bogatstvom i civilizacijskim dosegom. Naime, društveni život i životni status ženske čeljadi kako na selu, tako i u gradu, te njihov položaj u obitelji i društvu, njihova dob i zanimanje, utjecali su na svijest o njegovanju narodne nošnje. Žene su jednostavno željele biti lijepe i svidati se svojim muževima i okolini, a djevojke su željele koketirati pred mladićima kako bi pokazale u kojoj su mjeri poželjne udavače. Na taj način su se nadmetale koja će se ljepše obući, ljepše izgledati. Tako su nastali razni tipovi nošnje: djevojačke, nošnje odraslih žena srednje i starije dobi, muške, dječje, a primjenjivale su se u raznim zgodama: o blagdanima, na igrankama i zabavama, svadbama, radnim danom za kućne i težačke poslove, ljetne, zimske, u vrijeme kajanja (žalovanja) poslije smrti bliskih osoba itd.

Koncem prošlog stoljeća, otkada i datira ova stogodišnja slika, razlikovala se tradicionalna ili parasnika nošnja, tj. nošnja koja je nastajala tijekom 19. stoljeća na temelju seoske, odnosno salašarske kulture, te, s druge strane, građanska ili gospodarska nošnja, tj. nošnja koja je već

Sestre Kaja (1889. - ?) i Marija Perušić (1884. - 1960.)
Slika iz 1910. godine

počela pratiti svjetske trendove u odijevanju primjenjujući elemente bunjevačke narodne nošnje. Nošnja sestara **Kaje** i **Marije** (na slici) vjerno pokazuje prepoznatljiv trend seoske nošnje.

Žene su, na temelju svojih umjetničkih dostignuća, same šivale sve dijelove narodne nošnje i svojim umjetničkim spo-

sobnostima dovodile svoj rad do savršenstva. Izbor platna i ostalog potrebnog materijala za samostalno krojenje i šivanje, krajem 18. i početkom 19. stoljeća postao je dostupniji, jer se u to vrijeme na tržištu već moglo doći do bogatijeg izbora tkanina, pa i do skupocjenog astrahanskog krzna. Poslije Drugog svjetskog

rata izbor tekstila, svile, pletiva, krzna itd., bio je još raznovrsniji, dostupniji i financijski prihvatljiviji.

PEČAT

Radi njegovanje vlastite ljepote i osobnog dostojanstva, žene su u kulturu odijevanja same ulagale svu svoju umješnost, umjetničku darovitost, energiju, ponos i radost, jer su se natjecale koja će izgledati ljepše. U izradi ruha primjenjivale su naslijeđene elemente tradicionalne izvornosti. Izvornost je krasila nošnju, ili samo neki njezin odjevni dio, npr. tkaninu od koje su se izrađivali odjevni predmeti. Ta specifična izvornost utjecala je na krojeve i ukrase, vještine i način šivanja. Dakle, sve su to bile glavne sastavnice tradicijskog ruha koje su žene naslijedile od svojih predaka. Tako njegovana izvornost utkana u sve elemente nošnje davala je pečat bunjevačkog kraja u kojem su živjeli i spajala ih s elementima kraja odakle su došli. Sve je to bilo povezano u jednu skladnu cjelinu. Tom izvornošću su se oslikavale nošnje kroz stoljeća do današnjeg dana. Iz tih značajki daju se naslutiti tipičnost raznog načina života u raznim lokalitetima. Ono nam daje mogućnost da možemo iščitati i porijeklo same bunjevačke grane.

Po ovoj slici staroj više od 100 godina vidimo da se izvornost većine odjevnih elemenata, koje vidimo na ruhu sestara Kaje i Marije, i danas poštuje, osim u detaljima. U tom smislu je bila hvale vrijedna revija narodnog ruha Hrvata iz Vojvodine koja se održavala 2011. godine u Zagrebu u organizaciji Hrvatske matice iseljenika.

Lajčo Perušić

ODRŽANA PRIREDBA ZA MATERICE I OCE ŽUPE SVETOG ROKA U SUBOTICI

Faljen Isus, gazdarice... čestitamo Materice!

U prepunoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici održana je priredba za Materice i Oce župe svetog Roka. Okupile su se majke i očevi, majke i dide, bilo je tu i poneke tetke i strine, pa i drugih koji su željeli podijeliti radost ova dva važna blagdana koja na poseban način slavimo treće, odnosno četvrte nedjelje došašća.

Kao i svake godine prvi su nastupili slatkišići iz vrtića *Marija Petković Sunčica*, koji su svakoga osvojili svojom jednostavnošću, iskrenošću i lijepim programom. Bilo je tu i pjesme i plesa, ali i recitacija. Nakon njih su nastupili mladi gajdaši **Augustin Žigmanov** i **Zdenko Ivanković** kojima se pjesmom pridružila **Martina Čeliković**. Oni su nas razgalili krasnim izvedbama narodnih pjesama. U nastavku programa predstavila su se djeca iz župe Svetog Roka raznih dobi.

Nizale su se točke, a posljednja je bila predstava u kojoj je majka tri djevojčice čitajući im Bibliju ispričala prisodobu o milosrdnom ocu i izgubljenom sinu. Znate je svi jako dobro, a baš je bila aktualna jer je papa Franjo na blagdan Bezgrješnog začeća Marijina otvorio Sveta vrata bazilike Sv. Petra u Vatikanu čime je započela Godina milosrđa. Pa što ćete ljepše?

Bio je ovo prekrasan program koji možda i nije bio najsavršeniji, ali je svakako bio najiskreniji i najveseliji. Iz srca i s puno ljubavi. Pa tko onda može biti ravnodušan? Kako riječi nisu dovoljne za opisati sve ovo, pogledajte fotografije koje uvijek mogu reći više.

Faljen Isus, gazdarice... čestitamo Materice!

B. I.

LJILJANA JELASKA PREDSTAVILA SE DJECI U SONTI

Leti, leti... sve do Sonte

Kao što smo Vam i obećali u prošlom broju nastavljamo priču o trodnevnoj turneji **Ljiljane Jelask**e, hrvatske spisateljice za djecu i mladež iz Petrinje.

Nakon dva bogata dana i pet interesantnih susreta s djecom iz Subotice, Male Bosne, Đurđina i Tavankuta, bilo je vrijeme rastanka s našom književnicom. No, kako je ona bila velikog srca odlučila je posjetiti još neku djecu u Vojvodini koja slušaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Čula je ona da nas ima još i da rado čitamo i kazujemo poeziju, te da sudjelujemo na smotrama recitatora ali i raznim priredbama. Prije nego je krenula doma, u pratnji **Bernadice Ivanković** iz Gradske knjižnice Subotica i **Jasne Vojnić** iz Hrvatskog nacionalnog vijeća svratila je do Sonte, koja ima svega jedno drugačije slovo od imena mjesta u kojem je rođena – Senta. Tamo su je dočekale vesele i nasmijane učiteljice i djeca raspoložena za druženje i pjesmu.

Tako je i bilo. Malo je recitirala Ljiljana, a malo su pjevali učenici. Bilo je tu pjesama o prijateljstvu, uvrijeđenom slovu, zečjim repićima, pijetlu, žabi, mačku, mrazu... i da ne ređam dalje. Čule su se i interesantne priče o anatomiji, dijelovima našeg tijela koji polude kad se zaljubimo i svašta ponešto. I tako pjesma po pjesma, tekst po tekst susret je protekao za tili čas. Nije se bilo lako razdvojiti jer svima nam je bilo lijepo. No, da bismo se ponovno susreli moramo se najprije rastati. Kako bi bio lakši dogovoreno je da se ponovno vidimo kada izađe nova knjiga (koja je trenutno u tisku i govori o trgovini djecom), a do tada će učenici recitirati Ljiljanine pjesme jer im je ona darovala svoje knjige za školsku knjižnicu.

Lijepo je kad možeš uživo razgovarati s književnicom, veoma poticajno ali i za trajno sjećanje. Tko zna, možda je njen dolazak pomogao nekom od djece da se osmjeli i samo počne pisati. Vrijeme će pokazati.

B. I.

PETAK
18.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:36 Dobra žena, serija
 10:22 Britanska čuda: Priča o prirodi, dokumentarna serija
 11:10 Ekumena: Religije i rat?
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:46 Znanstveni krugovi
 15:12 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo, serija
 15:57 Najduži dan: Arhitekti, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:55 Život je lijep
 18:10 Manjinski mozaik: Božić u češkoj tradiciji
 18:29 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:03 Moj tjedan s Marilyn, britansko-američki film
 21:43 Uvijek kontra, politički talk show
 22:29 Dnevnik 3
 22:50 Eurojackpot
 23:00 Zmaj, hongkongsko-kineski film
 00:37 Kod doktora, talk-show
 01:19 Vita jela, zelen bor
 01:46 Hrvatska uživo
 02:27 Život je lijep
 02:57 Samo kulturno, molim!
 03:37 Znanstveni krugovi
 04:02 Manjinski mozaik: Božić u češkoj tradiciji
 04:17 Normalan život
 05:02 Ekumena: Religije i rat?
 05:32 Potrošački kod
 06:03 Dragocjeni biser, telenovela
 06:51 Dnevnik 2

05:55 Juhuhu
 09:36 Kućni ljubimci
 10:30 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:19 Čarolija, serija
 12:18 Domaća farmerska jela, dokumentarna serija
 12:46 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija (R)
 13:44 Božić donosi ljubav, mini-serija
 15:08 Michael Buble - Santa Claus Is Coming To Town
 15:12 Romantičnim rijekama: Majna, dokumentarna serija

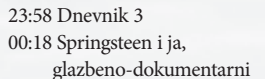
16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Dalmatino - Božić bijeli (R)
 17:22 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:47 Marko Tolja - Radujte se narodi (R)
 17:53 Šlep šou
 18:40 Male priče o Božiću: Vrijeme darivanja
 18:49 Velikani sporta, dokumentarna serija
 19:17 Bitange i princeze, humoristična serija
 19:52 Kelly Clarkson - Underneath The Tree
 20:01 Umorstva u Midsomeru, serija
 21:51 Foylov rat, serija
 23:28 Nestanak, serija
 00:34 Nestanak, serija
 01:33 Božić donosi ljubav, mini-serija (R)
 02:55 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Friends, animirana serija (R)
 07:45 Svemoguća Kim, animirana serija
 08:40 TV prodaja
 08:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:05 TV prodaja
 10:20 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11:25 TV prodaja
 11:40 Hitna služba, serija
 12:35 Chicago u plamenu, dramska serija (R)
 13:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:35 Pet na pet, kviz (R)
 15:30 Kolo sreće, kviz (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Dana
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Pingvini gospodina Poppera, film, obiteljska komedija
 22:00 Djed Božićnjak 2, igrani film, obiteljska komedija
 00:05 Američka pita, igrani film, komedija
 01:55 RTL Danas, (R)
 02:40 Kraj programa

SUBOTA
19.12.2015.

07:56 Coroner Creek, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 09:26 Duhovni izazovi
 09:58 Prizma - multinacionalni magazin
 10:43 Kulturna baština
 11:00 Uvijek kontra, politički talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:28 Veterani mira
 13:19 Apokalipsa: Prvi svjetski rat, dokumentarna serija
 14:22 Top Gear
 15:26 Imitacije aristokracije, serija
 15:59 Moj tjedan s Marilyn, britansko-američki film
 17:40 Lijepom našom - Mostovi kultura: Široki Brijeg
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Snow Queen Trophy vinjete
 19:55 LOTO 7/39
 20:05 Ja to mogu
 21:30 Pad crnog jastreba, američki film
 23:58 Dnevnik 3
 00:18 Springsteen i ja, glazbeno-dokumentarni film (R)
 01:36 Coroner Creek, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 03:01 Društvena mreža - medicina
 04:11 Duhovni izazovi
 04:41 Veterani mira
 05:26 Prizma - multinacionalni magazin
 06:11 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:30 Male priče o Božiću:
 10:12 Umorstva u Midsomeru, serija
 11:56 Romantičnim rijekama: Majna, dokumentarna serija (R)
 12:40 Andrea Bocelli & David Foster - White Christmas
 12:47 Neodoljive slastice Rachel Allen, dokumentarna serija
 13:12 George Clark: Čudesne zamisli, dokumentarna serija (Christmas Special)
 14:05 Božić sestara March, američki film
 15:36 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
 16:01 Wham: Last Christmas
 16:05 Kuhajmo kao Heston, dokumentarna serija
 16:29 Male priče o Božiću:
 16:36 Gospodin Selfridge, serija
 17:23 Chris Rea: Driving Home For Christmas
 17:30 Popodne na Drugom

19:00 Idina Menzel & Michael Buble - Baby It's Cold Outside
 19:06 Kruške i jabuke - dvoboj tjedna
 19:53 Gastro Despot
 20:04 Na vatrenoj liniji, američki film
 22:17 Graham Norton i gosti
 23:11 Carstvo poroka, serija
 00:08 Pripravnici
 01:10 Božić sestara March, američki film
 02:40 Noćni glazbeni program

05:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:05 Legenda o Tarzanu
 06:30 Lego Friends, animirana serija
 07:30 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 07:55 Svemoguća Kim, animirana serija (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Tvoji, moji i naši, igrani film, obiteljska komedija
 12:05 TV prodaja
 12:20 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 13:25 Cosentino, zabavna emisija
 14:20 Duh Božića, igrani film, romantična komedija
 16:05 Božićna priča o igračkama, igrani film, animirani
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Pingvini gospodina Poppera, igrani film, obiteljska komedija (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Sam u kući 3, igrani film, komedija
 22:10 Dozvola za male Fockere, igrani film, komedija
 00:05 Djed Božićnjak 2, film, obiteljska komedija (R)
 22:00 Astro show, emisija uživo
 03:00 RTL Danas
 03:40 Kraj programa

NEDJELJA
20.12.2015.

07:15 Klasika mundi: Venecijanski solisti i Veličanstvena glazba Antonija Vivaldija
 08:15 Stromboli, Terra di dio, talijanski film - Zlatna

kinoteka
 10:00 Vukovar: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:55 Mir i dobro
 16:25 Wolf Hall, serija
 17:30 Ja to mogu
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Snow Queen Trophy vinjete
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Otok ljubavi, hrvatski film
 21:45 Emanuel Vidović: Stara lutka, dokumenarno-igrani serijal
 22:40 Nemoj nikome reći, serija
 23:15 Dnevnik 3
 23:37 Nedjeljom u dva
 00:40 Ekonomija & TD
 01:15 Stromboli, Terra di dio - talijanski film
 03:00 Skica za portret
 03:13 Znanstveni krugovi
 03:38 Mir i dobro
 04:03 Plodovi zemlje
 04:53 Split: More
 05:23 Pozitivno
 05:51 Dnevnik 2

06:02 Juhuhu
 10:06 Detektiv Murdoch, serija
 10:57 Velečasni Brown, serija
 11:47 Jednostavni slatkiši, dokumentarna serija
 12:20 Veliki preporod britanskog vrta, dokumentarna serija
 13:24 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:32 Božićna molba, američko-kanadski film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:28 Poirot, serija
 19:11 Intrade, snimka koncerta
 20:22 Transporter 2, francusko-američki film
 21:54 Svjetski biseri: Radžastan - Naslijeđe Maharadža, dokumentarna serija
 22:54 Velečasni Brown, serija
 23:39 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 00:09 Elitni klinici, serija
 00:34 Elitni klinici, serija
 00:59 Transporter 2, francusko-američki film (R)
 02:24 Noćni glazbeni program

05:05 RTL Danas, (R)
 05:50 Legenda o Tarzanu, animirana serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU «Hrvatska riječ»,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

06.15 Lego Friends, animirana serija
 07.10 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 07.40 Svemoguća Kim, animirana serija
 08.40 TV prodaja
 08.55 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 09.50 TV prodaja
 10.05 Božićna avantura, film, obiteljska komedija
 11.50 TV prodaja
 12.05 Dozvola za male Fockere, film, komedija (R)
 14.05 Sam u kući 3, igrani film, komedija (R)
 16.05 Eragon, igrani film, fantastika
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Eragon, igrani film, fantastika
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Sam u kući 4, igrani film, komedija
 22.00 Taxi 4, igrani film, akcijska komedija
 23.45 Lančana reakcija, igrani film, akcijski
 01.50 Astro show, emisija uživo
 02.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.30 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 21.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:35 Dobra žena, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:25 Lijepom našom - Mostovi kultura: Široki Brijeg
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Snow Queen Trophy vinjete
 20:02 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo, serija
 20:50 BezVeze
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 22:57 Britanska čuda:

Kraljevska priča, dokumentarna serija
 00:00 Taoci, serija
 00:40 Kod doktora, talk-show
 01:20 Vita jela, zelen bor
 01:45 Hrvatska uživo
 02:27 Život je lijep
 02:59 Reprizni program
 03:25 Dar mudraca, američki film
 04:48 Dragocjeni biser, telenovela
 05:35 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:55 Male priče o Božiću:
 10:01 Zavrismo u tuđi dom, dokumentarna serija
 10:26 Mariah Carey: All I Want For Christmas Is You (R)
 10:31 Poirot, serija
 12:13 Crvena Jabuka & Saša Lošić: Bijeli Božić (R)
 12:18 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija (R)
 13:13 Vanna: Božić bili (R)
 13:21 Božićno srce, američki film
 14:44 Wham: Last Christmas
 14:48 Male priče o Božiću:
 14:53 Chris Rea: Driving Home For Christmas (R)
 15:01 Kirstien i Philov savršeni Božić, dokumentarna serija

15:50 Dalmatino: Božić bijeli (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:23 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:12 Male priče o Božiću:
 18:21 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:55 Sportska dokumentarna serija
 19:26 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:00 Veliki dan hrvatskoga sporta-HOO, prijenos
 21:00 TV Bingo Show
 21:50 Dar mudraca, američki film
 23:12 Pod kupolom, serija
 23:57 Skladište 13, serija
 00:42 Božićno srce, američki film
 02:07 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 06:55 Sve u šest, magazin (R)
 07:25 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 07:55 Svemoguća Kim, animirana serija

08.50 TV prodaja
 09.05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10.15 TV prodaja
 10.30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11.35 TV prodaja
 11.50 Hitna služba, serija
 12.50 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 13.50 Pet na pet, kviz (R)
 14.45 Sam u kući 4, igrani film, komedija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.15 Kolo sreće - nove epizode, kviz
 21.15 Horvatovi, obiteljska humorna serija
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Chicago u plamenu, serija
 23.40 Dr. House, dramska serija
 00.40 CSI, serija (R)
 01.35 CSI: NY, serija
 02.25 Astro show, emisija uživo
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

UTORAK 22.12.2015.

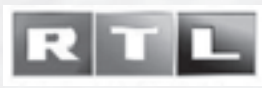

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:32 Dobra žena, serija
 10:17 Britanska čuda: Kraljevska priča, dokumentarna serija
 11:17 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:15 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo, serija
 16:00 BezVeze
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Snow Queen Trophy vinjete
 20:02 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo
 20:50 Balkanski vremeplov, dokumentarni film
 21:45 Otvoreno
 22:37 Dnevnik 3
 23:03 Britanska čuda: Industrijska priča, dokumentarna serija
 00:03 Taoci, serija
 00:43 Kod doktora, talk-show

01:23 Vita jela, zelen bor
 01:46 Hrvatska uživo
 02:28 Život je lijep
 03:00 Reprizni program
 03:13 Glas domovine
 03:38 Božićni ukras, američki film
 05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

05:51 Juhuhu
 09:46 Male priče o Božiću:
 09:51 Zavrismo u tuđi dom, dokumentarna serija
 10:17 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:07 Čarolija, serija
 12:05 Domaća farmerska jela, dokumentarna serija
 12:35 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija (R)
 13:34 Božićna priča o mačku i vatrogascu, američki film
 14:59 Andrea Bocelli & David Foster - White Christmas (R)
 15:07 Kirstien i Philov savršeni Božić, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:18 Klapa Šufit: Sritan Božić, moja jube (R)
 17:25 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:14 Male priče o Božiću:
 18:23 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:56 Velikani sporta, dokumentarna serija
 19:27 Bitange i princeze
 20:04 Viktorijanska farma, dokumentarna serija
 21:14 Božićni ukras, američki film
 22:39 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:24 Pod kupolom, serija
 00:09 Skladište 13, serija
 00:54 Božićna priča o mačku i vatrogascu, američki film
 02:19 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Friends, (R)
 07:45 Svemoguća Kim
 08.40 TV prodaja
 08.55 Mijenjam ženu
 10.05 TV prodaja
 10.20 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 11.25 TV prodaja
 11.40 Hitna služba, serija
 12.35 Chicago u plamenu, dramska serija R

13.35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.35 Pet na pet, kviz (R)
 15.30 Kolo sreće - nove epizode, kviz (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Pet na pet, kviz
 20.15 Kolo sreće - kviz
 21.15 Horvatovi, serija
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Chicago u plamenu, serija
 23.40 Dr. House, dramska serija
 00.40 CSI, serija (R)
 01.35 CSI: NY, serija
 02.25 Astro show, emisija uživo
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

SRIJEDA 23.12.2015.

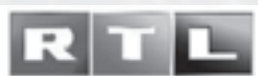

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:32 Dobra žena, serija
 10:17 Britanska čuda: Industrijska priča, dokumentarna serija
 11:17 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:15 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo
 16:00 Labirint
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Snow Queen Trophy vinjete
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo
 20:50 Samo kulturno, molim!
 21:35 Otvoreno
 22:27 Dnevnik 3
 22:52 Britanska čuda, dokumentarna serija
 23:52 Taoci, serija
 00:32 Kod doktora, talk-show
 01:12 Vita jela, zelen bor
 01:37 Hrvatska uživo
 02:19 Život je lijep
 02:51 Reprizni program
 03:08 Eko zona
 03:33 Vesela zabuna, američko-kanadski film
 05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Juhuhu

09:46 Male priče o Božiću
 09:51 Zavirimo u tuđi dom
 10:16 Daryl Hall & John Oates: Jingle Bell Rock (R)
 10:19 Kruške i jabuke
 11:09 Čarolija, serija
 12:07 Domaća farmerska jela, dokumentarna serija
 12:34 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija (R)
 13:29 Marijan Brkić & B. Blažević feat. prijatelji - Narodi nam se
 13:37 Kristinin davni Božić, američki film
 15:02 Michael Buble: Santa Claus Is Comins to Town (R)
 15:08 Kirstien i Philov savršeni Božić, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima
 17:24 Kruške i jabuke
 18:13 Male priče o Božiću:
 18:22 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:56 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
 19:28 Bitange i princeze
 20:04 Najbolje vrtno kućice, dokumentarni film
 20:55 Vesela zabuna, američko-kanadski film
 22:30 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:19 Pod kupolom, serija
 00:04 Skladište 13, serija
 00:51 Kristinin davni Božić, američki film
 02:16 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Friends, (R)
 07:45 Svemoguća Kim
 08:55 Mijenjam ženu
 10:20 Četiri vjenčanja
 11:40 Hitna služba, serija
 12:35 Chicago u plamenu, (R)
 13:35 Shopping kraljica, (R)
 14:35 Pet na pet, kviz (R)
 15:30 Kolo sreće - kviz (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:15 Kolo sreće, kviz
 21:15 U dobru, zlu i kiču
 22:15 RTL Direkt
 22:45 Chicago u plamenu, serija
 23:40 Dr. House, dramska serija
 00:40 CSI, serija (R)
 01:35 CSI: NY, serija
 02:25 Astro show, emisija uživo
 03:25 RTL Danas, (R)
 04:10 Kraj programa

ČETVRTAK 24.12.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Dobra žena, serija
 10:15 Britanska čuda, dokumentarna serija
 11:15 Pod griškim majem, emisija pučke i predajne kulture

12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo
 16:00 Položaji, betlemaši, kralji - dokumentarna reportaža
 16:30 Pričam ti priču: Kuc kuc drvo, dokumentarna serija
 17:25 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:52 Snow Queen Trophy vinjete
 20:00 Božićna čestitka kardinala Bozanića u ime HBK
 20:15 Anno Domini - Kraljevstvo i Carstvo
 21:05 Romansa u Seattlu, američki film
 22:55 Dnevnik 3
 23:25 Narodil se mladi kralj, igrano-glazbeni TV film
 23:55 Dakovo - Polnočka, prijenos mise
 01:30 Skica za portret
 01:45 Kod doktora, talk-show
 02:25 Reprizni program
 02:43 Pod griškim majem, emisija pučke i predajne kulture (R)
 03:13 Igrani film - strani
 04:53 Biblija
 05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:55 Male priče o Božiću
 10:00 Zavirimo u tuđi dom,

dokumentarna serija
 10:25 Marko Tolja: Radujte se narodi (R)
 10:30 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 11:19 Wham: Last Christmas (R)
 11:24 Čarolija, serija
 12:17 Il Divo: O Holly Night (R)
 12:21 Male priče o Božiću
 12:26 Crvena jabuka & Saša Lošić - Bijeli Božić (R)
 12:33 Junak u kuhinji, božićni specijal
 12:59 Pentatonix - Joy To the World (R)
 13:07 Božićno dijete, američki film
 14:37 Mariah Carey: All I Want For Christmas Is You (R)
 14:41 Male priče o Božiću
 14:46 Chris Rea: Driving Home For Christmas (R)
 14:54 Kirstien i Philov savršeni Božić, dokumentarna serija
 15:44 Kelly Clarkson - Underneath The Tree (R)
 15:48 Male priče o Božiću
 15:53 Tomislav Bralić i klapa Intrade - Sritan Božić (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Kamo na vikend?
 16:45 Begini - Sretan Božić svakome (R)
 16:53 Stipe u gostima: Tiha noć
 17:23 Dalmatino - Božić bijeli
 17:31 Kruške i jabuke
 18:20 Big Band HRT-a feat. Jacques Houdek - Veselje ti navješćujem (R)
 18:24 Male priče o Božiću
 18:29 Chris Rea: Driving Home For Christmas (R)

18:33 Glazbeni spot (R)
 18:39 Baka Gangster, britanski film
 19:49 Marijan Brkić & B. Blažević feat. prijatelji - Narodi nam se (R)
 20:00 Vukovar: Tiha noć, snimka
 21:35 One Starry Christmas, kanadski film
 23:07 Gospodica Potter, američko-britanski film
 00:39 Baka Gangster, britanski film (R)
 01:49 Božićno dijete, film
 03:16 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Sve u šest, magazin (R)
 07:20 Lego Friends, (R)
 07:45 Svemoguća Kim, serija
 08:55 Mijenjam ženu
 10:20 Četiri vjenčanja
 11:40 Hitna služba, serija
 12:35 Chicago u plamenu, (R)
 13:35 Shopping kraljica, (R)
 14:35 Pet na pet, kviz (R)
 15:30 Kolo sreće - kviz (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Ostavljeni na Antartici, film, avanturistički
 22:25 Dadilja, film, komedija
 00:05 Kolo sreće, film, komedija
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, (R)
 04:05 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI JU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvođanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

IZLOŽBA BOŽIĆNJAKA

Radosna priprema za Božić

Etnološki odjel *Blaško Rajić* Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice organizirao je XIX. izložbu božićnjaka, koja je u srijedu, 9. prosinca, svečano otvorena u predvorju Gradske kuće. Prema riječima pročelnice ovoga odjela **Jelene Piuković** izložbenu postavku čini 36 izloženih božić-

njaka koji su djelo izlagača iz Subotice, Male Bosne, Đurđina, Žednika i Tavankuta, nastalih na prigodnim radionicama u spomenutim župama, u župi *Svetog Roka*, i vrtićima *Marija Petković Sunčica* i *Marija Petković Biser*, te u Gradskom muzeju Subotica.

»Svake godine se trudimo kroz radionice uključiti što više odraslih osoba i djece, približiti

im tehniku pravljenja božićnjaka i kroz dobru volju svih sudionika stići do ovako lijepih rezultata. Božićnjaci iz Bačke već su dobro poznati izvan državnih okvira. Prošle godine jedan se nalazio pokraj zagrebačkog nadbiskupa **Josipa Bozanića** prigodom njegove televizijske Božićne poslanice, a ove godine naš božićnjak koje je izradila **Marija Vukov**

bit će izložen u Rimu na izložbi *Stotinu jaslaca*«.

U okviru programa otvorenja izložbe nastupio je dječji zbor iz župe *Svetog Marka* iz Žednika, a prigodnim riječima odlično posjećenom auditoriju prvi se obratio msgr. **Stjepan Beretić**:

»Srdačan pozdrav vrijednim rukama koje su više srcem nego rukama pripremili ovu božićnu radost za sve nas. Pohvale i čestitke idu i svima koji su ovu lijepu izložbu složili, te svima koji su omogućili njezino održavanje«.

Riječi pohvale iznio je i Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**:

»Hvala svima koji su svojim majstorstvom učinili ova prekrasna djela i siguran sam kako bismo s vašim božićnjacima trebali otići još puno dalje od Zagreba i Rima, i pokazati ih cijelome svijetu«

Na koncu svečanog programa izložbu je prigodnim riječima otvorila časna sestra **Eleonora Merković**, koja ove godine slavi 50 godina redovništva:

»Posebno sam radosna što sam pozvana otvoriti ovu izložbu, koja mi je toliko draga i podsjeća me na moje djetinjstvo i radosti pravljenja božićnjaka u iščekivanju predstojećeg Božića«.

Na izložbi božićnjaka bili su izloženi i radovi članova likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* i likovno-slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec*, a izložbena postavka trajala je sve do 16. prosinca.

D. P.

Časna sestra Eleonora je otvorila izložbu

18. prosinca 2015.

U LEMEŠU ZA MATERICE

U susret Božiću

I ove godine za materice HBKUD Lemeš priredio je literarno-glazbeni i folklorni program *U susret Božiću* u subotu, 13. prosinca, na blagdan svete Lucije.

U programu su sudjelovali **Kristina Kemenj**, te zbor **Mali Nemeši** pod vodstvom **Melinde Batalo Balázs**, HPKUD S.S. **Kranjčević** iz Berega, te doma-

koja su pokazala umijeće izrade ukrasnih figura **Katici, Gizi, Lidiji, Ivani i Valentini Ivanković, Bojani Relić, Doci Đurković, Dragici Horvat, Jelisaveti Galac, Kristi Tošaki** te izlagačicama iz Sombora **Mariji Čuvardić, Mariji i Lidiji Firanj**.

Po starom običaju Materica akteri programa i publika darovani su rumenim jabukama

ćini koreografijama **Tamare Bakić**, lokalni MME **Németh László** koreografijom **Józsefa Báló** i GKUD **Sombor**.

U sklopu programa organizirana je izložba molitvenika iz privatne zbirke **Željka Zelića** i izložba božićnjaka. Dodijeljene su zahvalnice za vrijedne ruke lemeškim kućanicama i djeci

ukrašenim kovanicama, simbolom zdravlja i blagostanja.

Sliku betlehemske štale s motivima iz lemeške crkve za ovu prigodu uradili su **Nikola Ivanković** i **Marko Vilić**, dok je dekoraciju izložbenog prostora božićnjaka i molitvenika uradio **Danijel Kanjő**.

Ž. Z.

BOŽIĆNI KONCERT U MONOŠTORU

Radost
Betlehemske
noći

Članovi KUD-a Hrvata *Bodrog* iz Monoštora priredili su u nedjelju, 13. prosinca, Božićni koncert *Oj, pastiri, čudo novo*. Program su priredila djeca i mladi članovi *Bodroga*, koji su kroz pjesmu i igrokaz dočarali Betlehemsku noć, noć Isusova rođenja.

Z.V.

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Too optika

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
20%
5%

POMIJEŠANI LONČIĆI

Bezobzirno zujanje, atak na nerve građana

O d kako su temperature iznad nule nastavlja se bezobzirno zujanje iz dimnjaka *Toplane* kojim se održava temperatura vode (pare) pod ovakvim vremenskim uvjetima.

Građani koji stanuju u okolini *Toplane* izloženi su permanentnom iritirajućem neugodnom zvuku koji proizvodi mali kotao s limenim dimnjakom, što se ranijih godina nije događalo. Mjesnoj zajednici *Novi grad* osamdesetak građana je potpisalo peticiju protiv ove »buke« (koja nije buka) koju izaziva kotao s limenim dimnjakom. Rukovodioci *Toplane* su obećali nakon završetka sezone grijanja 2014/15. da će otkloniti kvar. Direktor je izjavio da je upoznat s ovim problemom koji tišti građane.

Početkom sezone grijanja od 13. listopada 2015. nastavljeno je maltretiranje emitiranjem tog iritirajućeg neugodnog zvuka koji poneki puta radi i po nekoliko sati, izazivajući kod građana u okolini *Toplane* psihičke traume.

Obratili smo se pismeno direktoru *Toplane*, gradonačelniku, komunalnoj inspekciji, iznijeli problem u tisku, ali bez ikakvog poboljšanja i rezultata.

Uposljeni u *Toplani* – direktor i pomoćnik direktora se pozivaju na izvršena mjerenja »buke«, a rezultati su minimalni. Mjerenja su obavljana kada nije radio kotao u punom režimu, jer su znali da će doći

do mjerenja. To što osamdesetak građana tvrdi o iritirajućem, neugodnom, permanentnom zvuku nema nikakve veze s »bukom«. Mi se ne buniemo protiv »buke«, koju stalno pominje direktor i njegov pomoćnik, jer tvrdimo i mi da nema dovoljno decibela u proizvodnji tog neugodnog zvuka i sva mjerenja koja su obavljana su bačeni novci, napose kada su mjerenja obavljana kada kotao nije bio uključen da bi se mogao izmjeriti intenzitet tog zvuka protiv kojeg se buniemo. Tvrdim kategorički da su mjerenja obavljana kada režim rada kotla nije bio uključen, bez obzira na to što tvrdi pomoćnik direktora **Božidar Krstić** da u dnevniku rada kotla stoji zapisano »pun režim rada kotla« (upisati se može svašta) – to je čista laž samo da bi se opravdali!

Podnijet je prijedlog direktoru za sastanak u Mjesnoj zajednici za razgovor s ugroženim građanima s predložena tri termina. Ali direktor se nije udostojio naći za shodno da odvoji malo vremena, niti čak da odgovoriti kada bi se udostojio sastati s građanima!

Smatram da ako uposljeni u *Toplani* nisu u stanju (neće) da otklone »kvar« – proizvodnju tog iritirajućeg zvuka i da primaju plaću za posao koji rade, da su nestručni, da primaju plaću džabe i da slobodno mogu vratiti diplome onome tko im ih je izdao jer

nisu osposobljeni za rad koji obavljaju i slobodno mogu dati otkaz na radna mjesta koja su mnogi dobili stranačkim putem.

Dokle će se direktor, odnosno *Toplana*, igrati našim nervima? Postoji li uopće netko tko bi zaštitio građane od ovakvih maltretiranja?

U ime više ugroženih građana
Ljudevit Vujković Lamić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *SMIM DOO*, ŠTROSMAJEROVA BR. 6, SUBOTICA, podnio je dana 11.12.2015. pod brojem IV-08-501-399/2015, Zahtjev za davanje suglasnosti na Studij procjene utjecaja na životni okoliš projekta: *Objekat za koke nosilje*, na katastarskim parcelama 37032/5 i 37032/6 KO Donji grad, Subotica, ulice FUTOSKA BR. 26 (46.058223°, 19.693765°).

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10-12 sati od 18.12.2015. do 6.1.2016., a javna prezentacija Studija održat će se 11.1.2016. godine u 12 sati u prostorijama Odsjeka.

Uredništvo ne odgovara za stavove i tvrdnje čitatelja iznesene u komentarima, reagiranjima, pismima.

H. R.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo, gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 25. 12. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik) (brankuntic@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

Tamburaški ansambl *Uspomena*

Ansambl *Uspomena* je tamburaški ansambl iz Subotice. Sviraju, kao i ozbiljne skladbe. Ansambl uspješno djeluje već nekoliko godina, a pod ovim imenom i u ovom sastavu nekoliko mjeseci kada je došlo do promjena u sastavu. Od tada, članovi su: **Mladen Bašić Palković** – harmonika, **Goran Ivković** – prim, **Vladimir Vuković** – basprim 1, **Bojan Bukvić** – basprim 2, **Bojan Temunović** – kontra i **Mladen Petreš** – bas.

Ime je sastav dobio na jednoj od proba kada su svi članovi dali svoje prijedloge, a nakon glasovanja odluka je pala na romantični naziv *Uspomena*. U biti, cilj i želja je da se slušanjem tamburaške glazbe koju sviraju prizovu lijepe uspomene i dobro raspoloženje kod svih koji ih slušaju. Svoja prva znanja o muziciranju na tamburi su naučili od **Stipana Jaramazovića**, svirajući u Subotičkom tamburaškom orkestru, dok je harmonikaš bio dugogodišnji korepetitor u HKK-u *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Iako rade kao profesionalci, ovi momci su u stvari zaljubljenici u tamburu i tamburašku glazbu te im novac nije primarni motiv rada, a potvrda toga je to što su većina njih završili fakultete ili studiraju, te rade u struci. Od nastupa se mogu izdvojiti oni na *Groždebalu* u Srijemskim Karlovcima, tamburaškoj večeri *Dužijanica* 2015. i Smotri hrvatskih tamburaških sastava u Mirgešu. Vrijedni rad i probe će sigurno donijeti rezultate, te su već za sljedeću godinu u planu nastupi i na drugim festivalima, kako revijalnim tako i natjecateljskim. Vrijeme i rad donose kvalitetu. Dečki će nastojati stvoriti nešto novo u tamburaškoj glazbi, pa će se sljedeće godine oprobati u stvaranju autorskih pjesama. Za ovih nekoliko mjeseci tamburaši odlično funkcioniraju. Trudit će se što duže zadržati u ovom sastavu i da budu poznatiji, kako po svojim pjesmama, tako i po pravljenju odličnog štimunga i zabave. Možete ih uživo čuti svakog petka i subote na *Majkinom salašu* na Paliću, a također po pozivu sviraju sve vrste proslava.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Eto nama svetaca....

Piše: Branko Ivković

Faljnīs, čeljadi moja. Ta, šta divanit, i advent nam već izašo skoro do kraja, sad će Božić doć, a kandar će nam opet bit brez sniga. Dica se raduju kad je Božić bili, a ni mi matori se ne mrgodimo vrlo. Lipo je kad se ide na ponoćnicu, a ono sve se bili i snig šuška pod nogama. »Nije to ni lako pridurat«, veli moj Joso. »Šta misliš koliko se čovik namuči dok ne izađe na kraj s tolikim ilom i pićom! Ta jedva sam se od Materica malko podigo iz slavljenja, a onda eto oma i Otaca, pa Badnji dan i već Božić«. »E, rođo moj, moraš malkoc rasporedit«, smijem mu se, »a ne navalit na zamedljanu svaki put livat ko u tekunčiju jamu; triba pit kulturno, s guštom«. »Jeste da. To te valdar Periša nasvitovo. On je doduše pripametan kad triba drugog svitovat, a sam se tako narolja ko riđo bare. Al huncut, kad se nacuga sakrije se, pa ga ne mož nać. Izgubi se kugod magare u magli dok se ne istrizni. Al ajd ti meni kaži i kako se čovik mož saćuvat? Pa sveci su, dedara mu. Došli mi dica, pa rodbina, sa svakim po čašicu-dvi i eto, uvatilo me«. No, imade čovik i pravo, mislim se ja. »Ta, ako neće sa svojim poist i popit, s kime će? A i to je Bog dao. I to je za ljude«, velim. »Čula moja Jela, pa nije izdurala da ne prodivani, al vas dva oma nađete opravdanje za to pritiravanje. Isto kugod ovi odozgor što kad poskupe štogod nedilju dana jaše na svim televizijama i divane kako je to zdravo dobro za državu. Te ovako te onako, a ustvari samo ošinu po našim siromaškim buđelarima. Jevo sad vele kako će opet uvest priplatu za televiziju, a kad je tribalo vokšovat, onda su se kleli da neće«. »Ta, snašice moja, da je samo to. Tušta su naobećavali, pa svit povirovo. A sad kad bude vokšovanje šta veliš ko će njim otić? Ja prvi neću. Ta lagat se mož i na salašu, bar me niko ne sluša i neću nikom štetu napraviti kad već nema hasne. Sad divane da je gorivo samo kod nas ostalo ovako skupo, a još ga i kane dignit, a svudan oko nas pojeptinilo, i to fajin, zbog svitske cine. Ove naše ni svit ne zbunjiva, oni samo po svojem kugod nimac tra-la-la. A na take gluposti toliko novaca pobacaju da me oma zaboli zub kad iščitam digod. Neg, jeste l bili na Materice uveće u Domu u selu? Bilo zdravo lipo. Davali ova mlađarija iz Bunjevačkog kola pozorište. Pravo. Kugod kadgod kad smo gledali Martina i Tonu, samo što je novije i zove se 'Ča Grgina uncutarija'. Eto, lipo sam se vratio tridest godina unatraške. Svaka čast čoviku što je natrukovo, a i ovima što su odsigrali. Tribalo bi to češće praviti da ovaj naš svit što je osto ima štogod i od svog, a ne samo kojikaki serija i filmova di se jel samo švaleraje jel ubijaju. Neg, čestitam vam Oce i paštrite se da sve lipo prođe kugod kod nas u Ivković šoru«. A Joso će: »I nemojte ić priko kapije, jel nećete dobit ni malo rakije a s bicigle ćete past nasrid avlije, kugod tu niki.« Ja sam ovo mudro oćutijo, jel se s uncutom ne vridi natiravat. Samo sam ga pito jel ima kuću i kućište. Ajd zbogom, čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko zna di je po puta

Bač Iva se znade i obradovat ka ima štogoda lipšega novoga. Vi dana prvo na so-kočalu, a potli i u novina ob-narodovali da će ope it ajziban za priko. Ni mogo virovat, jel su već dugo navišćivali tako štogoda. Još pri vraganajst go-dina mu jedan njegov pajta iz mladosti, sa je nika guka ko štrekara, reko da je čuprija što su je eroplani izbombardovali opravita i da će ajzibani priko njoje skoro, samo što nisu. Prošla godina, druga, treća, vraganajsta i ope navišćivu, zoto on ni ne viruje da će sad

Piše: Ivan Andrašić

bit drugače. Tako bilo i u selu di stoji Pava, njegovomu krizma-nimu kumu šogor. Oni pri rata priko na posov išli na skele. Za rata, novu stranu, ope note skele, išli ni što su bižali, a niko ji ni ni ganjo. Vamo čekala televizija, pa ji beštelovala kako se skidu sa skele, pa vako, pa nako, pa divanu, pa pokrivu oči i to svaki dan sve više. Svima bilo čudno, čeljad ka se bešteluje triba da se smije, a vi samo drečali. Ka svršu to brog čega su došli, otidu na skele tamo otkud su došli. I ciriku se nusput. To niko ni ni beštelovo, kažu ne triba. Potli rata i vi odvud i ni isprika samo divanili da će se skela brzo krenit. Nikaki jim darivali i lađu, velu icle brže neg skela. Izbeštelovali i tu lađicu i ne što su na njoje išli, pa notomu i ostalo. Jedino što se vaj put ni drečalo. Svi se smijali, ko ludi na bodu. Potli se vazdan divanilo da će it, samo što ni. Ko, forme, ni-šta se pokidalo, pa ka majstori svršu... a potli obnarodovali da sve ispropadalo, sve se fabrike isprodavale, pa ni šoperi više ne radu. Tako i zovaj ajziban, istom se štogoda pokida novomu sove strane, istom nonomu isprika. Ako se i ne pokida, nema ni što ji znadu tirat, jal nema ni što bušu cidulje. Jal su na urlabu, jal bolesni, jal štrajkuju. A nima što to divanu, svit sve viruje. Kako i ne bi, ka jim viruje i sve drugo. E, zoto bač Iva ne viruje dok notomu ajzibanu ne otide priko, u nu varoš što je pri rata malo malo pa išo. I voljijo je je, skoro ko i njegovo selo. Po novomu, ajzibani minjali vrime ka idu u nedilju, al zovoga što ide priko, morali makar malo zategnit, taj išo u ponediljak. Bač Iva i to dočekio i sijo na njega. Iz njegovo-ga sela se krenijo na vrime. Samo što je došo priko, morali prisidat u drugoga. Naj što buši cidulje reko mu da je to zoto što ajziban iz svake države ide samo do po puta, a neće it subotom, nediljom i svecima. »E, do mojega! Pa ka će onda i it? Ajd, subote i nedilje su u isti dan i vamo i priko. Al šta ka se počmu sapit sveci? I vamo i tamo državni koliko oš, a crkveni još više. Biće to tako, u jedne države jedna crkva, u druge druga. Pa onda ka su vamo sveci, neće it naš, a ka su tamo, neće it njev«, bida se bač Iva. A niko mu ni zno ni rastolmačit kako to ka ideš tamo, po puta je priko, a ka ideš natrag, po puta je sove strane.

18. prosinca 2015.

MISLI POZNATIH

- **Avencerko:** Brzina nije nikada dobra, osim kada se lovi muha.
- **Lee:** Ono što vodi i vuče svijet nisu lokomotive, nego ideje.
- **Seneka:** Spasi samo sebe i čuvaj svoje vrijeme.

KVIZ

Tadija Smičiklas

Koje godine i gdje se rodio hrvatski povijesničar i političar **Tadija Smičiklas**?

Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

Kada je postao profesorom Filozofskog fakulteta u Zagrebu?

Kakve su bile njegove političke smjernice?

Koliko godina je obnašao dužnost predsjednika Matice Hrvatske?

Kada je došao na čelo JAZU?

Kako se zove njegovo najpoznatije djelo?

Kada i gdje je umro Tadija Smičiklas?

U Zagrebu i Beču.
1882. godine.
Bio je pristasa Račkog i Strossmayera.
1889. - 1891.
1900. godine i bio do 1914. godine.
Povijest Hrvata.
Umro je 8. lipnja 1914. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Čestitamo Oce!

VICEVI

Ulazi Perica u bus i pita vozača:

- Plaća li se i za cvijeće?

- Ne.

Mališan se sav radostan okrene i kaže:

- Ružo, ulazi!

Dogovaraju se prijatelji za doček Nove godine.

Svi iznose prijedloge, a Josip će:

- Dobro Vi donesite hranu i piće, a ja ću dovesti brata!

POGLED S TRIBINA

Skupina D

Ždrijeb skupina za predstojeće Europsko prvenstvo u Francuskoj 2016. godine dodijelio je Hrvatskoj mjesto u skupini D skupa sa Španjolskom, Turskom i Češkom. Prvi komentari su, kako to uvijek biva, dosta podijeljeni, ali u svima dominira kako je skupina vrlo teška. Činjenica.

O Španjolskoj zbilja ne treba trošiti riječi. U pitanju je momčad koja je u proteklih nekoliko godina osvojila Svjetsko prvenstvo (Južna Afrika 2010.) i dva uzastopna Europska prvenstva (Austrija i Švicarska 2008, Poljska i Ukrajina 2012). Status favorita za osvajanje prvog mjesta.

Borbu za drugo mjesto koje izravno vodi u osminu finala (ili ja-kog trećeg obzirom kako četiri momčadi imaju mogućnost i na ovaj način izboriti nastavak natjecanja) Hrvatska će voditi s Turskom i Češkom, dvije momčadi koje su do Eura stigle izbacivanjem Nizozemske.

Prvi susret na Euro 2016 izabranici Ante Čačića igrat će protiv Turske, starih dužnika s EP-a (dramatična završnica četvrtfinala 2008.) i uvodni nastup »vatrene« je prilika za vraćanje starih dugova. Što se tiče duela protiv Češke to je već poprilična nedoumica, jer se Hrvatska s ovom momčadi nikada nije susretala na velikim natjecanjima. Konačno, posljednji susret u skupini protiv Španjola-ca donijet će vrlo važan i moguće odlučujući duel od kojeg bi mogao ovisiti konačan plasman u skupini D.

Do Francuske i prvog euro susreta 12. lipnja ima još dosta vremena, a tijekom budućih mjeseci bit će još mnogo analiza, spekulacija i komentara.

Momčad koja u svojim redovima ima dva igrača Real Madrida, jednog Barcelone i Juventusa, i još mnogo drugih kvalitetnih nogometaša koji nastupaju za odlične europske klubove (i hrvatske) ne smije se bojati niti jednog protivnika, bez obzira na njegovu prijašnju reputaciju.

Konačno, Hrvatska se vraća na mjesto svog najvećeg uspjeha. Francusku, gdje je ne tako daleke 1998. godine osvojila treće mjesto na Svjetskom prvenstvu.

Zašto se ne bi ponovilo...

D. P.

NOGOMET

Dinamo drži vrh

OSIJEK - Minimalnom gostujućom pobjedom protiv Osijeka (1:0) nogometaši Dinama su iskoristili novi kiks Rijeke (nedolučeno 1:1 protiv Slavena) i s dva boda prednosti učvrstili prvo mjesto na tablici 1. HNL.

Ostali rezultati 20. kola: Split – Hajduk 0:0, Inter – Zagreb 2:2, Lokomotiva – Istra 1961 3:2

Tablica 1. HNL: Dinamo 42, Rijeka 40, Hajduk 36, Split 31, Lokomotiva 27, Inter 22, Slaven 21, istra 1961 19, Osijek 18, Zagreb 9

Održan memorijal Josip Bukovac – Drasa

SONTA – U nedjelju, 13. prosinca, u sportskoj hali OŠ Ivan Goran Kovačić u Sonti održan je malonogometni revijalni turnir 7. Memo-

rijal Josip Bukovac Drasa. Sudionici memorijala bili su polaznici nogometne škole sončanskog Dinama i njihovi roditelji. Prije odlaska u halu sudionici Memorijala su na groblju u Sonti položili cvijeće na grob prerano preminulog Josipa Bukovca, nekadašnjeg perspektivnog malog nogometaša. Odigrane su utakmice u 6 dobnih kategorija, od najmlađih, rođenih 2008/9. do najstarijih, rođenih 2001. godine. Protivnici malih nogometaša bili su njihovi roditelji, a odigrana je i revijalna utakmica nogometašica protiv selekcije roditelja.

»U znak sjećanja na Josipa nastojimo svake godine osmisliti drugačiji oblik turnira, pa smo ovoga puta odustali od dovođenja protivnika sa strane. Organizirali smo sportsko druženje djece i roditelja, kakvo je za života volio i Josip. Po reakcijama publike mislim da je ideja bila na mjestu.«, kazao je po završetku turnira voditelj nogometne škole Goran Matić.

I. A.

KLIZANJE

Leona Rogić prvakinja države

BEOGRAD - Klizačica subotičkog Spartaka Leona Rogić je na državnom prvenstvu održanom prošlog tjedna u Beogradu osvojila uvjerljivo prvo mjesto i zlatnu medalju u kategoriji mlađih juniorki, ostvarivši ukupan zbir u kratkom i slobodnom programu od 73.07

boda. Ovo je kruna svih uspjeha u nizu koje je osvojila ove godine. Mlada Subotičanka je spojila pobjede na Prvenstvu Vojvodine, Trofeju Beograda i potvrdila ovogodišnju dominaciju u svojoj kategoriji. Osim ovoga, tu su i dobri rezultati u dresu reprezentacije u eukupu.

ODRŽAN PRVI ULTRAMARATON OSIJEK – APATIN

Na granici mogućeg

U subotu, 12. prosinca 2015. godine, održan je Prvi ultramaraton Osijek – Apatin. Ovom utrkom realizirana je stara ideja o nastavku uspješne suradnje klubova i gradova iz Srbije i Hrvatske, začeta među sportašima, članovima AK *Apatin* i Udruge *Zdravo trčanje* iz Osijeka.

UTRKA

Start utrke bio je kod Zračne luke Osijek, cilj kod ulaza u *Banju Junaković* kraj Apatina. Stazu dugu 52,3 km natjecatelji su trčali u pojedinačnoj konkurenciji i u štafetama s dva ili tri člana. Manifestacija je privukla 122 natjecatelja iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Cjelokupnu duljinu staze uspješno je istrčalo 42 natjecatelja, ostali su trčali u štafetama. Pobjednik prvog ultramaratona bio je **Matija Zadravec** iz Kotoribe, Republika Hrvatska, a kod dama najbrža je bila **Nora Trklja** iz Subotice. U konkurenciji štafeta od dva člana ubjedljivo prvo mjesto istrčali su Somborci **Josip Major** i **Miloš Kesić**, a u štafeti od 3 člana najbrži su bili **Ond Bakos**, **Bálint Frifrih** i **Gusztáv Surján** iz Sente. Znak za start utrke dao je dogradonačelnik Osijeka **Denis Ambruš**. Natjecatelje je gotovo sve vrijeme na trasi Zračna luka Osijek – Klisa – Vera – Erdut –

Bogojevo – Sonta – Svilojevo – Banja Junaković pratila magla. Prvi natjecatelji prošli su kroz cilj za manje od četiri sata, a posljednja skupina stazu je svladala

za 6,5 sati. Najstariji sudionik bio je šezdesetdevetogodišnji **Safet Čučuk** iz Zagreba, s vremenom od 6:24:58, a najmlađi su bili dvadesetogodišnji **Zoran Tankosić**

iz Bačkog Jarka s vremenom od 4:27:26 i **Izidor Vuković** iz Zagreba, s istrčanih 5:06:57.

REZULTATI

U konkurenciji muškaraca utrku je završilo 37 natjecatelja. Pobjednik Matija Zadravec u vremenu 3:38:52, drugoplasirani, Somborac **Mirko Erdelji** s vremenom od 3:59:02, a trećeplasirani **Veljko Popović** iz Kule s vremenom od 4:01:07. U konkurenciji žena utrku je završilo 5 natjecateljki. Pobjednica Nora Trklja u vremenu od 4:22:35, drugoplasirana **Tanja Stojanovski**, članica AK *Apatin*, s vremenom od 4:50:04, a trećeplasirana **Zorica Kulić** iz Sombora s vremenom od 5:11:23. Pobjednici u konkurenciji dvočlanih štafeta Josip Major i Miloš Kesić iz AK *Somaraton* ubilježili su vrijeme od 3:34:26, drugoplasirani Nora Trklja i **Aleksandar Zdravković** 3:54:01 i trećeplasirani **Ivan** i **Goran Vendlarer** 3:59:17. Kod tročlanih štafeta pobjednici Ond Bakos, Bálint Frifrih i Gusztáv Surján stazu su istrčali za 3:56:10, drugoplasirani **Ana Šoš**, **Matija Karša** i **Ivan Karalić** (CRO) za 4:25:30, a trećeplasirani **Goran Jerić**, **Goran Grabovac** i **Darijo Pejčin** (CRO) za 4:32:33. Ultramaraton nisu završila trojica trkača i jedna tročlana štafeta.

Ivan Andrašić

KOMENTARI

Goran Čegar, AK *Apatin*: »Već dvije godine pokušavam realizirati ovu ideju i evo, konačno smo, skupa s našim prijateljima iz udruge *Zdravo trčanje* iz Osijeka, uspjeli. Drago mi je što su se u utrku uključili i naši prijatelji iz BiH. Nadam se da će ova manifestacija zaživjeti, a razmišljamo da u budućnosti u organizaciju uključimo i naše prijatelje iz Mađarske. Svi skupa se nadamo da će jednoga dana start biti u centru Osijeka, a cilj u centru Apatina i obrnuto.«

Elvir Rakipović, predsjednik udruge *Zdravo trčanje* iz Osijeka: »Po rezultatima sam jedan od najboljih ultramaratonaca u Hrvatskoj, ali, iskreno, za nas sportaše ne postoje državne granice. U razgovoru s Goranom i Marijanom Čegar osmislili smo, pa za samo dvije godine i realizirali ovu vrijednu manifestaciju. Motivi su nam ponovno povezivanje naših naroda. Bio sam sudionik domovinskog rata, ali kad sam odložio oružje, vratio sam se sportu, koji mi je pomogao da sve traume ostavim iza sebe. Sva ona ružna zbivanja moramo prepustiti pravosuđu i povijesti i ponovno se radovati međusobnim susretima.«

Nora Trklja, pobjednica u ženskoj konkurenciji: »Ultramaraton trčim prvi put i eto, posrećilo mi se. Rođena sam u Subotici, živim u Beogradu i nisam članica niti jednoga kluba. Motivi za trčanje za sada su mi relaksacija i zdravlje.«

Dalibor Jovčić, Bosanski Brod, BiH: »Ponosan sam što sam prvi natjecatelj iz BiH koji je završio ovaj ultramaraton. Glede sporta postavio sam nove parametre za natjecatelje iz moje države, a ponosan sam i što mi, sportaši, gradimo i razrušene mostove među našim državama.«

5. GODINA

RADA
I STVARANJA
LIJEPOGA

Galerija Otvorenog sveučilišta Subotica
21. prosinca 2015. - 3. siječnja 2016.